

ŪDENS TERITORIJU UN KRASTMALU TEMATISKAIS PLĀNOJUMS

(PROJEKTS)

Rīgas domes Pilsētas attīstības departaments

2016

Saturs

1. Tematiskā plānojuma nepieciešamības pamatojums.....	6
1.1. Tematiskā plānojuma vieta Rīgas plānošanas sistēmā	6
1.2. Tematiskā plānojuma izstrādes nepieciešamības pamatojums.....	8
1.3. Tematiskā plānojuma atbilstība Rīgas ilgtspējīgas attīstības stratēģijai	9
2. Tematiskā plānojuma risinājumi.....	11
2.1. Ūdens objektu telpiskā struktūra un klasifikācija.	11
2.1.1. Ūdensobjektu statuss un īpašumpiederība.....	11
2.1.2. Teritorijas zonējums.	12
2.1.3. Ūdens objektu robežu izmaiņas.....	13
2.1.4. Galvenās uz ūdens objektu telpiskos struktūru un klasifikāciju attiecināmās problēmas un tematiskā plānojuma ietvaros risināmie uzdevumi.	13
2.1.5. Ūdens objektu telpiskā struktūra un klasifikācija. Risinājumi	14
2.1.5.1. Ūdens objektu robežu noteikšana.	14
2.1.5.2. Teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana.	15
2.1.5.2.1. Ūdeņu teritorija (Ū).	18
2.1.5.2.3. Ūdeņu teritorija - ostas ūdens akvatorija teritorija (Ū3).....	19
2.1.5.3. Kompleksas plānošanas teritorijas.	19
2.1.5.4. Prasības ūdens objektu saglabāšanai un atjaunošanai.	21
2.1.5.4.1. Ūdens objektu saglabāšana.	21
2.1.5.4.2. Renaturalizējami ūdens objekti	21
2.2. Ekoloģiskās kvalitātes prasības Rīgas ūdenstilpēs.	23
2.2.1. Ekoloģiskā stāvokļa raksturojums Rīgas ūdenstilpēm.	24
2.2.2. Daugavas upju baseina plānā noteiktās prasības ūdens kvalitātes uzlabošanai.....	27
2.2.3. Galvenie Rīgas ūdens objektu piesārņojuma avoti.....	30
2.2.3.1. Piesārņotās un potenciāli piesārņotās vietas.	31
2.2.3.2. Ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmas.....	32
2.2.3.2.1. Ūdensapgāde	32
2.2.3.2.2. Sadzīves kanalizācija.....	33
2.2.3.2.3. Lietus ūdens notekūdeņu kanalizācijas sistēma	34
2.2.3.3. Piesārņojuma avoti ārpus Rīgas teritorijas	34
2.2.3.4. Plūdu risks un applūšanas rezultātā iespējamais piesārņojums.	37
2.2.3.5. Monitorings.	39
2.2.3.5.1. Virszemes ūdens monitorings	39
2.2.3.5.2. Peldvietu ūdens monitorings	40
2.2.3.5.3. Notekūdeņu kvalitātes mērījumi	41
2.2.3. Galvenās uz ūdens objektu ekoloģisko situāciju attiecināmās problēmas un tematiskā plānojuma ietvaros risināmie uzdevumi.....	42
2.2.5. Galveno piesārņojuma avotu likvidēšana.....	43
2.2.5.1. Piesārņotās teritorijas.	43
2.2.5.2. Ūdensapgāde un kanalizācijas sistēmas.	44

2.2.5.3.	Piesārņojuma avoti ārpus Rīgas.	45
2.2.5.4.	Monitorings.	45
2.2.5.4.1.	Peldvietu monitorings.	46
2.2.5.4.2.	Ūdens kvalitātes monitorings.	46
2.2.5.5.	Plūdu riska pārvaldības plāna īstenošana.	46
2.2.5.5.1.	Teritoriju aizsardzība pret plūdiem.	46
2.2.5.5.2.	Erozijas riska novēršana.	47
2.2.5.5.3.	Lietusgāžu radīto plūdu novēršana.	47
2.3.	Piekļuves iespējas pie ūdens, peldvietas un atpūtas vietas ūdens malās.	48
2.3.1.	Piekļuves iespējas ūdenstilpju krastmalām.	48
2.3.2.	Peldvietas un atpūtas vietas.	50
2.3.2.1.	Peldvietas.	51
2.3.2.2.	Atpūtas vietas.	51
2.3.3.	Galvenās attiecībā uz publisko piekļuvi ūdensmalām, peldvietu un labiekārtoto krastmalu izveides iespējām identificētās problēmas un uzdevumi tematiskajam plānojumam.	53
2.3.4.	Piekļuves iespējas ūdenstilpju krastmalām.	54
2.3.5.	Attīstāmo peldvietu noteikšana un prasības to attīstībai.	54
2.3.5.1.	Attīstāmo peldvietu noteikšana.	54
2.3.5.2.	Prasības peldvietu labiekārtošanai.	56
2.3.6.	Attīstāmo krastmalu noteikšana un prasības to attīstībai.	58
2.3.6.1.	Attīstāmo krastmalu noteikšana.	58
2.3.6.2.	Vispārīgas prasības krastmalu attīstībai.	63
2.3.6.3.	Peldvietu un atpūtas vietu izveidei nepieciešamie resursi.	65
2.4.	Ūdensobjektu izmantošana.	66
2.4.1.	Kuģošana.	66
2.4.1.1.	Kuģu ceļi un navigācija.	66
2.4.1.2.	Kuģošanas ierobežojumi.	67
2.4.2.	Piestāšana un kuģošanas līdzekļu glabāšana.	68
2.4.2.1.	Laivu un jahtu ostas.	68
2.4.2.2.	Piestātnes.	68
2.4.2.3.	Laivu garāžu kooperatīvi.	69
2.4.3.	Ūdens objektu izmantošana saimnieciskai darbībai.	71
2.4.3.1.	Rīgas ostas darbība.	71
2.4.3.2.	Pasažieru pārvadāšana.	71
2.4.3.3.	Zveja un makšķerēšana.	71
2.4.4.	Ūdens objektu izmantošana interešu izglītībai un rekreācijai.	72
2.4.4.1.	Interešu izglītība.	72
2.4.4.2.	Inventāra noma un rekreācija.	73
2.4.5.	Galvenās ar ūdensobjektu izmantošanu saistītās problēmas un uzdevumi tematiskā plānojuma risinājumiem.	73
2.4.6.	Ūdensobjektu izmantošana.	74

2.4.6.1. Perspektīvie kuģu ceļi	74
2.4.6.2. Piestātnes un laivu un jahtu ostas	74
2.4.6.3. Kuģošanas ierobežojumi.	75
2.4.6.4. Teritorijas peldbūvju izvietojumam.	76
2.5. Ūdens objektu apsaimniekošana.....	77
2.5.1. Rīcības ūdens objektu nomas kārtības izstrādei.	78
2.5.2. Virszemes ūdeņu īpašuma tiesības	78
2.5.3. Publisko ūdeņu pārvaldība pēc Zemes pārvaldības likuma spēkā stāšanās.....	78
2.5.4. Akvatoriju noma.....	79
2.5.6. Teritorijas plānojuma detalizācija	80
2.5.8. Kompetences	81
2.5.9. Secinājumi.....	81
Pielikumi	82
1.1. Centralizētās kanalizācijas aglomerācija	
1.2. Centralizētās ūdensapgādes aglomerācija	
2. Ūdensobjektu ekoloģisko kvalitāti ietekmējošie faktori. Esošā situācija	
3. Labiekārtotu krastmalu pieejamība Rīgas apkaimēs. Esošā situācija	
4. Kuģošanas infrastruktūra Rīgā. Esošā situācija	
4.1. Aptaujas par laivu un jahtu ostām Rīgā apkopojums	
5. Virszemes ūdensobjektu klasifikācija	
6. Atjaunojamie ūdensobjekti	
7. Publiski pieejamās ūdensmalas, labiekārtotās krastmalas un peldvietas	
7.1. Detalizēta publiskā piekļuve labiekārtojamām krastmalām Vecāķos	
7.2. Detalizēta publiskā piekļuve labiekārtojamām krastmalām Buļļos	
7.3. Detalizēta publiskā piekļuve labiekārtojamām krastmalām Bolderājā	
7.4. Detalizēta publiskā piekļuve labiekārtojamām krastmalām Juglas ezera krastā 1	
7.5. Detalizēta publiskā piekļuve labiekārtojamām krastmalām Salās	
7.6. Detalizēta publiskā piekļuve labiekārtojamām krastmalām Ķengaragā	
7.7. Detalizēta publiskā piekļuve labiekārtojamām krastmalām Dārziņos	
7.8. Detalizēta publiskā piekļuve labiekārtojamām krastmalām Juglas ezera krastā 2	
7.9. Detalizēta publiskā piekļuve labiekārtojamām krastmalām Bābelītes ezeram	
7.10. Detalizēta publiskā piekļuve labiekārtojamām krastmalām Bolderājas ūdenskrātuvei	
7.11. Detalizēta publiskā piekļuve labiekārtojamām krastmalām Ķīšezeram	
7.12. Detalizēta publiskā piekļuve labiekārtojamām krastmalām Hapaka grāvim	
8. Ūdens teritoriju un krastmalu izmantošanu sasaiste	
9. Labiekārtojamo krastmalu detalizēti apraksti un labiekārtojuma līmeņi	
10. Krastmalu šķērsprofili	

Izmantotie saīsinājumi

Saīsinājuma apzīmējums	Saīsinājuma skaidrojums
LR	Latvijas Republika
RD PAD	Rīgas domes Pilsētas attīstības departaments
RTP2030	Izstrādes stadijā esošais Rīgas teritorijas plānojums
RTP2006	Rīgas teritorijas plānojums 2006.–2018. gadam
TmP	Tematiskais plānojums
RD	Rīgas dome
MK	Ministru kabinets
Stratēģija	Rīgas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030.gadam
Attīstības programma	Rīgas attīstības programma 2014.-2020.gadam
TIAN	Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi
LVĢMC	Latvijas vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs
RBO	Rīgas brīvosta
LĢIA	Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūra

1. Tematiskā plānojuma nepieciešamības pamatojums

1.1. Tematiskā plānojuma vieta Rīgas plānošanas sistēmā

Ūdens teritoriju un krastmalu TmP ir izstrādāts saskaņā ar RD 22.10.2013. lēmumu Nr.309 „Par ūdens teritoriju un krastmalu tematiskā plānojuma izstrādes uzsākšanu”.

Atbilstoši LR Teritorijas attīstības plānošanas likumam TmP ir „teritorijas attīstības plānošanas dokuments, kurā atbilstoši plānošanas līmenim risināti specifiski jautājumi, kas saistīti ar atsevišķu nozaru attīstību (piemēram, transporta infrastruktūra, veselības aprūpes iestāžu un izglītības iestāžu izvietojums) vai specifisku tematu (piemēram, inženiertīklu izvietojums, ainaviski vērtīgas teritorijas un riska teritorijas)”.

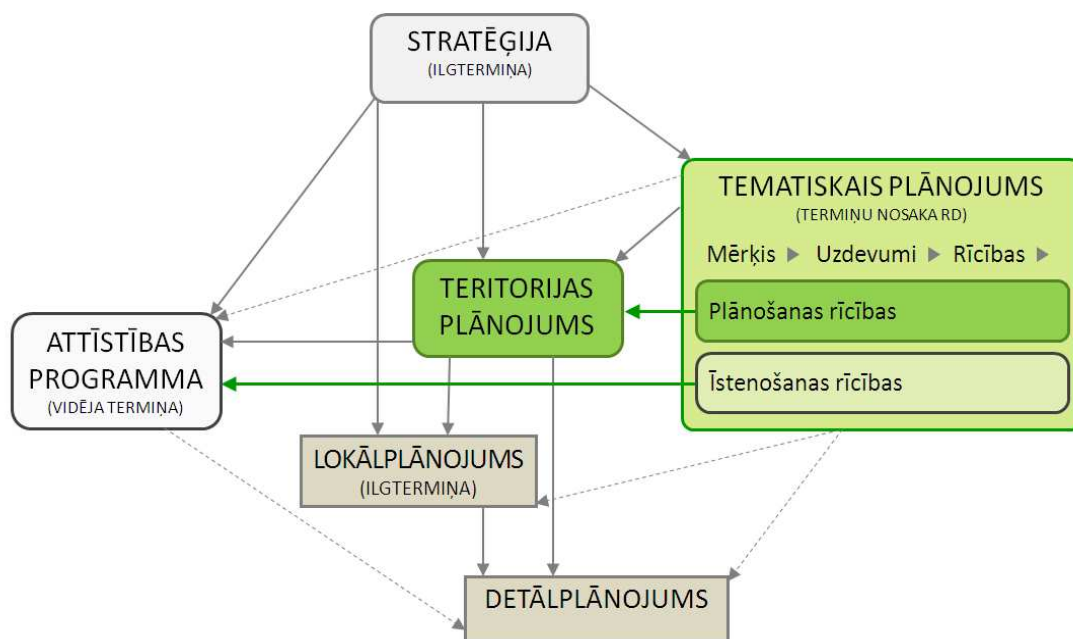
Šis TmP ir sagatavots atbilstoši LR normatīvajiem aktiem, tai skaitā:

- 1) Satversme;
- 2) Civillikumam;
- 3) Likumam „Par pašvaldībām”;
- 4) Attīstības plānošanas sistēmas likumam;
- 5) Teritorijas attīstības plānošanas likumam un uz tā pamata izdotajiem MK noteikumiem;
- 6) Zvejniecības likumam;
- 7) Būvniecības likumam un uz tā pamata izdotajiem MK noteikumiem;
- 8) Aizsargjoslu likumam un uz tā pamata izdotajiem MK noteikumiem;
- 9) Ūdens apsaimniekošanas likumam un uz tā pamata izdotajiem MK noteikumiem;
- 10) Likumam „Par piesārņojumu” un uz tā pamata izdotajiem MK noteikumiem;
- 11) Likumam “Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” un uz tā pamata izdotajiem MK noteikumiem;
- 12) u.c.

Ūdens teritoriju un krastmalu TmP ir izstrādāts ar mērķi kalpot par pamatu RTP konceptuālajai daļai atbilstoši RD 22.10.2013. lēmumam Nr. 314 „Par grozījumiem Rīgas domes 03.07.2012. lēmumā Nr. 4936 „Par Rīgas teritorijas plānojuma izstrādes uzsākšanu””. Šis TmP tika vienlaicīgi izstrādāts un saskaņots ar 10 citiem TmP, kas detalizēti pēta konkrētu jautājumu specifiku un piedāvā risinājumus RTP un citiem plānošanas dokumentiem. Tā rezultātā RTP veidos šādi TmP:

- 1) Rīgas kultūrvēsturisko teritoriju TmP;
- 2) Mājokļu attīstības TmP;
- 3) Uzņēmējdarbības funkciju nodrošināšanai nepieciešamo teritoriju TmP;
- 4) Meliorācijas attīstības TmP;
- 5) Ūdens teritoriju un krastmalu TmP;
- 6) Apstādījumu struktūras un publisko ārtelpu TmP;
- 7) Aizsargjoslu un aprobežojumu TmP;
- 8) Transporta attīstības TmP;
- 9) Ainavu TmP;
- 10) Valsts un pašvaldības funkciju nodrošināšanai nepieciešamo teritoriju TmP;
- 11) Rīgas brīvdostas TmP.

Gan TmP, gan RTP ir hierarhiski pakārtoti Stratēģijai un kopā ar Attīstības programmu veido Rīgas attīstības plānošanas dokumentu sistēmu, kas shematiski attēlota 1.1.attēlā.

1.1.att. Rīgas attīstības plānošanas dokumentu sistēmas shēma

Kā redzams no 1.1.attēlā redzamās shēmas, visi Rīgas attīstības plānošanas dokumenti, tostarp TmP, atrodas ciešā savstarpējā sasaistē, nodrošinot, ka Rīgas pilsētas teritorijas attīstība tiek plānota tā, lai varētu paaugstināt dzīves vides kvalitāti, ilgtspējīgi, efektīvi un racionāli izmantot teritoriju un citus resursus, kā arī mērķtiecīgi un līdzsvaroti attīstīt ekonomiku.

Katrs TmP ietver sevī TmP nepieciešamības pamatojuma sadaļu, esošās situācijas izvērtējuma sadaļu, TmP risinājumu sadaļu, kā arī sadaļu, kas raksturo īstenošanas mehānismu un kārtību, sadarbību ar citām RD un valsts institūcijām.

TmP iekļautie risinājumi ir saistoši RD un tai pakļautām struktūrvienībām, un skar projektu pieteicējus un kapitāla ieguldītājus, zemes īpašniekus, vietējos un ārzemju investorus.

1.2. Tematiskā plānojuma izstrādes nepieciešamības pamatojums

Ūdens objekti ir viens no vērtīgākajiem Rīgas dabas resursiem un ūdens teritorijas kopumā aizņem 16% no Rīgas teritorijas. Gan Daugavas, gan ezeru un mazo ūdensteču izvietojums ir būtiski ietekmējis pilsētas attīstību un tās telpisko struktūru.

Daugavas izeja uz jūru un labie iekšzemes sakari vairākus gadsimtus nodrošināja Rīgas ostas attīstību un pilsētas ekonomisko izaugsmi. Savukārt specifiskie dabas apstākļi, regulārie plūdi un upes mainīgā gultne ir radījusi virkni ekoloģiski nozīmīgu teritoriju, kas veido ievērojamu daļu Rīgas dabas pamatnes. Ūdens joprojām ietekmē Rīgas attīstību - pilsētas atrašanās Daugavas grīvā nosaka augstu gruntsūdens līmeni pilsētā, tādējādi definējot būvniecības apstākļus visā pilsētas teritorijā.

Ūdens objekti ir Rīgas pilsētas teritorijas daļa, kam piemīt funkcionāls, estētisks un ekonomisks potenciāls. Agrāk plaši izmantots tirdzniecībai, kuģošanai un atpūtai, šobrīd tas netiek izmantots pilnā mērā. Vērojot sabiedrības augošo interesi par ūdens objektu un to krastmalu izmantošanu atpūtai, sportam, zvejai un transportam, Ūdens teritoriju un krastmalu tematiskā plānojuma izstrāde tika uzsākta, lai, izvērtējot ūdens piedāvāto potenciālu, radītu priekšnoteikumus ūdens objektu funkcionālai un telpiskai integrācijai Rīgas pilsētvidē (un ikdienas aprītē), kas ļautu atgriezt dzīvību ūdenstilpēs un to krastmalās, nodrošinātu daudzveidīgas ūdens izmantošanas iespējas un saglabātu līdzsvaru vides prasību jomā.

Lai to sasniegtu, Ūdens un krastmalu TmP izstrādes ietvaros tika iesaistīta sabiedrība, jomas speciālisti, uzņēmēji, valsts iestādes, pašvaldības pārvaldes struktūrvienības, interesenti no dažādām nevalstiskajām organizācijām un starptautiskā sabiedrība.

TmP procesā tika nodrošināts informācijas un lēmumu pieņemšanas atklātums, sniedzot ikvienam iespēju piedalīties tā izstrādē. Sabiedrības līdzdalība tika nodrošināta ar dažādu mediju palīdzību, kā arī tika organizētas iedzīvotāju aptaujas, apkaimju sanāksmes un tematiskie semināri, lai uzklusītu rīdziniekus un kopīgi meklētu risinājumus.

1.3. Tematiskā plānojuma atbilstība Rīgas ilgtspējīgas attīstības stratēģijai

Rīgas ilgtspējīgas attīstības stratēģijā (turpmāk - Stratēģija) ūdeņu potenciāls tiek apskatīts kontekstā ar dažādiem aspektiem – gan vides kvalitātes un publiskās telpas, gan izmantošanas daudzveidības.

Stratēģija raksturojot galvenos sasniedzamos rezultātus, nosaka, ka Rīga 2030.gadā cita starpā būs pilsēta „ar daudzveidīgām un kvalitatīvām dabas teritorijām, zaļiem koridoriem un pieejamām ūdensmalām”¹.

Ilgtermiņa mērķī Nr.3 noteikts, ka sevišķa vērību jāpievērš tādām resursam kā ūdensmalas, kas kopā ūdens vienoto telpisko struktūru un zaļajām takām ir noteikti kā vieni no pilsētas vienotās dabas un apstādījumu telpiskās struktūras pamatelementiem.

Apkopojot Stratēģijas tekstā minētos rezultātus, kas jāsasniez saistībā ar ūdens teritoriju un ūdensmalu izmantošanu, var izdalīt vairākus virzienus, kas attēloti tabulā Nr.1.1.

Tabula 1.1. Prasības ūdens teritoriju un krastmalu attīstībai saskaņā ar Stratēģiju

RTP2006 paskaidrojuma rakstā ietvertās RD politikas	Stratēģijā ietvertie nosacījumi	Ūdens teritoriju un krastmalu tematiskajā plānojumā iekļautie risinājumi
Atbalstīt upju un ezeru krasta līniju potenciālās izmaiņas tikai krastu nostiprināšanas vajadzībām, lai novērstu to tālāku eroziju un piestātņu izbūves gadījumos normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā (79.lpp). Veikt ūdens kvalitātes monitoringu (90.lpp). Vietās, kur ir konstatēts grunts un gruntsūdens piesārņojums, būvniecību pieļaut tikai pēc vietas sanācijas (90.lpp). Veicināt piesārņoto vietu sanāciju un rekultivāciju (90.lpp). Nodrošināt ūdens resursu aizsardzību (90.lpp). Saskaņā ar Ūdens struktūrdirektīvu (2000/60/EK) sadarboties ar citām Daugavas baseina pašvaldībām tā apsaimniekošanā (90.lpp).	Ir svarīgi upju un ezeru krastmalās saglabāt dabiskās ekosistēmas un tajās notiekošos procesus.	– TmP iestrādāti Life+ projekta „Rīga pret plūdiem” risinājumi. – Identificētas piesārņotās un potenciāli piesārņotās teritorijas un doti priekšlikumi tām teritorijām, kurās primāri veicama sanācija; – Identificēti .
Gar abiem Daugavas krastiem ārpus Rīgas brīvostas teritorijas atstāt nepārtrauktu, publiski pieejamu, neapbūvētu joslu (min. 10m), kura ir labiekārto un jāapzaļumo gājēju lietošanai. Vietās, kur tas iespējams, promenāde jāpaplašina apzaļumos parkos. Atstāt nepārtrauktu neapbūvētu joslu (min. 10m) gar Ķīšezera un Juglas ezera krastiem, veicot tās labiekārtošana gājēju vajadzībām (193.lpp).	Ūdensmalās jāparedz brīva piekļuve ūdenim.	– Noteikts princips tiesiskas piekļuves nodrošināšanai ūdensmalām; – Noteiktas publiskās piekļuves vietas ūdens objektiem.
Sekmēt ūdens objektu izmantošanu	Jāveic dažāda tipa un	– Noteiktas izveidojamās oficiālās

¹ Rīgas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030.gadam

Ūdens teritoriju un krastmalu tematiskais plānojums

<p>daudzveidīgas publiskās rekreācijas nolūkos (40.lpp). Veicināt labiekārtotu Baltijas jūras un Rīgas jūras līča peldvietu izveidi Vakarbuļļos un Vecāķos (193.lpp). Veicināt labiekārtotu publisko peldvietu izveidi piemērotās vietās (193.lpp).</p>	<p>līmeņa krastmalu labiekārtošana, lai veidotu dažādu un interesantu publisko ārtelpu ar skatu punktiem un laukumiem dažādos līmeņos</p>	<p>peldvietas; – Noteikti labiekārtojamie krastmalu posmi; – Labiekārtojamām krastmalām noteikti četri labiekārtojuma līmeņi.</p>
<p>Veicināt ūdensmalu, tai skaitā Daugavas krastu, attīstību un pieejamību, tajās veidojot augstvērtīgu darījumu un dzīves vidi, kā arī publisko ārtelpu rekreācijai (40.lpp).</p>	<p>Jānodrošina ūdensmalu attīstība un pieejamība, tajās veidojot augstvērtīgu darījumu un dzīves vidi, kā arī kvalitatīvu publisko ārtelpu</p>	<p>– Izstrādāti priekšlikumi teritorijas plānotās (atļautās) izmantošanas maiņai ūdensmalām piegulošajās teritorijās; – Noteiktas kompleksas attīstības plānošanas teritorijas.</p>
	<p>Jāparedz infrastruktūra krasta sasniegšanai no ūdensobjekta – nelielu piestātņu vai pontonu izveide dažāda tipa motorizētiem un nemotorizētiem peldlīdzekļi</p>	<p>– Noteiktas kompleksas attīstības plānošanas teritorijas ūdens un sauszemes teritoriju sasaistes nodrošināšanai, kurās precizējams piestātņu un citas infrastruktūras izvietojums; – Noteiktas labiekārtojamās krastmalas un to labiekārtojuma līmeņi, kas pieļauj ūdens transporta piestātņu izbūvi; – Izstrādāti principi piestātņu un laivu ielaišanas vietu (slipu) izbūvei.</p>
	<p>Jāveicina ūdens teritoriju izmantošanas dažādošana gan vasaras, gan ziemas sezonās</p>	<p>– Definētas turpmākās rīcības ūdens objektu apsaimniekošanas un līdz ar to – nomas kārtības pārskatīšanai, ņemot vērā Zemes pārvaldības likuma radītās sekas</p>
	<p>Vienlaikus ar transporta objektu jāprojektē arī pieejama un daudzveidīga ūdensmalā, kā arī vietās, kur iespējams – virszemes lietusūdens savākšanas sistēma.</p>	<p>– Noteikti četri labiekārtojuma līmeņi un divi labiekārtoto krastmalu tipi (pilsētas un lokālas nozīmes) un katram no tiem izvirzītas specifiskas prasības. – Lietusūdens savākšanas sistēmu jautājums tiek risināts Meliorācijas TmP</p>
<p>Veikt Strazdupītes, Mailes grāvja, Gaiļupītes, Sarkandaugavas upītes Šmerļupītes un Kileveina grāvja u.c. renovāciju: gultņu tīrīšanu un krastu sakopšanu, aizliedzot jebkādu apbūvi šo ūdensteču objektu aizsargjoslās līdz renovācijas darbu pabeigšanai (79.lpp).</p>	<p>Jāizvērtē un jāveicina akvatoriju atjaunošanas (renaturalizācijas) iespējas un lietus ūdens apsaimniekošana</p>	<p>– Noteikti nākotnē renaturalizējamie ūdens objektu posmi.</p>
	<p>Īpaši uzdevumi noteikti Daugavas ūdens telpas attīstībai, izdalot trīs zonas: Rīgas centra Daugavas telpa, Daugavas ostas ainavas telpa un Daugavas rekreatīvā ainavu telpa</p>	<p>– Prasība ievērtēta izstrādājot risinājumus krastmalu labiekārtojumam un izdalot kompleksas attīstības teritorijas; – Daugavas ostas ainavu telpas jautājumi risināti Rīgas brīvostas tematiskajā plānojumā.</p>
<p>Veicināt Piejūras dabas parka saikni, izskatot iespēju organizēt laivu satiksmi starp abiem Daugavas krastiem vasaras sezonā (193.lpp).</p>	<p>-</p>	<p>-</p>

2. Tematiskā plānojuma risinājumi

2.1. Ūdens objektu telpiskā struktūra un klasifikācija.

Ūdensobjektu telpiskā struktūra, kas ilgstošā laika periodā ir veidojusies gan cilvēku, gan dabas spēka ietekmē, ir viens no Rīgas uzbūves pamatelementiem. Gan iepriekš izstrādātajos, gan šobrīd spēkā esošajos teritorijas attīstības plānošanas dokumentos ir uzsvērtā nepieciešamība saglabāt Rīgas „zili-zaļo” struktūru, lai nodrošinātu gan ekoloģisko, gan rekreācijas funkciju daudzveidību un pieejamību.

Ūdens objektu telpisko struktūru veido virszemes ūdens objekti, kas saskaņā ar Ūdens apsaimniekošanas likumu var tikt iedalīti kā ūdensteces (upes, strauts, kanāls) un ūdenstilpes (ezers, dīķis, ūdenskrātuve). Rīgas teritorijā kopumā ir 55 ūdensobjekti, kas aizņem 4835 ha, tātad 16% no Rīgas teritorijas.

Ūdens objektu un krastmalu tematiskajā plānojumā ņemti vērā gan normatīvajos aktos, gan pētījumos noteiktie ūdens objektu klasifikācijas principi, kas izriet no tiesiskiem (ūdensobjekta statuss atbilstoši Civillikumam un īpašumpiederība), telpiskiem un ģeogrāfiskiem (izmērs, vides nozīmība, kvalitāte), kā arī sociāliem (rekreācijas potenciāls) aspektiem.

2.1.1. Ūdensobjektu statuss un īpašumpiederība.

Primāri prasības ūdens un tiem piegulošo teritoriju attīstībai izriet no normatīvajos aktos noteiktās ūdens objektu klasifikācijas, kas regulē to statusu. Tabulā Nr 2.1. noteikts Rīgas ūdens objektu iedalījums atbilstoši to statusam un īpašuma piederībai.

Tabula 2.1. Ūdens objektu iedalījums atbilstoši to īpašumpiederības statusam.

Ūdens objekta statuss	Statusam atbilstoši ūdens objekti Rīgā	Normatīvais akts, ar ko statuss pamatots	Atbilstība ŪD TmP
Publiskie ūdeņi	Juglas ezers; Ķīšezers; Buļļupe; Daugava un visi tās atzarojumi; Juglas kanāls starp Juglas ezeru, Ķīšezeru un Lielo Baltezeru; Mazā Jugla; Jugla; Lielupe; Mīlgrāvis, Vecdaugava, Zunds, Mazā Daugava, Āzene, Audupe, jūras piekrastes josla	Civillikums <i>1102. Pie publiskiem ūdeņiem pieder jūras piekrastes josla, kā arī šā panta pielikumā (1 pielik.) uzskaitītie ezeri un upes(...)</i> <i>1104. Publiskie ūdeņi ir valsts īpašums, ciktāl uz tiem nepastāv īpašuma tiesības privātai personai. Jūras piekraste pieder valstij līdz tai vietai, kuru sasniedz jūras augstākās bangas.</i>	Ietekmē risinājumus: • Tauvas josla 10m, • Aizsargjosla tiek noteikta saskaņā ar Aizsargjoslu likuma prasībām un saskaņā ar Aizsargjoslu TmP risinājumiem, • Var tikt noteikti gājēju ceļi kā nekustamā īpašuma tiesību aprobežojums par labu sabiedrības iespējai piekļūt publiskajiem ūdeņiem.
Upju vai to daļu saraksts, kurās zvejas tiesības pieder vienīgi valstij	<ul style="list-style-type: none"> • Buļļupe (Lielupes atzarojums Rīgas teritorijā) – visā garumā • Daugava (un tās atzarojumi) • Lielupe un tās atzarojumi – visā garumā • Mīlgrāvis – visā garumā, 	Civillikums <i>(1) Latvijas Republikas ūdeņi zvejas tiesību jomā tiek iedalīti šādi:</i> <i>1)publiskie ūdeņi (Civillikuma 1.pielikums), kuri ir valsts īpašumā un kuros zvejas tiesības pieder valstij, izņemot šā panta ceturtajā daļā noteiktās zvejas tiesības publiskajās upēs;</i> <i>2) ūdeņi, kuros zvejas tiesības pieder valstij (Civillikuma 2. un 3.pielikums)</i>	Tiešā veidā risinājumus neietekmē

		<i>), ieskaitot tos ūdeņus, uz kuriem neattiecas Civillikuma 1., 2. un 3.pielikums, bet kuri nav arī privātā īpašumā;</i>	
Pārējie – Privātie ūdeņi	Pašvaldības vai privātīpašumā esošie ūdeņi: Bābelītis, Gaiļezers, Velnezers, Kīleveins, Dambjpurva ezers, Bolderājas karjers, Māras dīķis, Linezers, Langa, Beķergrāvis, Bieķengrāvis, Spilves grāvis, Hapaka grāvis, Pilsētas kanāls, Šmerļupīte, Mārupīte, Tēriņu strauts, Dreilīpupīte, Piķurga, Dauguļupīte, Olekte, Gaiļupīte, Strazdupīte, Lāčupīte, Bišumuižas grāvis u.c.	<i>Civillikums 1102. Pie publiskiem ūdeņiem pieder jūras piekrastes josla, kā arī šā panta pielikumā (1 pielik.) uzskaitītie ezeri un upes. Visi pārējie ūdeņi ir privāti.</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Tauvas josla 4m. • Aizsargjosla atbilstoši Aizsargjoslu likuma prasībām un saskaņā ar Aizsargjoslu TmP risinājumiem
Meliorācijas sistēmas	Šobrīd: Pašvaldības meliorācijas sistēmas ūdensnotekas, novadgrāvji: <ul style="list-style-type: none"> • Valsts meliorācijas sistēma • Pašvaldības meliorācijas sistēma • Koplietošanas meliorācijas sistēma • Viena īpašuma meliorācijas sistēma. 	Meliorācijas likums <i>meliorācijas sistēma – specializētu būvju un ierīču kopums zemes ūdens režīma regulēšanai</i>	Risinājumus ietekmē daļēji. Jautājums detalizēti tiek risināts MEL TmP.

2.1.2. Teritorijas zonējums.

Teritorijas plānojumā ūdens objektu telpiskā struktūra veidojas, ūdensobjektus attēlojot plānotās (atļautās) izmantošanas kartē kā zonējumu „Ūdens teritorija (Ū)”.

Rīgas teritorijas plānojumā 2006.- 2018.gadam (turpmāk - RTP2006) zonējums ir noteikts balstoties uz MK 19.10.2004. noteikumiem Nr.883 „Vietējās pašvaldības teritorijas plānošanas noteikumi”, kuros teikts:

3. *Vietējās pašvaldības teritorijas plānojumā nosaka:*

3.1. *teritorijas plānoto (atļauto) izmantošanu;*

4. *Nosakot šo noteikumu 3.punktā minēto, ņem vērā:*

4.12. *virszemes ūdeņu pirmās pakāpes pieteku sateces baseinus, ūdenstilpju izvietojumu, ūdens ņemšanas un notekūdeņu novadīšanas vietu, ūdens attīrīšanas būvju un organizēto peldvietu izvietojumu, pazemes ūdeņu aizsardzības teritorijas un plūdu riska teritorijas;*

Teritorijas plānojumā attēlotās ūdens teritorijas noteiktas, balstoties uz tajā laikā aktuālāko valsts aģentūras “Latvijas Vides ģeoloģijas un meteoroloģijas aģentūras” (tagad - valsts sabiedrības ar ierobežotu atbildību "Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs") topogrāfisko karti mērogā 1:2000.

Ņemot vērā, ka šobrīd ir mainījies gan normatīvais regulējums, gan notikušas izmaiņas ūdens objektu robežās, jaunā Rīgas teritorijas plānojuma (turpmāk - RTP2030) izstrādes ietvaros nepieciešams pārskatīt teritoriju, kurās kā plānotā (atļautā) izmantošana noteikta Ūdens teritorija.

2.1.3. Ūdens objektu robežu izmaiņas.

Vēstures gaitā ūdens objektu robežas un upju tecējumu ir mainījuši gan dabas apstākļi, gan cilvēka darbība. Piemēram, Daugava savu tagadējo ieteku jūrā ieguvusi, pamazām aizsērējot sākotnējai Daugavas grīvai Vecdaugavā.² Regulārā applūšana bija iemesls tam, ka 19.gs.beigās Daugavas grīvas posmā tika sākti plaši regulēšanas darbi, izbūvēti dambji, daudzas agrākās upes attekas aizbērtas, bet upes galvenā gultne padziļināta tā, ka ledus un plūdu ūdeņi varētu ieplūst jūrā bez kavēkļiem.³

Gadu gaitā notikusi arī citu upju un ezeru krastu stiprināšana, izmainīts daudzu mazo upīšu tecējums, kas pavērstas citā virzienā vai ieslēgtas pazemes caurulēs, tādējādi ļaujot izveidot jaunas apbūvējamas teritorijas. Nereti tādējādi tiek pārtraukta ne tikai ūdens dabiskā notece, radot problēmas ar applūšanu aizbērtam posmam piegulošajās teritorijās, bet arī tiek aprūtināta vai padarīta neiespējama mazo upju laivošana.

Lai arī daudzos posmos ūdens objektu atjaunošana vairs nav iespējama, jo virs tiem izveidota blīva apbūve, tomēr ir teritorijas, kurās ūdens objektu reģenerācija būtu vēlama, lai uzlabotu ekoloģisko situāciju un radītu jaunas publiskās ārtelpas teritorijas.

2.1.4. Galvenās uz ūdens objektu telpiskos struktūru un klasifikāciju attiecināmās problēmas un tematiskā plānojuma ietvaros risināmie uzdevumi.

Problēma: Ņemot vērā augstāk minēto, attiecībā uz ūdens objektu telpisko struktūru konstatējamās šādas problēmas un veicamie uzdevumi:

1. Notikušas krasta līnijas izmaiņas – gan dabas, gan cilvēka darbības rezultātā. Īpaši lielas izmaiņas fiksētas Rīgas brīvdostas teritorijā.
2. Stājoties spēkā jauniem normatīvajiem aktiem, nepieciešams pārskatīt noteikto funkcionālo zonējumu ūdens teritorijās.
3. Daļa mazo ūdens objektu laika gaitā ir aizbērti vai ieslēgti cauruļvados.

Ūdens teritoriju un krastmalu tematiskā plānojuma ietvaros **veicami šādi uzdevumi:**

1. Koriģēt ūdens objektu robežas atbilstoši mūsdienu situācijai.
2. Noteikt ūdens teritoriju zonējumu.
3. Noteikt ūdens objektus, kuru reģenerācija ir vēlama, lai uzlabotu ekoloģisko situāciju un palielinātu rekreācijas potenciālu.

² Rīga: enciklopēdija. P. Jērāns. R.: Galvenā enciklopēdiju redakcija, 1988. - 832 lpp

³ Plūdu riska pārvaldības plāns Rīgas pilsētai.

2.1.5. Ūdens objektu telpiskā struktūra un klasifikācija. Risinājumi

2.1.5.1. Ūdens objektu robežu noteikšana.

Pamatprasības ūdens teritoriju attēlošanai teritorijas plānojumā izriet no Ūdens apsaimniekošanas likuma un MK 20.03.2012.noteikumiem Nr.240 „Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi” (tabula Nr.2.2.)

Tabula 2.2. Pamatprasības ūdens teritoriju attēlošanai Rīgas teritorijas plānojumā.

Pamatojums ūdens objektu izdalīšanai jaunajā RTP.		
Objekta statuss	Normatīvais akts, kas nosaka statusu	Normatīvais akts, ar kuru pamatota ūdens objekta iekļaušana RTP.
Virszemes ūdeņi	<p>LR Ūdens apsaimniekošanas likums:</p> <p>23) <i>virszemes ūdeņi — visi iekšzemes ūdeņi (izņemot pazemes ūdeņus), pārejas ūdeņi un piekrastes ūdeņi, bet attiecībā uz ķīmisko kvalitāti — arī teritoriālie ūdeņi.</i></p> <p>22) <i>virszemes ūdensobjekts — nodalīts un nozīmīgs virszemes ūdens hidrogrāfiskā tīkla elements: ūdenstece (upe, strauts, kanāls vai to daļa), ūdenstilpe (ezers, dīķis, ūdenskrātuve vai to daļa), kā arī pārejas ūdeņi vai piekrastes ūdeņu posms;</i></p>	<p>MK 20.03.2012. noteikumi Nr.240 „Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi”:</p> <p>68. Teritorijas plānojumā, lokālplānojumā vai detālplānojumā atbilstoši kartogrāfiskā materiāla mēroga noteiktībai kā ūdeņu teritoriju attēlo šādus virszemes ūdensobjektus:</p> <p>68.1. pilsētās un ciemos – ūdenstece, kuru kopējais garums ir vismaz 3 km,</p> <p>68.2. ūdenstilpes, kuru platība pilsētās un ciemos ir vismaz 0,1 ha.</p>
Meliorācijas sistēma	<p>LR Meliorācijas likums:</p> <p><i>meliorācijas sistēma — specializētu būvju un ierīču kopums zemes ūdens režīma regulēšanai;</i></p> <p>3) <i>valsts meliorācijas sistēma — valstij piederoša meliorācijas sistēma, kuras ekspluatāciju un uzturēšanu īsteno valsts;</i></p> <p>4) <i>valsts nozīmes meliorācijas sistēma — meliorācijas sistēma, kura atbilst normatīvajos aktos noteiktajiem kritērijiem un parametriem un kuras ekspluatāciju un uzturēšanu nodrošina valsts;</i></p> <p>5) <i>pašvaldības meliorācijas sistēma — pašvaldībai piederoša meliorācijas sistēma, kuras ekspluatāciju un uzturēšanu nodrošina pašvaldība;</i></p> <p>51) <i>pašvaldības nozīmes koplietošanas meliorācijas sistēma — koplietošanas meliorācijas sistēma, kas būtiski ietekmē ūdens režīmu pašvaldības teritorijas plānojumā noteiktajās apbūves teritorijās, lauksaimniecības un mežu teritorijās, infrastruktūras objektos (ielās, ceļos, ūdenssaimniecības objektos, pašvaldības polderos);</i></p> <p>6) <i>koplietošanas meliorācijas sistēma — meliorācijas sistēma, kura regulē ūdens režīmu divos vai vairākos zemes īpašumos vai tiesiskajos valdījumos esošā zemē;</i></p> <p>7) <i>viena īpašuma meliorācijas sistēma — meliorācijas sistēma, kura regulē ūdens režīmu vienā zemes īpašumā;</i></p>	<p>MK 20.03.2012. noteikumi Nr.240 „Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi”:</p> <p>2. Prasības visu teritoriju plānošanai un izmantošanai</p> <p>5. Ja pašvaldības teritorijas plānojumā nav noteikts citādi, lai nodrošinātu esošo un plānoto objektu funkcijas, atļauta šāda izmantošana:</p> <p>5.5. erozijas risku ierobežošanas, pretplūdu aizsardzības būvju un meliorācijas sistēmu izbūve.</p> <p>23. Līnijveida inženiertehniskās apgādes tīkli un to objekti (piemēram, elektropārvades līnijas, cauruļvadi, kabeļi, transformatoru punkti, mobilo sakaru torņi), meliorācijas būves un ierīces, kā arī vēja elektrostacijas teritorijas plānojumā tiek parādītas kā objekti tajā funkcionālajā zonā, kurā tie atrodas.</p>

Lai identificētu kā ūdensobjektus klasificējamās Rīgas ūdenstilpes, tika veiktas sekojošas darbības:

1. Saskaņā ar MK 14.10.2014. noteikumu Nr.628 „Noteikumi par teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem” 7.pantu „*teritorijas plānojuma un lokālplānojuma grafisko daļu sagatavo uz topogrāfiskās pamatnes, izmantojot aktuālāko pieejamo Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūras uzturēto topogrāfisko karti. Kā*

palīgmateriālu var izmantot pieejamo Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūras uzturēto ortofoto karti.”

Ūdens objektu robežas noteiktas ņemot par pamatu Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūras (turpmāk – LĢIA) topogrāfisko karti. Ņemot vērā, ka izstrādes brīdī aktuālākās topogrāfiskās kartes aktualitāte bija fragmentāra (dati variē no 2003.-2013.gadam) , bet ortofoto 2013. gada, tad robežas precizētas pēc ortofoto pieejamās informācijas.

2. Izdalītās ūdenstilpes tika analizētas, ņemot vērā MK 30.04.2014. noteikumu Nr.240 “Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi” (turpmāk - VAN) prasības, kas uzskaitītas tabulā Nr.3.1. Kā teritorijas, kurās nosakāms Ūdeņu teritorijas zonējums, tika atlasīti virszemes ūdens objekti ar platību virs 0,1ha.
3. Visos ūdensobjektos, kas izdalīti pēc 2. punktā minētās metodes kā plānotā (atļautā) izmantošana RTP2030 ir jānosaka Ūdeņu teritorija (Ū) vai Ūdeņu teritorija ar indeksu. Tas nozīmē, ka RTP2030 mainīsies Ūdeņu teritoriju (Ū) kopējā platība un izvietojums. Kartogrāfisko materiālu ar plānotajām izmaiņām skatīt pielikumā Nr.5.

2.1.5.2. Teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana.

VAN ir noteikti Ūdeņu teritoriju galvenie un papildizmantošanas veidi. Tabulā Nr.2.3. norādītas detalizēts katrā izmantošanā atļauto funkciju klāsts un izmantošanas veidam atbilstošas ūdens objektu teritorijas Rīgā.

Tabula 2.3. Galvenie teritorijas izmantošanas veidi ūdens teritorijās atbilstoši VAN

Teritorijas izmantošanas veida grupas nosaukums	Teritorijas izmantošanas veida nosaukums	Teritorijas izmantošanas veida apraksts	Ūdeņu teritorijas Rīgā, kur iespējama izmantošana
Ūdens saimnieciska teritorijas izmantošana;	ūdens saimnieciskā izmantošana;	Dabiskas vai mākslīgas izcelsmes ūdens akvatorijas, kuras tiek izmantotas zivsaimniecībai, zvejniecībai un citiem ūdenssaimniecības veidiem	Visi ūdens objekti, izņemot laivu un jahtu ostu teritorijas un peldbūvju teritorijas.
Tehniskā apbūve un teritorijas izmantošana:	transporta lineārās infrastruktūras apbūve;	Autoceļi, ielas, dzelzceļš un citas kompleksas transporta inženierbūves, tai skaitā tilti, estakādes, tuneļi un citas līdzīgas būves, kas veido lineāru transporta infrastruktūru	Visi ūdens objekti – tiltu izbūvei
	transporta apkalpojošās infrastruktūras apbūve;	Ēkas sauszemes, gaisa un ūdens satiksmes pakalpojumu nodrošināšanai, tai skaitā dzelzceļa pasažieru stacijas, autoostas, lidostas, ostas, garāžas, atsevišķi iekārtotas atklātās autostāvvietas, stāvparki, daudzstāvu autostāvvietas	Rīgas Brīvdostas teritorija, laivu un jahtu ostas ārpus Rīgas Brīvdostas teritorijas.
	inženiertehniskās infrastruktūras apbūve;	Virszemes, pazemes un zemūdens inženierkomunikācijas un inženiertīkli, hidrobūves (piemēram, moli un viļņlauži) siltumenerģijas, elektroenerģijas, gāzes, elektronisko sakaru, ūdens, naftas produktu un citu resursu pārvadei, uzglabāšanai, sadalei un pievadei, ietverot aprīkojumu, iekārtas, ierīces un citas darbībai nepieciešamās būves (piemēram, cauruļvadi un kabeļi)	Ostas teritorijā – papildus hidrobūvēm, atļauta arī specializētas ostas darbības nodrošināšanai nepieciešamas inženiertehniskā infrastruktūras apbūves veidošana. Ūdens objektos ārpus Rīgas Brīvdostas teritorijas pieļaujama hidrobūvju būvniecība.
	lidostu un ostu apbūve	Apbūve, ko veido lidostu, ostu termināļi un ar tiem saistītā infrastruktūra, tai skaitā hidrotehniskās būves, piestātnes, navigācijas iekārtas un ierīces lidostā un ostā, upju kuģu piestātnes	Rīgas Brīvdostas teritorija
	energoapgādes uzņēmumu apbūve;	Enerģijas ražošanas un energoapgādes uzņēmumu (piemēram, hidroelektrostacijas, koģenerācijas stacijas, vēja elektrostacijas un vēja elektrostaciju parki) apbūve, neietverot lineāro inženiertehnisko infrastruktūru	Rīgas teritorijā nav uz ūdens izvietotu energoapgādes uzņēmumu
Publiskā ārtelpa	ūdens telpas publiskā	Ūdens akvatorijas izmantošana publiskiem pasākumiem, pakalpojumiem, atpūtai, sportam un to nodrošināšanai	Visi ūdens objekti – publiskiem pasākumiem, atpūtai, sportam un to nodrošināšanai nepieciešamai infrastruktūrai

Ūdens teritoriju un krastmalu tematiskais plānojums

	izmantošana.	nepieciešamā infrastruktūra, tai skaitā peldbūves vai uz pāļiem stiprinātas būves	(neskaitot peldbūves vai uz pāļiem stiprināmas būves). Peldbūvju teritorijās – atļauts veidot arī peldbūves vai uz pāļiem stiprināmas būves.
Papildizmantošanas veidi atbilstoši van			
Dzīvojamā apbūve un teritorijas izmantošana	dzīvojamā apbūve uz ūdens;	Apbūve, ko veido peldbūves, kas pielāgotas mājokļa funkcijai vai dzīvojamās ēkas, kas nostiprinātas uz pāļiem	Peldbūvju izvietošanai piemēroti ūdens objekti Rīgas teritorijā pieder pie publiskajiem ūdeņiem, kas noteikti Civillikuma 1021.pantā. Saskaņā ar VAN publiskajos ūdeņos peldbūvju dzīvojamai funkcijai izveidei nav atļauta.
Rūpnieciskā apbūve un teritorijas izmantošana	derīgo izrakteņu ieguve	Derīgo izrakteņu ieguves karjeri, to ierīkošana un renovācija, ieguves rūpniecības vai iežu ieguves būves, ieguves rūpniecības uzņēmumi, noliktavas un cita derīgo izrakteņu ieguves darbības nodrošināšanai nepieciešamā apbūve un infrastruktūra	Tikai Rīgas brīvdostas teritorijā.

Analizējot tabulas Nr.2.3. datus, iespējams izdalīt trīs plānotās (atļautās) teritorijas izmantošanas veidus, kas izriet no atšķirīgu teritorijas izmantošanas veidu potenciāla Rīgas ūdens objektos, kas attēloti tabulā Nr.2.4.

Tabula 2.4. Plānotie teritorijas izmantošanas veidi

Teritorijas izmantošanas veida grupa	Teritorijas izmantošanas veids	Ūdeņu teritorija	Ūdeņu teritorija - peļdbūvju teritorija	Ūdeņu teritorija - ostas ūdens akvatorija teritorija
		Ū	Ū2	Ū3
Ūdenssaimnieciska teritorijas izmantošana	Ūdenssaimnieciskā izmantošana	■	X	■
Tehniskā apbūve un teritorijas izmantošana	Transporta lineārās infrastruktūras apbūve	■	■	■
	Transporta apkalpojošās infrastruktūras apbūve	■	■	■
	Inženiertehniskās infrastruktūras apbūve	■	■	■
	Energoapgādes uzņēmumu apbūve	X	X	X
	Ostu apbūve	X	X	■
Publiskā ārtelpa	Ūdens telpas publiskā izmantošana	■	■	■
Dzīvojamā apbūve un teritorijas izmantošana	Dzīvojamā apbūve uz ūdens	X	X	X
Rūpnieciskā apbūve un teritorijas izmantošana	Derīgo izrakteņu ieguve	■	X	■

2.1.5.2.1. Ūdeņu teritorija (Ū).

Ūdeņu teritorija ir dabisku vai mākslīgu virszemes ūdensobjektu (ūdensteču un ūdenstilpju) akvatorija gada vidējā ūdens līmeņa stāvoklī.

Ūdeņu teritorijā atļauta ūdens ikdienišķa lietošana (Civillikuma izpratnē), ievērojot normatīvajos aktos noteiktos ierobežojumus un ūdensobjektu apsaimniekošanas (ekspluatācijas) noteikumus.

Ūdeņu teritorijā ir atļauta šādu būvju būvniecība un izmantošana:

1. Transporta lineārās infrastruktūras apbūve: tilti, gājēju tiltiņi.
2. Ūdens telpas publiskā izmantošana: publiskiem pasākumiem, sportam un atpūtai nepieciešama infrastruktūra ūdenī
3. Inženiertehniskā infrastruktūras apbūve: ūdensobjektu krasta stiprinājumi, riev sienas, pāļi, moli, steķi, muliņi, slipi, navigācijas būves, sezonas viļņlauži piestātņu akvatoriju aizsardzībai, kā arī hidrotehniskas būves piestātņu un laivu un jahtu ostu funkcijas nodrošināšanai - piestātnes (t.sk. speciālas nozīmes piestātnes ar aprīkojumu kuģošanas līdzekļu apkalpošanai – degvielas uzpildei, bilžu ūdeņu, tualetes ūdeņu un atkritumu pieņemšanai, laivu glabāšanai)
4. Transporta apkalpojošā infrastruktūra: laivu un jahtu ostas izveide ar lokālplānojumu.
5. Derīgo izrakteņu ieguve: derīgo izrakteņu ieguve atļauta tikai gultnes padziļināšanas rezultātā

2.1.5.2.2. Ūdeņu teritorija – peldbūvju teritorija (Ū2)

Ūdeņu teritorija – peldbūvju teritorija ir dabisku vai mākslīgu virszemes ūdensobjektu (ūdensteču un ūdenstilpju) akvatorija vai tās daļa, kas paredzēta peldbūvju ar publisku funkciju un tām nepieciešamās inženiertehniskās infrastruktūras būvniecībai un izmantošanai.

Ūdeņu teritorijā – peldbūvju teritorijā ir atļauta šādu būvju būvniecība un izmantošana:

1. Transporta lineārās infrastruktūras apbūve: tilti, gājēju tiltiņi.
2. Transporta apkalpojošās infrastruktūras apbūve: jahtu ostas izveide.
3. Inženiertehniskās infrastruktūras apbūve: hidrotehniskas būves peldbūvju izvietojanas nodrošināšanai - piestātnes, ūdensobjektu krasta stiprinājumi, riev sienas, pāļi, moli, steķi, muliņi, slipi, navigācijas būves, sezonas viļņlauži piestātņu akvatoriju aizsardzībai u.c
4. Ūdens telpas publiskā izmantošana: publiskiem pasākumiem, sportam un atpūtai nepieciešama infrastruktūra ūdenī, peldbūves ar publisku funkciju (tūrisma un atpūtas objekts, kultūras objekts, tirdzniecības vai pakalpojumu objekts, sporta būve, kas tieši saistīta ar ūdens izmantošanu, zinātniskās pētniecības iestāde, upju pasažieru stacija, palīgbūve minēto funkciju nodrošināšanai).

2.1.5.2.3. Ūdeņu teritorija - ostas ūdens akvatorija teritorija (Ū3)

Ūdeņu teritorija – ostas ūdens akvatorija teritorija ir Rīgas brīvdostas teritorija, kur primārā izmantošana ir lielizmēra un mazizmēra kuģošanas līdzekļu satiksmes nodrošināšana un ar ostas darbību saistīto būvju būvniecība, darbība un teritorijas izmantošana.

Ūdeņu teritorijā – ostas ūdens akvatorija teritorijā ir atļauta šādu būvju būvniecība un izmantošana:

1. Transporta lineārās infrastruktūras apbūve: tilti, gājēju tiltiņi.
2. Transporta apkalpojošās infrastruktūras apbūve: osta, laivu un jahtu osta
3. Inženiertehniskās infrastruktūras apbūve: Ar ostas darbību saistītas virszemes, pazemes un zemūdens inženierkomunikācijas un inženiertīkli, hidrobūves (piemēram, moli un viļņlauži) siltumenerģijas, elektroenerģijas, gāzes, elektronisko sakaru, ūdens, naftas produktu un citu resursu pārvadei, uzglabāšanai, sadalei un pievadei, ietverot aprīkojumu, iekārtas, ierīces un citas darbībai nepieciešamās būves (piemēram, cauruļvadi un kabeļi).
4. Ūdens telpas publiskā izmantošana: publiskiem pasākumiem, sportam un atpūtai nepieciešama infrastruktūra ūdenī, peldbūves ar publisku funkciju (tūrisma un atpūtas objekts, kultūras objekts, tirdzniecības vai pakalpojumu objekts, sporta būve, kas tieši saistīta ar ūdens izmantošanu, zinātniskās pētniecības iestāde, upju pasažieru stacija, palīgbūve minēto funkciju nodrošināšanai), ja tās būvniecība nav pretrunā ar ostas darbību regulējošiem normatīviem aktiem.
5. Derīgo izrakteņu ieguve: derīgo izrakteņu ieguve atļauta tikai gultnes padziļināšanas rezultātā

2.1.5.3. Kompleksas plānošanas teritorijas.

Teritorijas virszemes ūdens objektu krastmalās ir gan vērtīgi investīciju objekti estētisko un vides kvalitātes apsvērumu dēļ, gan nereti sarežģīti attīstāmi objekti, ko apdraud potenciāli plūdi, vai kuros fiksēts būvniecībai nelabvēlīgs grunts sastāvs.

Lai izvēlētos attīstības scenāriju, kas nodrošina krastmalu teritoriju ilgtspējīgu attīstību, nepieciešams nodrošināt elastīgu pieeju teritorijas plānošanā, dodot iespēju plānoto (atļauto) izmantošanu koriģēt un teritoriju plānot lokālā mērogā. Minētā mērķa sasniegšanai var tikt izmantoti dažādi instrumenti: lokālplānojums, detālplānojums, vienots labiekārtojuma projekts uc.

Ūdens teritoriju un krastmalu tematiskā plānojuma ietvaros noteiktās detalizētas plānošanas teritorijas attēlotas Pielikumā Nr.8 un aprakstītas tabulā Nr.2.5.

Tabula 2.5. Detalizētas plānošanas teritorijas

Kods	Tips	Nosacījumi attiecībā uz ūdens un krastmalu plānošanu
OLT-1	Obligātā lokālplānojuma teritorija Prioritārās attīstības teritorijas, kuru kopējo attīstību var noteikt tikai izstrādājot detalizētu plānošanas dokumentu, kurā cita starpā tiek risināts vienots krastmalas labiekārtojums un izmantošana	1. Precizē teritorijas plānoto (atļauto) izmantošanu, krastmalā paredzot apbūvi ar publisku funkciju vai publisko ārtelpu; 2. Detalizē prasības teritorijas inženiertehniskai sagatavošanai, nosakot teritorijas pretplūdu aizsardzības būvju būvniecībai, teritorijas nosusināšanai vai uzbēršanai, ja tas nav pretrunā ar augstākstāvošiem normatīviem aktiem; 3. Plāno ielu un ceļu tīklu, paredzot sarkano līniju koridorus vai vietas gājēju ceļiem un piekļuves nodrošināšanai pie ūdensmalas; 4. Plāno ūdens transporta ceļus un pietātņu vietas; 5. Nosaka galvenos teritorijas inženiertīklu apgādes risinājumus – ūdensapgādi, kanalizāciju, elektrību; 6. Nosaka prasības teritorijas publisko ārtelpu labiekārtojumam, t.sk. vienota krastmalas labiekārtojuma izveidei; 7. Precizē teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumus;
OLT-2		
OLT-3		
KPT - 1	Kompleksas plānošanas teritorija Teritorijas, kurās krastmalas attīstības plānošanas jautājumi jārisina kompleksi ar blakus teritorijām, izstrādājot vienotu teritorijas lokālplānojumu, detālplānojumu vai labiekārtojuma projektu	
KPT -2		
KPT -3		
KPT -4		
KPT -5		
KPT -6		
KPT -7		
KPT -8		
KPT -9		
KPT -10		
KPT -11		
KPT -12		
KPT -13		
KPT -14		
KPT -15		
KPT -16		
KPT -17		
KPT -18		
KPT -19		
KPT -20		

2.1.5.4. Prasības ūdens objektu saglabāšanai un atjaunošanai.

2.1.5.4.1. Ūdens objektu saglabāšana.

MK 30.04.2013.noteikumu Nr.240 “Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi” 70.punktā teikts, ka *dabisko ūdenstilpju un ūdensteču akvatorijas teritoriju aizliegts samazināt, piemēram, veicot teritorijas uzbēršanu vai veidojot mākslīgas salas, izņemot gadījumus, ja tas nepieciešams ostas funkciju vai maģistrālās transporta infrastruktūras nodrošināšanai, erozijas risku ierobežošanai, pretplūdu aizsardzības būvju vai meliorācijas sistēmas būvniecībai.*

Papildus tiek izvirzītas šādas prasības, kas saglabātas no RTP2006:

1. Dabiskos objektus (ūdenstece un ūdenstilpes) visās teritorijās saglabā kā vērtīgus vides elementus. Teritoriju attīstot, lokālplānojumā, detālplānojumā vai būvprojektā paredz risinājumus to iekļaušanai vienotā teritorijas labiekārtojuma un apstādījumu sistēmā, nepieļaujot to aizbēršanu, pārvietošanu vai ievadīšanu caurulēs.
2. Piestātņu izbūves gadījumā, lai nesamazinātu ūdens teritorijas platību, piestātņu krasta konstrukcijas izbūvē krastmalas teritorijā, nepieciešamības gadījumā padziļinot ūdens akvatoriju.
3. Upes vai ezera krasta līniju drīkst izmainīt tikai normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā krastu nostiprināšanai, lai novērstu to tālāku eroziju, kā arī peldvietu, eliņu, laivu un motorizēto ūdens transportlīdzekļu piestātņu izbūvei.

2.1.5.4.2. Renaturalizējamie ūdens objekti

Mūsdienās arvien vairāk pilsētu tiecas atjaunot ūdens teču dabīgo hidroloģisko režīmu, no jauna veidojot upes gultni, krastus un atjaunojot veģetāciju, īstenojot ūdens teču renaturalizāciju jeb atjaunošanu. Tādējādi tiek nodrošināta lietusūdeņu dabīga uzkrāšana un attīrīšana, pilsētvides kvalitātes uzlabošana, un iespēja bagātināt teritorijas labiekārtojumu, veidotojot jaunas pilsētnieku atpūtai piemērotas ārtelpas.

Analizējot vēsturisko ūdens objektu izvietojumu, Rīgas teritorijā identificēti vairāki izzuduši vai slikti funkcionējoši vēsturisko ūdens objektu posmi⁴. Zemes piederības, esošas apbūves vai transporta infrastruktūras dēļ ne visus vēsturiskos ūdensobjektus vai to posmus ir iespējams atjaunot. Tematiskā plānojuma ietvaros izvirzīti kritēriji, pēc kuriem kā atjaunojamus nosaka tāds ūdensobjekta posmus:

1. ko iespējams atjaunot nelikvidējot virs tiem izveidojušos apbūvi,
2. kas ir saglabājušies kā virszemes objekti, bet ir sliktā stāvoklī (aizauguši, aizsērējuši),
3. kas atrodas pašvaldībai piederošā zemesgabalā.

Renaturalizējamo ūdens objektu kartogrāfisks attēlojums Pielikumā Nr.6. un detalizēts apraksts tabulā Nr 2.6.

⁴ Ūdens objektu un krastmalu ārpus Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritorijas izpēte. SIA “Metrum”. 2013.

Tabula 2.6. Renaturalizējamie ūdens objekti

Ūdensobjekta nosaukums	Plānotā situācija
Uz visiem atjaunojamajiem ūdensobjektiem attiecināmās prasības	Ūdens objektu saglabā kā vērtīgu vides elementu un ietver kopējā teritorijas labiekārtojumā.
Lāčupīte posmā no Buļļu ielas līdz ietekai Hapaka grāvī	Veic krastu un gultnes tīrīšanu. Aizliegts posmus ieslēgt caurtekās, tai skaitā ceļu izbūves gadījumā. Lāčupītes šķērsošanai izbūvē tiltiņus.
Mārupītes vecā gultne posmā no Ojāra Vācieša ielas līdz ietekai Kīleveina grāvī	Saglabāt kā virszemes ūdens objektu posmā no Dzelzceļa līdz Jelgavas ielai, lietusūdeņu virszemes savākšanai no Latvijas universitātes kompleksa un multimodālā transporta mezgla Torņakalnā teritorijas.
Bieriņstrauts posmā no Priedkalnes ielas līdz ietekai Mārupes ielā.	Jāveic gultnes tīrīšana. Izbūvējot Dzelzceļa ielu jāparedz pietiekama diametra caurteka vai tilts, lai nodrošinātu ūdens plūsmu virzienā uz Mārupīti. Līdz ielas izbūves laikam jāparedz Bieriņstrauta gultnes aizsardzība no autotransporta Dzelzceļa ielā.
Bieķeņgrāvja atteka Lucavsalā	Teritoriju attīstot vaic gultnes un krastu tīrīšanu. Izvērtējot gultnes un krastu stāvokli, atļauts veidot laivu piestātņi un izmantot ūdenssportam.
Bišumuižas grāvis no Rīgas robežas līdz ietekai Bieķengrāvī	Veic gultnes krastu tīrīšanu. Atļauts veikt krūmu tīrīšanu un atsevišķu koku ciršanu ielu krustojumos, lai ietvertu grāvi ielas ainavā.
Dreiliņupīte posmā no Rīgas robežas līdz Kaivas ielai	Veido punktveida pieejas pie ūdens pakāpju veidā. Likvidē caurtekas nosprostojošos un nesankcionēti izveidotos žogus. Vietām saglabā niedru vai krūmu stādījumus putnu ligzdošanas vietām.
Dauguļupīte posmā no Rīgas robežas līdz Kaivas ielai	
Šmerļupīte posmā no Brīvības gatves līdz ietekai Ķīšezerā	Izbūvējot Ziemeļu šķērsojumu, integrē projektā nodrošinot kājāmgājēju ceļus gar Šmerļupītes malu. Veic caurteku tīrīšanu un ielu rekonstrukcijas gadījumā (Pakalniešu iela), padziļina caurteku dziļumu, lai nodrošinātu labāku noteci uz Ķīšezeru. Nepieciešams īstenot TEC pelnu lauku rekultivācijas projektu.
Bijušais sūkņu stacijas kanāls Ezermalas ielā	Atjaunošana izvērtējama teritorijas attīstības gadījumā
Mailes upīte posms dārziņos gar Gustava Zemgala gatvi	Veikt gultnes un krastu tīrīšanu, caurteku inventarizāciju un atjaunošanu.
Mailes upīte posmā no Līgatnes ielas līdz Ezermalas ielai	Ūdens objekta atvērtos posmus saglabā kā vērtīgu vides elementu un ietver kopējā teritorijas labiekārtojumā.
Gaiļupīte	Veic gultnes tīrīšanu un krastu sakopšanu. Ņemot vērā, ka gandrīz visā garumā Gaiļupīte atrodas pašvaldības īpašumā, izvērtē piegulošo teritoriju izmantošanu un, kur iespējams, integrē pilsētas publiskās ārtelpas struktūrā.

2.2. Ekoloģiskās kvalitātes prasības Rīgas ūdenstilpēs.

Ņemot vērā, ka Rīgā koncentrēti gan iedzīvotāji, gan saimnieciskā darbība, tai skaitā vidi piesārņojoša, nepieciešams īpaši stingri īstenot pasākumus ūdens aizsardzībai.

Rīgas ūdens objektu ekoloģiskā kvalitāte ir būtiskākais priekšnoteikums ne tikai lokālā mērogā. Ņemot vērā, ka Rīgas teritorijā esošie ūdensobjekti ir savienoti ar Baltijas jūru, Rīgas ūdens objektu ekoloģiskās kvalitātes saglabāšana ir nozīmīga visam Baltijas jūras reģionam.

Pilsētas mērogā ūdens kvalitātei ir nozīmīga loma vietējo aizsargājamo teritoriju veselības uzturēšanā, ūdens objektu plašākai izmantošanai atpūtai, sportam, zvejai un citām aktivitātēm. Rīgas teritorijā esošajam ūdenstilpju un ūdensteču izvietojumam piemīt ainaviskā un ekoloģiskā vērtība, tie tiek izmantoti gan saimnieciskajām vajadzībām, gan rekreācijai.

Saskaņā ar Ūdens apsaimniekošanas likumu visu likumā noteikto mērķu sasniegšanai nepieciešamos pasākumus plāno un īsteno upju baseinu apgabala robežās. Latvijas teritorijā ir četri upju baseina apgabali - Daugavas, Lielupes, Gaujas un Ventas. Praktiski visas Rīgas ūdenstilpes atrodas Daugavas upju baseinā un to apsaimniekošanā jāievēro Daugavas upju baseina apsaimniekošanas plāns 2016.-2021.gadam (turpmāk - DUBAAP2021). Rīgas teritorijā ietilpstošo ūdens objektu ekoloģiskā kvalitāte atbilstoši DUBAAP2021 sniegtajai informācijai norādīta tabulā Nr. 2.7.

Tabula 2.7. Ūdens kvalitātes klases atbilstoši Daugavas upju baseina apsaimniekošanas plānam 2016.-2021.gadam.

Ūdensobjekta kods/nosaukums	Pašreizējā kvalitāte	Kvalitātes mērķis
D400SP Daugava	labā	labā
D401 Mīlgrāvis - Jugla	vidēja	labā
D410 Mazā Jugla	vidēja	labā
D413 SP Daugava	vidēja	labā
E041 Vecdaugava	Ļoti slikta	labā
E042 Ķīšezers	vidēja	labā
E045 Juglas ezers	vidēja	labā
Pārejas ūdensobjekts	vidēja	vidēja

Pieci ūdens objekti iekļauti riska ūdensobjektu kategorijā. Par riska ūdensobjektiem tiek uzskatīti tādi ūdensobjekti, kuros pastāv risks nesasniegt labu ūdens kvalitāti līdz 2021.gadam. Riska ūdens objekti attēloti tabulā Nr. 2.8.

Tabula 2.8. Riska ūdens objekti atbilstoši Daugavas upju baseina apsaimniekošanas plānam 2016.-2021.gadam

Ūdensobjekta kods/nosaukums	Pašreizējā kvalitāte	Riska cēlonis/ slodze
D413SP Daugava	Vidēja	Fizikāli ķīmiskie parametri; Piesārņotās vietas; Izklidētais piesārņojums; Hidromorfoloģiskie pārveidojumi.
E041 Vecdaugava	Slikta	Kanalizācijas notekūdeņi; Kvalitātes vērtējums.
E042 Ķīšezers	Vidēja	Kanalizācijas notekūdeņi; Hidromorfoloģiskie pārveidojumi; Plūdi.
E045 Juglas ezers	Vidēja	Fizikāli ķīmiskais; Kanalizācijas notekūdeņi
Pārejas ūdensobjekts	Vidēja	Upju ienestais piesārņojums, pārrobežu piesārņojums.

2.2.1. Ekoloģiskā stāvokļa raksturojums Rīgas ūdenstilpēm.

Ekoloģiskā stāvokļa raksturojums Rīgas ūdenstilpēm sagatavots izmantojot virszemes ūdeņu monitoringa, ko veic Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs (turpmāk - LVĢMC), datus. LVĢMC veiktā monitoringa mērķis ir nodrošināt informāciju par upju un ezeru ķīmisko un ekoloģisko kvalitāti. Pēdējo reizi pilnais monitorings ir veikts 2014./2015.gada sezonā⁵.

Šobrīd pieejamie dati par ūdens kvalitāti Rīgas ūdenstilpēs iegūti no LVĢMC monitoringa stacijām un neatkarīgiem ekoloģiskās kvalitātes novērtējumiem, kas veikti citu plānošanas dokumentu izstrādes ietvaros. Ūdensobjekti, par kuriem šobrīd nav pieejami ūdens kvalitātes dati, norādīti tabulā Nr. 2.9.

Daugava - Atbilstoši LVĢMC apkopotajai informācijai (Latvijas virszemes ūdeņu kvalitātes pārskatiem), Daugavas lejteces provizoriskā ekoloģiskā situācija laika posmā no 2009.-2014.gadam ir vērtējama kā vidēja⁶.

DUBAAP2021 ūdensobjekts D413SP ir noteikts par stipri pārveidotu ūdensobjektu. Ūdensobjekts D413 SP novērtēts kā riska ūdensobjekts, jo pastāv risks nesasniegt labu ūdens kvalitāti, kam cēlonis ir gan izkliedētais piesārņojums, gan hidromorfoloģiskie pārveidojumi.

Ķīšezers – Atbilstoši LVĢMC apkopotajai informācijai DUBAAP2021 ūdensobjekts E042 ir novērtēts kā riska ūdensobjekts. Ķīšezerā potenciālā ekoloģiskā situācija ir vērtējama kā vidēja 2014. gadā. Ezera ekoloģisko kvalitāti galvenokārt pazemina fitoplanktona (tajā skaitā – toksisko zilaļģu) plašā izplatība atsevišķos gados, kā arī izkliedētais piesārņojums un palielinātais organisko vielu saturs, kas rodas no neesošas centrālās kanalizācijas sistēmas⁷.

Ezera gultni klāj nogulumu slāņi, kas sastāv no smilts un augsnes ar atkritumu piejaukumu. Atkritumu izcelsmes vietas ir Jaunciema papīrfabrika, Rīgas TEC darbības produkti un būvgruži. Slāņu biezums variē no pāris desmitiem centimetru līdz 2-3 metriem, vietām sasniedzot 10 m dziļumu⁸.

Buļļupe - Atbilstoši DUBAAP2021 Buļļupe kopā ar daļu Daugavas lejteces ietilpst stipri pārveidotā ūdensobjektā D400SP (Daugavas lejtece). Atbilstoši LVĢMC sniegtajai informācijai Daugavas lejteces provizoriskā ekoloģiskā situācija 2014.gadā tika vērtēta kā laba⁹. Tādējādi varam secināt ka, lai arī Buļļupē nav monitoringa stacija, ūdens ekoloģiskā situācija ir vērtējama kā laba.

Vecdaugava - Atbilstoši DUBAAP2021 Vecdaugava kopā ar daļu Daugavas lejteces ietilpst stipri pārveidotā ūdensobjektā E041. Vecdaugavas ekspluatācijas (apsaimniekošanas) noteikumu izstrādes laikā 2013.gadā veiktie novērtējumi norāda, ka Vecdaugavas ekoloģiskā kvalitāte vērtējama kā slikta¹⁰. 2014.gadā veiktie LVĢMC mērījumi šo informāciju apstiprina un DUBAAP2021 ūdensobjekts E041 novērtēts arī kā riska ūdensobjekts.

Juglas ezers – Atbilstoši DUBAAP2021 Juglas ezera ūdensobjektā E045 ūdens kvalitāte novērtēta kā vidēja un tas tiek klasificēts kā riska ūdens objekts¹¹. Pēc 2014.gadā veiktajiem ūdens un grunts kvalitātes mērījumiem secināts, ka ezerā pārsniegti niķeļa, arsēna

⁵ Pārskats par virszemes un pazemes ūdeņu stāvokli. Latvijas ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs. Rīga. 2015.108.lpp.

⁶ Daugavas upju baseina apsaimniekošanas plāns 2016.-2021.gadam

⁷ Daugavas upju baseina apsaimniekošanas plāns 2016.-2021.gadam

⁸ Ķīšezerā ekspluatācijas (apsaimniekošanas) noteikumi. SIA "Vides konsultāciju birojs", Rīga, 2011.

⁹ Daugavas upju baseina apsaimniekošanas plāns 2016.-2021.gadam

¹⁰ Vecdaugavas ekspluatācijas (apsaimniekošanas) noteikumi. SIA "Vides konsultāciju birojs", Rīga, 2013.

¹¹ Daugavas upju baseina apsaimniekošanas plāns 2016.-2021.gadam

un naftas produktu robežlīmenis gruntī, savukārt ūdens hidroķīmiskā sastāva analīzes norāda uz ievērojamiem nitrītiem, fosfora un amonija jonu pārsniegumiem. Galvenie ezera piesārņojumu izraisītie avoti ir virszemes notecē no apkārtējās apbūves teritorijas, tajā skaitā arī lietus notekūdeņi no Rīgas teritorijas un tās rūpniecības uzņēmumiem, ietekupju ienesie notekūdeņi, piesārņojums no sateces baseina (Lielā un Mazā Jugla, Krievupe), rekreācijas slodze ezerā un krastos¹².

Bābelītis - Bābelīša ezerā piesārņojošo vielu ienesi rada gan dabiskie procesi, gan cilvēku darbība. Bābelīša ezeram ir raksturīgs izkliedētais jeb difūzais piesārņojums – bez noteiktas lokalizācijas, kurš rodas ieskalojoties virszemes notecē ūdeņiem, kuri satur paaugstinātas piesārņojošo vielu koncentrācijas. Par potenciālajiem Bābelītes ezera piesārņojuma avotiem var uzskatīt lietus notekūdeņus no piegulošajām teritorijām, atmosfēras nokrišņus, sekundāro piesārņojumu no ezera gultnes nogulumiem, kā arī piesārņojumu no atpūtniekiem, peldētājiem un ūdensputniem¹³.

Velnezers –Velnezers netiek apskatīts DUBAAP2021 tā nelielā izmēra dēļ, tāpēc ūdens kvalitātes vērtējumu iespējams iegūt no datiem, kas sagatavoti Velnezera ekspluatācijas (apsaimniekošanas) noteikumu izstrādes gaitā. Veiktās analīzes liecina, ka Velnezērā ir paaugstināta gan fosfora, gan slāpekļa gada vidējā koncentrācija, kā arī ir pārsniegts pieļaujamais amonija un fosfora jonu līmenis. Gala vērtējumu izdarot pēc sliktākā rādītāja, Velnezera ekoloģiskā kvalitāte 2014.gadā vērtējama kā slikta¹⁴.

Dambjapurva ezers – Dambjapurva ezers kā ūdensobjekts nav ietverts DUBAAP2021 tā nelielā izmēra dēļ, tāpēc ūdens kvalitātes vērtējumu iespējams iegūt no datiem, kas sagatavoti Dambjapurva ekspluatācijas (apsaimniekošanas) noteikumu izstrādes gaitā. Ekoloģiskā kvalitāte noteikta, kā rādītājus izmantojot kopējo fosfora daudzumu, kopējo slāpekļa daudzumu un Seki caurredzamību. Atbilstoši mērītājiem lielumiem ezera ūdens kvalitāte vērtējama kā slikta atbilstoši Seki caurredzamības datiem un fosfora daudzumam un kā vidēja – atbilstoši slāpekļa daudzumam. Gala vērtējumu izdarot pēc sliktākā rādītāja, Dambjapurva provizoriskā ekoloģiskā kvalitāte 2014. gadā atbilst sliktai kvalitātei¹⁵.

Gaiļezers - Gaiļezers kā ūdensobjekts nav ietverts DUBAAP2021 tā nelielā izmēra dēļ, tāpēc ūdens kvalitātes vērtējumu iespējams iegūt no datiem, kas sagatavoti Gaiļezera ekspluatācijas (apsaimniekošanas) noteikumu izstrādes gaitā. Gaiļezera ekoloģiskā kvalitāte noteikta, izmantojot kopējo fosforu, kopējo slāpekli un Seki caurredzamību. Mērījumi tika veikti divos punktos – pie Gaiļupītes iztekas ezerā un ezera vidū. Abos mērījumu punktos iegūtie dati liecina par augstu un labu ūdens kvalitāti. Gala vērtējumu izdarot pēc sliktākā rādītāja Gaiļezera ekoloģiskā kvalitāte 2014.gadā vērtējama kā laba¹⁶.

Bolderājas karjers - Bolderājas karjers kā ūdensobjekts nav ietverts DUBAAP2021 tā salīdzinoši nelielā izmēra dēļ. Tāpēc ūdens kvalitātes vērtējums iegūts no Bolderājas karjera ekspluatācijas (apsaimniekošanas) noteikumu izstrādes laikā veiktajiem apsekojumiem, kas izdarīti trīs novērojumu punktos: karjera vidū (visās sezonās), līcī karjera ziemeļos (visās sezonās) un karjera dienvidu daļā (tikai pavasarī). Analīžu rezultāti liecina, ka biogēno elementu koncentrācijas ir ļoti zemas. Arī karjera ķīmiskā kvalitāte vērtējama kā laba un netika novērotas būtiskas atšķirības starp hidroķīmisko kvalitāti dažādās karjera vietās. Tuvākajā apkārtnē nav lielu piesārņojuma avotu un karjeru galvenokārt atpūtnieki, tāpēc

¹² Juglas ezera ekspluatācijas (apsaimniekošanas) noteikumi. SIA "Vides konsultāciju birojs", Rīga, 2016.

¹³ Bābelītes ezera ekspluatācijas (apsaimniekošanas) noteikumi. SIA "Vides konsultāciju birojs", Rīga, 2016.

¹⁴ Velnezera ekspluatācijas (apsaimniekošanas) noteikumi. SIA "Vides konsultāciju birojs", Rīga, 2016.

¹⁵ Dambjapurva ezera ekspluatācijas (apsaimniekošanas) noteikumi. SIA "Vides konsultāciju birojs", Rīga, 2016.

¹⁶ Gaiļezera ekspluatācijas (apsaimniekošanas) noteikumi. SIA "Vides konsultāciju birojs", Rīga, 2016.

augstākās bioloģiski saistītā skābekļa koncentrācijas (vidēji 1,92 mg O₂/l) ir karjera vidusdaļā, kur atrodas pludmale¹⁷.

2.9. Ekoloģiskā stāvokļa raksturojums Rīgas ūdenstilpēm saskaņā ar ekspluatācijas (apsaimniekošanas) noteikumiem

Ūdensobjekts	Ekoloģiskā stāvokļa novērtējums
Juglas kanāls	Šobrīd mērījumus nav plānots veikt
Mazās upītes	Šobrīd mērījumus nav plānots veikt

¹⁷ Bolderājas karjera ekspluatācijas (apsaimniekošanas) noteikumi. SIA "Vides konsultāciju birojs", Rīga, 2016.

2.2.2. Daugavas upju baseina plānā noteiktās prasības ūdens kvalitātes uzlabošanai.

Saskaņā ar Ūdens apsaimniekošanas likumu ūdeņu aizsardzībai tiek noteikti pamata un papildus pasākumi katra upju baseinu apsaimniekošanas plānā noteikto rīcību sasniegšanai. Pamata pasākumi ir pasākumi, kas nosaka prasību minimumu un izriet no ES direktīvām, spēkā esošajiem Latvijas likumiem un saistošajiem noteikumiem. Šie pasākumi ir saistoši Latvijai kā ES dalībvalstij un to īstenošanai ir pieejams ES fondu vai valsts finansējums. Galvenie pamata pasākumi, kas saistoši Rīgai un attiecas tieši vai netieši uz teritorijas plānošanu un noteikti DUBAAP2021, attēloti tabulā Nr 2.10.

Tabula 2.10. Pamata pasākumi atbilstoši Daugavas upju baseina apsaimniekošanas plānam 2010.-2015.gadam.

Pasākuma nosaukums	Atbildīgais	Atbilstoši LR normatīvie akti	Atbilstība TmP un RTP
A4.3. Ierīkot centralizētu kanalizācijas sistēmu visās pilsētās un ciemos, kur $CE \geq 2000$, pārējās vietās – ja pašvaldība pieņem lēmumu par tās nepieciešamību.	Pašvaldība	MK noteikumi Nr.34 "Par piesārņojošo vielu emisiju ūdenī" (30.01.2002.)	Rīgas ūdenssaimniecības aglomerācijas noteikšana tiek skatīta 2.2.5.2. nodaļā.
A4.4. Nodrošināt centralizētas un decentralizētas kanalizācijas sistēmas notekūdeņu un ar tiem saistīto atkritumu savākšanu un utilizēšanu atbilstoši normatīvo aktu prasībām.	Pašvaldība	MK noteikumi Nr.34 "Par piesārņojošo vielu emisiju ūdenī" (30.01.2002.)	
A4.9. Ja notekūdeņu emisija paredzēta punktveida piesārņojuma avota dēļ noteiktā riska ūdensobjektā, reģionālā vides pārvalde, emisiju limitus nosaka ne vairāk kā par 25 % stingrākus salīdzinājumā ar MK not. Nr.34 " pielikumā noteiktajām prasībām.	Pašvaldība	MK noteikumi Nr.34 "Par piesārņojošo vielu emisiju ūdenī" (30.01.2002.)	
A4.10. Plānojot teritorijas attīstību, apbūves teritorijās nodrošina notekūdeņu centralizētu savākšanu un attīrīšanu.	Pašvaldība	MK noteikumi Nr.34 "Par piesārņojošo vielu emisiju ūdenī" (30.01.2002.)	Nosacījumi ietverami RTP2030
A2.3. Veikt atbilstošu dzeramā ūdens attīrīšanu no cilvēku veselībai kaitīgām vielām, nepasliktinot dzeramā ūdens kvalitāti.	Pašvaldība	MK Nr.235 „Dzeramā ūdens obligātās nekaitīguma un kvalitātes prasības, monitoringa un kontroles kārtība” (30.05.2003.)	Jautājumi tiek skatīts Ūdens TmP 2.2.5.2. nodaļā
A2.4. Nodrošināt ūdensvada iekārtu mazgāšanu, tīrīšanu un dezinfekciju pēc remontdarbiem, pirms ekspluatācijas uzsākšanas un profilaktiski 2x gadā.	Pašvaldība	MK Nr.235 „Dzeramā ūdens obligātās nekaitīguma un kvalitātes prasības, monitoringa un kontroles kārtība” (30.05.2003.)	
A2.7. Veikt regulāru dzeramā ūdens monitoringu	Veselības inspekcijas,	MK Nr.235 „Dzeramā ūdens obligātās	

Ūdens teritoriju un krastmalu tematiskais plānojums

(kārtējo un auditmonitoringu), ja ar dzeramo ūdeni tiek apgādāti vairāk kā 50 cilvēki vai ūdens daudzums pārniedz 10 m ³ /dnn, un kontrolēt tā atbilstību dzeramā ūdens kvalitātes prasībām.	ūdens piegādātājs	nekaitīguma un kvalitātes prasības, monitoringa un kontroles kārtība” (30.05.2003.)	
A2.8. Kontrolēt dzeramā ūdens nekaitīguma prasības no ņemšanas vietas līdz patērētājam.	Veselības inspekcijas, ūdens piegādātājs	MK Nr.235 „Dzeramā ūdens obligātās nekaitīguma un kvalitātes prasības, monitoringa un kontroles kārtība” (30.05.2003.)	
A11.10. Iekļaut teritorijas plānojumos riska teritorijas un piesārņotās teritorijas.	Pašvaldība	Likums “Par piesārņojumu” (15.03.2001)	Jautājums par riska objektiem tiek risināts Ostas TmP un Uzņēmējdarbības TmP. Piesārņotās teritorijas tiek skatītas Ūdens TmP 2.2.5.1. nodaļā
A11.11. Paredzēt riska samazināšanas pasākumus un ierobežojumus vietās, kas var ietekmēt ūdeņus, aizsargājamās teritorijas, aizsargjoslas u.c	Pašvaldība	MK Nr.532 “Noteikumi par rūpniecisko avāriju riska novērtēšanas kārtību un samazināšanas pasākumiem” (19.07.2005.)	Jautājums tiek risināts Ostas TmP, Uzņēmējdarbības TmP un Aizsargjoslu TmP.
A12.1. Ievērot Aizsargjoslu likumā noteiktās prasības aprobežojumiem virszemes ūdensobjektu aizsargjoslās.	Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, pašvaldība	Aizsargjoslu likums (05.02.1997.)	Jautājums tiek risināts Aizsargjoslu TmP
A.1.1. Uzturēt kārtībā labiekārtotās peldvietas – nodrošināt tualetes, gērbtuves un atkritumu konteinerus, savlaicīgu atkritumu izvešanu, aizliegt peldināt dzīvniekus u.c.	Peldvietas apsaimniekotājs MK10.01.2012. noteikumu Nr.38 pielikumā minētajās peldvietās.	MK 10.01.2012. noteikumi Nr.38 „Peldvietas izveidošanas un uzturēšanas kārtība”	Jautājums tiek skatīts Ūdeņu TmP 2.3.2. nodaļā.
A1.5. Peldvietā nodrošināt informācijas pieejamību par pašreizējo peldvietas ūdens kvalitātes klasifikāciju, par atļauju peldēties vai par peldēšanās aizliegumu, par īstermiņa piesārņojumu u.c., veikt pasākumus piesārņojuma likvidēšanai peldvietas ūdenī.	Veselības inspekcija Peldvietas īpašnieks MKN Nr.38 1. Un 2. pielikumā minētajās peldvietās.	MK 06.07.2010. noteikumi Nr.608 „Noteikumi par peldvietu ūdens monitoringu, kvalitātes nodrošināšanu un prasībām sabiedrības informēšanai”.	

Papildu pasākumi jāparedz, ja ūdensobjektiem izvirzītos mērķus nav iespējams sasniegt, īstenojot tikai pamata pasākumus. Ja kāda ūdensobjekta stāvoklis jau patlaban ir labs un cilvēka darbība to ietekmē samērā maz, papildu pasākumi nav nepieciešami. Galvenie papildus pasākumi, kas jāveic Rīgas pašvaldībai, attēloti tabulā Nr.2.11.

Tabula 2.11. Papildus pasākumi atbilstoši Daugavas upju baseina apsaimniekošanas plānam 2010.-2015.gadam.

Pasākuma nosaukums	Aptvertā teritorija	Izpildes termiņš un atbildīgais	Paredzētais rezultāts	Atbilstība TmP un RTP
A1.2. Centralizēto notekūdeņu savākšanas sistēmu darbības pilnveidošana, nodrošinot faktisko pieslēgumu izveidi un veicot tīklu paplašināšanu aglomerācijās ar CE>2000, kas ietekmē riska ūdensobjektus.	Rīga (D413SP),	2021.gads VARAM Pašvaldības	100% atbilstība Notekūdeņu direktīvas prasībām	Jautājums tiek skatīts Ūdens TmP 2.2.5.2. nodaļā
A2.1. Nodrošināt kontroli notekūdeņu apsaimniekošanai decentralizētajās kanalizācijas sistēmās, vienoties par veicamajiem uzlabojumiem, ja konstatēta tāda nepieciešamība.	E042 Ķīšezers E045 Juglas ezers	2021.gads Pašvaldības	Samazinājies no decentralizētajām sistēmām vidē nonākušais piesārņojums	
A3.1. Sagatavot un veikt piesārņotās vietas sanāciju un tā rezultātā izņemt materiāla utilizēšanu.	D413SP Daugava – SIA “Woodison termināli”, Tvaika ielā 39 (01964/615)	2021.gads Operators vai zemes īpašnieks, VARAM, VVD	Novērsta pazemes ūdeņu piesārņošana	Jautājums tiek skatīts Ūdens TmP 2.2.5.1. nodaļā
A4.2. Videi draudzīga lauksaimniecības meliorācijas sistēmu pārbūve un atjaunošana, iekļaujot videi draudzīgus meliorācijas sistēmas elementus (sedimentācijas baseini, divpakāpju meliorācijas grāvji u.c.).	Valsts nozīmes ūdensnoteka D401 (Mīlgrāvis - Jugla)	No 2019.gada Zemkopības ministrija Meliorācijas sistēmu tiesiskie valdītāji, valsts un valsts nozīmes meliorācijas sistēmu apsaimniekotāji	Ūdeņu ekosistēmu ekoloģiskās kvalitātes uzlabošanās meliorētajās teritorijās	Jautājums tiek risināts Meliorācijas TmP
A6.4. Īstenot izstrādātos rīcības plānus un prioritāros “mīkstināšanos” pasākumus ostu negatīvās ietekmes mazināšanai.	Rīgas brīvosta (D400SP)	2021.gads Rīgas Brīvosta	Samazināta hidromorfoloģisko pārveidojumu ietekme uz ūdeņu kvalitāti	Jautājums tiek risināts Ostas TmP
A6.5. Veikt polderu uzturēšanas pasākumus.	D400SP Spilves lidlauka polderis, Spilves polderis	2019.gads Zemkopības ministrija, pašvaldības	Iegūts tehniskais novērtējums polderu atbilstībai pašreizējam izmantošanas veidam, konkrēti pasākumi rekonstrukcijai.	Jautājums tiek risināts Meliorācijas TmP
A7.4. Izstrādāt dabas aizsardzības plānu aizsargājamai teritorijai.	E042 Ķīšezers	2019.gads DAP, VARAM, attiecīgās aizsargājamās teritorijas administrācija	Izstrādāts dabas aizsardzības plāns	Jautājums tiek risināts Ārtelpu un apstādījumu TmP
A7.5. Virszemes noteces mākslīgo mitrāju veidošana.	E045 Juglas ezers,	2021.gads Pašvaldības, NVO	Izveidoti mākslīgie mitrāji	Jautājums tiek risināts Meliorācijas TmP

2.2.3. Galvenie Rīgas ūdens objektu piesārņojuma avoti.

Ņemot vērā ūdens ekoloģiskās kvalitātes aprakstus, DUBAAP2021 minētos piesārņojuma veidus un avotus, tabulā Nr. 2.12. sniegts pārskats par galvenajiem ūdens objektu piesārņojuma objektiem, kā arī atbildību sadali piesārņojuma novēršanā un kontrolē. Šīs nodaļas 2.2.3.1. – 2.2.3.4. apakšnodaļās aprakstīti galvenie piesārņojuma avoti un to esošā situācija.

Tabula 2.12. Galvenie piesārņojuma avoti un atbildību sadale piesārņojuma novēršanā un kontrolē

	Piesārņojuma avots	Klasifikācija	Primāri piesārņo			Radītās sekas			Atbildīgais	
			Virszemes ūdeni	Pazemes ūdeni	Krastmalu	Bioloģiskais piesārņojums	Ķīmiskais piesārņojums	Ietekme uz DzO	Estētiski vizuālā ietekme	Par piesārņojuma novēršanu
1.	Saimnieciskās darbības radīts piesārņojums	Ostas darbības							Operators, Rīgas Brīvostas pārvalde	VVD (LRVP), RBOP, Ostas policija
		Uzņēmumi ārpus RBO, kas veic piesārņojošo darbību (A,B kategorija)							Operators	VVD (LRVP)
		Atkritumu izgāztuves							Operators	
		Grunts atbērtnes							Operators	
		Urbumi							Urbuma/ zemes īpašnieks	
		Gultnes darbi								
Bioloģiskās attīrīšanas stacijas notekūdeņu izlaide							Operators			
2.	Kanalizācijas sistēma	Decentralizētā kanalizācijas sistēma, noplūde no izsmeļamajām akām							Īpašnieks	VVD (LRVP)
		Bojājumi centralizētās kanalizācijas sistēmā							"Rīgas ūdens"	VVD (LRVP)
3.	Vēsturiskais piesārņojums	Piesārņotas un potenciāli piesārņotas vietas, kas ir LR Aizsardzības ministrijas valdījumā;							LR Aizsardzības ministrija	VVD (LRVP)
		Citas piesārņotas un potenciāli piesārņotas vietas;							Pašvaldība (RD MVD) Operators, zemes vai objekta īpašnieks vai lietotājs, kas atbildīgs par piesārņojuma rašanos vai uzņemies atbildību par to;	
4.	Lietusūdens kanalizācija	Cauruļvadu sliktais stāvoklis							"Rīgas ūdens", RD SD, privātie uzņēmumi savā teritorijā, teritorijas attīstītājs,	VVD (LRVP)
		Sistēmas neesamība							"Rīgas ūdens", RD SD, privātie uzņēmumi savā teritorijā, teritorijas attīstītājs,	
5.	Nesankcionēta darbība	Kanalizācijas novadīšana pa virszemes ūdensobjektiem							Īpašnieks (fiziska, juridiska persona)	VVD (LRVP)
		Atkritumu izgāšana ārpus atkritumu uzglabāšanas poligoniem							Operators vai atbildīgā fiziskā persona	
		Atkritumu atstāšana tam nepiemērotās vietās							Fiziska persona	
6.	Ūdens transports	Ūdens tūrisma transports						Operators, kuģa īpašnieks	VVD (LRVP)	
7.	Dabas process	Aļģes							N/A	
		Putnu kolonijas							N/A	
		Plūdu laikā radītais piesārņojums							Īpašnieks	

*DzO – Dzīvie organismi;

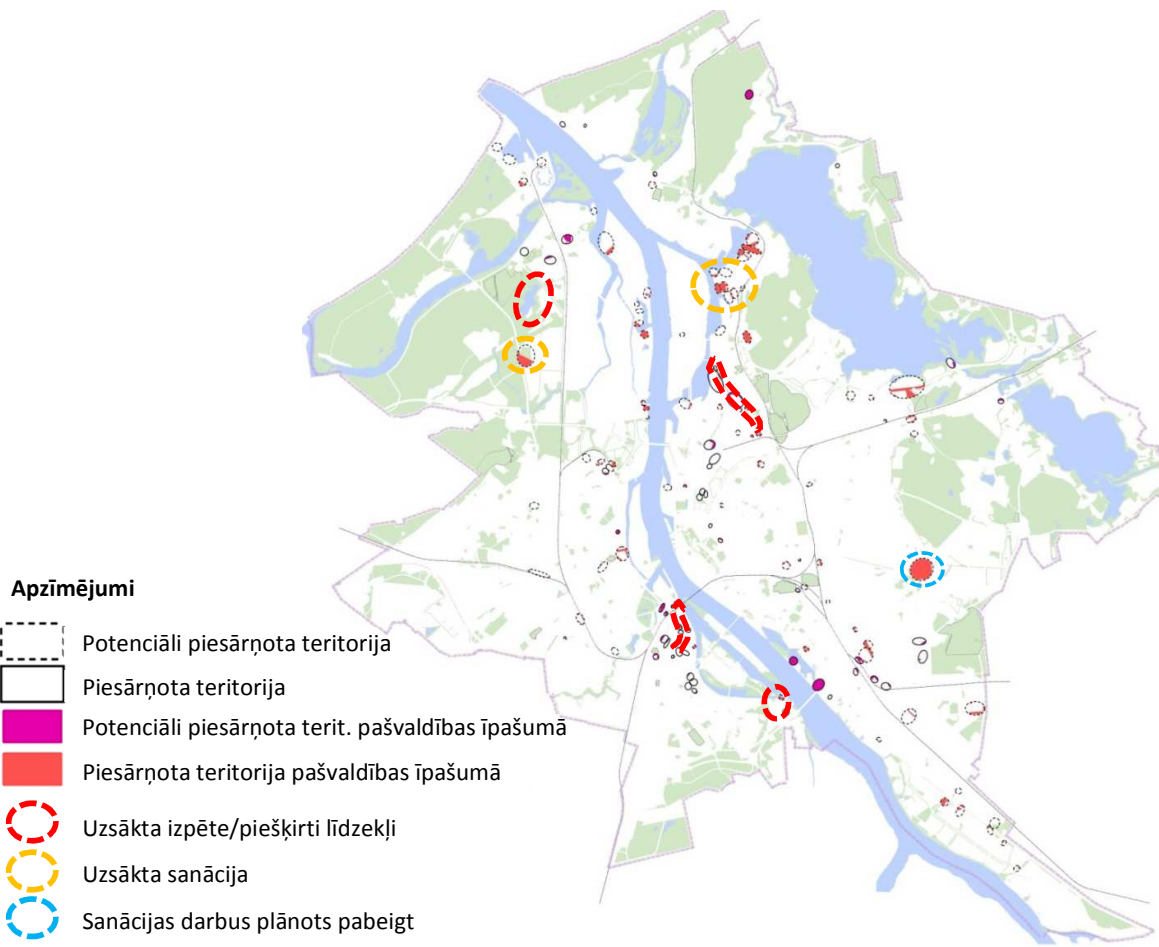
2.2.3.1. Piesārņotās un potenciāli piesārņotās vietas.

Rīgā ir lielākā piesārņoto un potenciāli piesārņoto teritoriju koncentrācija visā Latvijā. Saskaņā ar LVĢMC datiem Rīgas teritorijā atrodas piesārņotas teritorijas 104,1ha platībā un potenciāli piesārņotas teritorijas – 283,8ha platībā (Pielikums Nr 2). Šajās teritorijās esošais piesārņojums bieži skar pazemes grunts slāņus, kopā ar gruntsūdeņiem nokļūst virszemes ūdens objektos un ietekmē to ekoloģisko kvalitāti.

Pašvaldībai ir tiesības rīkoties ar tās teritorijā esošo īpašumu, tai skaitā pienākums novērst tās īpašumā esošu piesārņojumu. Šobrīd notiek darbs pie vairāku teritoriju sanācijas un piesārņojuma likvidēšanas (Tabula Nr.2.13.)¹⁸.

Tabula 2.13. Piesārņotās teritorijas, kurās uzsākts piesārņojuma likvidēšanas process.

Teritorija	Statuss
Kleistu izgāztuve	Rekultivācijas projekta skaņošana Rīgas pilsētas būvvaldē
Bukaišu izgāztuve	Ir veikta piesārņojuma izpēte
Bolderājas karjers	Plānots uzsākt piesārņojuma likvidēšanu
Teritorija Sarkandaugavā	Īstenota piesārņojuma likvidēšanas 1.kārta
Sarkandaugavas upīte	Ir veikta piesārņojuma izpēte
Kīleveina grāvis	Ir piešķirti līdzekļi piesārņojuma izpētei
Deglava ielas izgāztuve	Pabeigts sanācijas process, teritorija labiekārtota

Attēls 2.1. Piesārņotās un potenciāli piesārņotās teritorijas Rīgā

¹⁸ Rīgas domes Mājokļu un vides departamenta sniegtā informācija

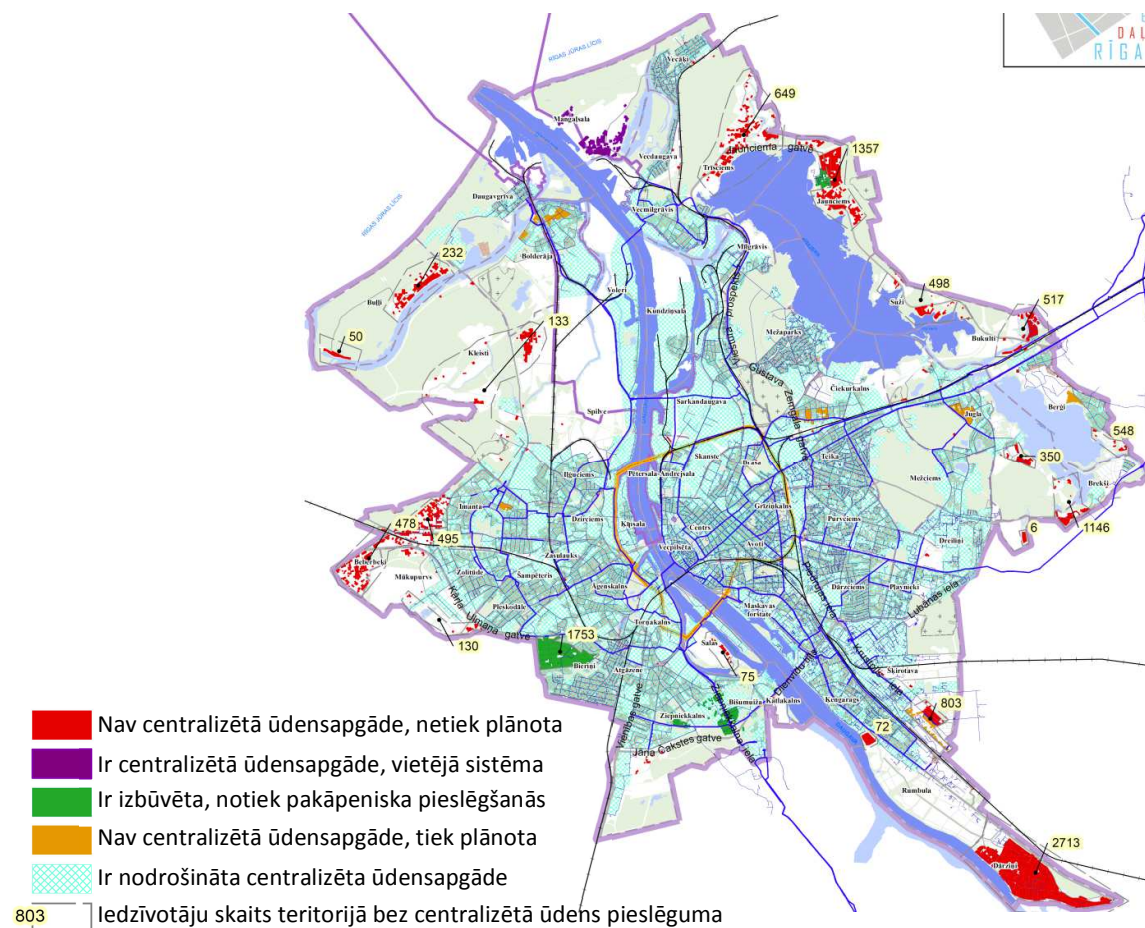
2.2.3.2. Ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmas.

2.2.3.2.1. Ūdensapgāde

Rīgas pilsētas ūdensapgādei nepieciešamais ūdens daudzums šobrīd tiek iegūts sešās pilsētas nozīmes ūdensgūtvēs, aptuveni vienādās daļās iegūstot ūdeni no virszemes un pazemes ūdensgūtvēm. Dzeramais ūdens no piesārņojuma tiek aizsargāts nosakot virszemes un pazemes ūdensgūtvēm nosakot būvniecības un dažādu darbību ierobežojumu aizsargjoslas ap ūdensgūtvēm, kā arī veicot ūdens attīrīšanu un ūdensapgādes sistēmu uzraudzību atbilstoši normatīvo aktu prasībām.

Rīgas ūdensapgādes tīklu garums kopš 2005.gada ir pieaudzis par 49 km, sasniedzot 1423,1 km kopgarumu. Ūdensapgādes tīkli būvēti no dažādiem materiāliem un vietām to vecums sasniedz 100 gadus. Tīklu vecums ir viens no galvenajiem iemesliem ūdensvadu avārijām. Lai tās novērstu, regulāri tiek veikta veco tīkla posmu nomaiņa vai rekonstrukcija¹⁹.

Rīgā joprojām ir teritorijas, kurās nav pieejami centralizētā ūdens apgāde²⁰ (attēlotas attēlā Nr.2.2 un Pielikumā Nr.2.) un dzeramā ūdens iegūšanai tiek izmantoti individuālie urbumi. Šādi ūdens apgādi urbumi tos nepareizi ekspluatējot vai pēc ekspluatācijas beigām nepareizi tamponējot var radīt piesārņojumu pazemes ūdeņos.

Attēls 2.2. Centralizētās ūdensapgādes nodrošinājums Rīgā

¹⁹ SIA "Rīgas Ūdens" mājaslapa www.rigasudens.lv

²⁰ SIA "Rīgas Ūdens" sniegta informācija

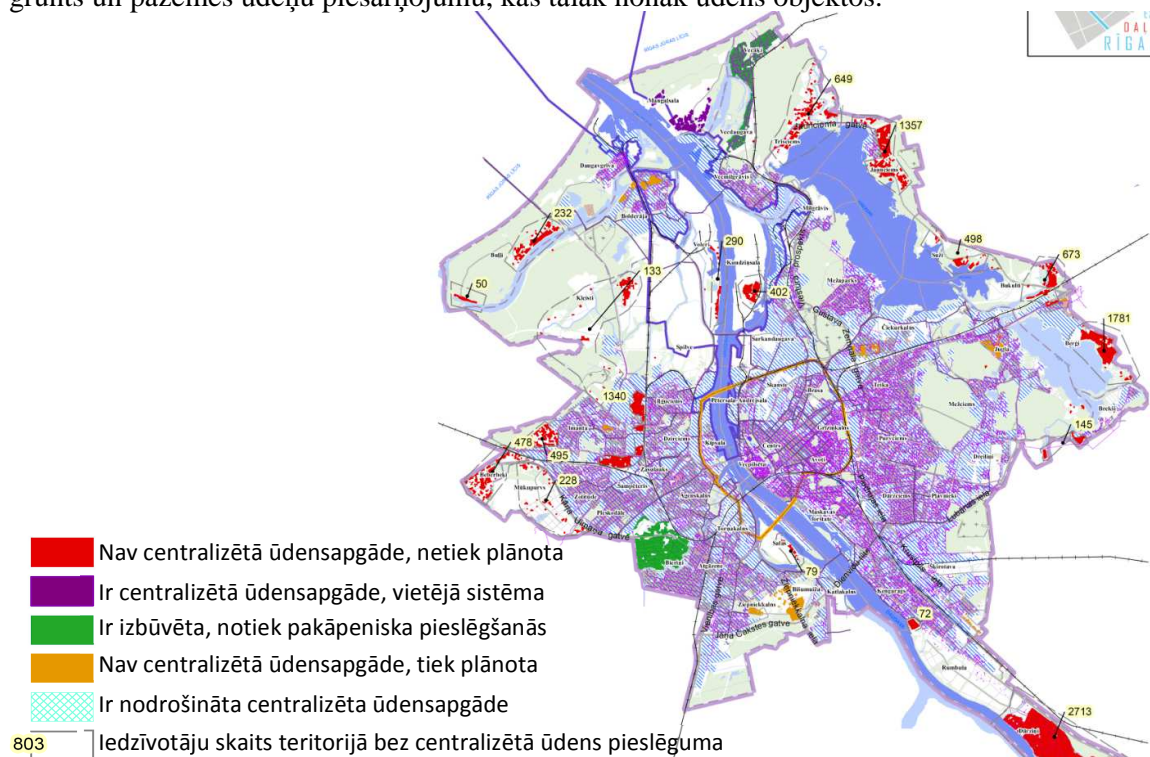
2.2.3.2.2. Sadzīves kanalizācija

Sadzīves notekūdeņi pēc savākšanas tiek novadīti uz bioloģiskās attīrīšanas staciju "Daugavgrīva", kur tie tiek mehāniski un bioloģiski attīrīti. Pēc bioloģiskās attīrīšanas notekūdeņi tiek izvadīti Rīgas līcī 2,4 km attālumā no krasta. Šobrīd attīrīšanas ietaises tiek noslogotas aptuveni par 68% no projektētās hidrauliskās diennakts veiktspējas.

Notekūdeņu pārsūkņēšanai kanalizācijas sistēmās tiek izmantotas 76 kanalizācijas sūkņu stacijas. Stipru lietus gāžu vai avāriju gadījumos, lai novērstu sūkņu staciju appludināšanu, notekūdeņi tiek novadīti Daugavā pa avārijas izplūdes vietām. SIA „Rīgas ūdens” ir 16 notekūdeņu avārijas izplūdes Daugavā (skatīt grafiskajā pielikumā Nr 2).²¹ Avārijas izplūdes vietās izlaistie notekūdeņu daudzumi tiek mērīti un par tiem tiek maksāts dabas resursu nodoklis, tomēr informācijas par šādā veidā vidē nonākošo piesārņojumu nav.

Rīgas kanalizācijas tīkla kopgarums kopš 2007.gada pieaudzis par 100 km, sasniedzot 1141,8 km. Šobrīd centralizētā kanalizācijas sistēma ir pieejama 98,3% Rīgas iedzīvotāju un SIA "Rīgas ūdens" ik gadu palielina kanalizācijas tīkla un tā sūkņu staciju jaudu²². Tomēr joprojām pilsētā ir apdzīvotas teritorijas, kas nav pieslēgtas centrālajai sadzīves kanalizācijas sistēmai (Attēls Nr.2.3. un Pielikums Nr.2). Tāpat jāņem vērā, ka bieži iedzīvotāji savas saimniecības nepieslēdz izbūvētajai kanalizācijas sistēmai, kā galveno pretargumentu minot augstās izbūves izmaksas.

Saskaņā ar normatīvajiem aktiem sadzīves kanalizāciju iespējams attīrīt arī lokālajās attīrīšanas iekārtās vai veidot individuālās izsūkņejamās kanalizācijas bedres. Šādi risinājumi pilsētā atrodami vietās, kur centralizētā kanalizācija nav pieejama vai ierīkota nesen, lielākoties savrupmāju apbūves teritorijās un ģimenes dārziņos. Nekvalitatīvi izbūvētas vai neatbilstoši uzturētas sadzīves kanalizācijas bedres vai lokālās attīšanas iekārtas var radīt grunts un pazemes ūdeņu piesārņojumu, kas tālāk nonāk ūdens objektos.

Attēls 2.3. Sadzīves kanalizācijas tīklu nodrošinājums Rīgā

²¹ Austuves iela 5, Dambja iela 9, Eksporta iela 2b, Hanzas iela, Meldru iela, Tvaika iela 23a, Daugavgrīvas iela 101, Kuģu iela, Mūkusalas iela 8, Zaķusala kr. 3a, Gubernciems, Bauskas pārslēgšanās kamera, Buļļupes pārslēgšanās kamera, ostas pārslēgšanās kamera, Volleru pārslēgšanās kamera, Tvaikoņu iela. (pielikums nr.2.)

²² SIA "Rīgas Ūdens" mājaslapa www.rigasudens.lv

2.2.3.2.3. Lietus ūdens notekūdeņu kanalizācijas sistēma

Rīgas lietus notekūdeņu kanalizācijas sistēmas pārvaldību, ekspluatāciju, uzturēšanu un attīstību šobrīd reglamentē Rīgas domes 16.05.2000. saistošie noteikumi Nr.75 „Rīgas hidrogrāfiskā tīkla uzturēšanas noteikumi” un atbildība par trim tās galvenajām daļām ir nodota:

1. Kopsistēmas (vecajā pilsētas apbūves daļā), kur lietus ūdeņi tiek savākti vienā tīklā ar saimnieciskiem notekūdeņiem –SIA „Rīgas ūdens”.
2. Lietus ūdeņu kanalizācijas šķirtsistēma (jaunajos daudzstāvu apbūves rajonos, zem ielām sarkano līniju robežās – Rīgas domes Satiksmes departamentam.
3. Atjaunotā virsūdeņu noteču sistēma, kas daļēji pieņem arī lietus ūdeņus visā pilsētas teritorijā un teritorijas ārpus ielu sarkanajām līnijām, t.sk. iekškvartālos – Rīgas domes Vides departamentam.

Lietus notekūdeņu kanalizācijas sistēmā piesārņojumu rada nesankcionēta sadzīves vai ražošanas kanalizācijas novadīšana lietus notekūdeņu sistēmā, avārijas (tai skaitā ceļu satiksmes negadījumi), kuru rezultātā notiek piesārņojošu vielu noplūde lietus notekūdeņu sistēmās, kā arī kopsistēmas radītais piesārņojums sūkņu staciju pārslodzes gadījumā. Ņemot vērā, ka lietus notekūdeņu sistēma ir tieši savienota ar atklātajām ūdenstilpēm, caur novadgrāvjiem un lietus notekūdeņu kolektoriem notiek Rīgas upju un ezeru piesārņošana.

2.2.3.3.Piesārņojuma avoti ārpus Rīgas teritorijas

Nereti ūdens objekti ir izvietoti vairāku pašvaldību teritorijā vai saistīti ar ūdens objektiem, kas ir izvietoti citu pašvaldību teritorijā. Līdz ar to tie ir pakļauti arī tādiem piesārņojuma avotiem, kas neatrodas Rīgas administratīvajās robežās. Galvenie līdz šim identificētie piesārņojuma avoti ārpus Rīgas teritorijas uzskaitīti tabulā Nr.2.14. un detalizēti attēloti Pielikumā Nr 2.

Tabula Nr. 2.14. Piesārņojuma avoti ārpus Rīgas teritorijas

Piesārņojuma avots ārpus Rīgas	Piesārņots ūdens objekts Rīgā	Piesārņojuma veids
Carnikavas novads²³		
Garciems, Garupe (meliorācijas grāvji)	Baltijas jūra	neattīrītie notekūdeņi
Kalngale, Langas upe	Kīšezers	neattīrītie notekūdeņi
Apdzīvoto vietu izsmeļamas akas	-	gruntsūdeņi
Garkalnes novads²⁴		
L. un M. Baltezers, Upesciema ezers, L. Jugla	Kīšezers, Juglas ezers	neattīrītie notekūdeņi
Upesciema ezers, L. Jugla	Juglas ezers	ūdeņu piesārņošana ar nenoskaidrotas izcelsmes materiāliem
Autoceļi A1 Rīga (Baltezers) - Igaunijas robeža (Ainaži) A2 Rīga-Sigulda-Igaunijas robeža (Veclaicene) A4 Rīgas apvedceļš (Baltezers - Saulkalne) Dzelzceļa līnija Rīga – Valga	-	bīstamo vielu noplūde, putekļi, eksplozijas
Stopiņu novads²⁵		
Ulbrokas ezers, Piķurgas upe	Juglas ezers	nepietiekami attīrītie notekūdeņi, mēslojumi no lauksaimniecības zemēm, atkritumi no

²³ Carnikavas novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2014.-2030. Gadam

²⁴ Garkalnes novada teritorijas plānojums 2013.–2024.gadam ar 2015.gada grozījumiem

²⁵ Stopiņu novada teritorijas plānojums ar grozījumiem

Ūdens teritoriju un krastmalu tematiskais plānojums

		garāžu kooperatīva
Atkritumu izgāztuve "Getliņi" un cūku ferma "Ulbroka" (Dauguļu iela 4)	Juglas ezers, Daugava	augšnes piesārņojums
Atkritumu izgāztuve "Getliņi"	Daugava	seklo gruntsūdeņu piesārņojums
Salaspils novads²⁶		
Punktveida un izkliedētais piesārņojums	Daugava	nepietiekami attīrītie notekūdeņi, mēslojumi no lauksaimniecības zemēm
Autoceļš A6 Rīga-Daugavpils-Krāslava	-	augšnes piesārņojums (autoriepu dilšanas produkti, sāļš)
2 DUS (Celtnieku iela 3, Zviedru ielā 1 A), cūku ferma "Ancers" (Ābeļu iela 4)	-	naftas produktu noplūdes risks, kūsmēsliem noplūdes risks augsnē vai ūdenī
Avārijas vieta pie „Mūrniekiem”, Salaspils lauku teritorijā	-	6 m3 formaldehīda noplūde gruntī (1999)
Bijušās mehāniskās darbnīcas un DUS (Līvzemes iela 23)	-	gruntsūdens piesārņojums ar naftas produktiem
Asfaltbetona rūpnīca „Lazdiņas” (Saulkalne)	-	asfalta un ceļu seguma materiālu ražošana; potenciāli piesārņota vieta
Kokapstrādes cehs ar medicīnisko atkritumu līdzsadedzināšanu „Tehnoloģijas centrs AM2” (Lielrūķi)	-	potenciāli piesārņota vieta
Minerālu ražotne „Saulkalne S” (Saulkalne)	-	maļķa un dolomīta smilšu ražotne; potenciāli piesārņota vieta
AS Latvenergo, filiāle Rīgas TEC-2	-	kombinēta siltumu un elektroenerģijas ražošana; potenciāli piesārņota vieta;
Ķekavas novads²⁷		
Slēgtā sadzīves atkritumu izgāztuve	Gruntsūdeņi	Gruntsūdens piesārņojums
Notekūdeņu attīrīšanas iekārtas (2 punkti)	Gruntsūdeņi	Stacionārie piesārņojuma avoti; Nepietiekami attīrītu notekūdeņu noplūde gruntī
SIA "Tilpums" DUS	Gruntsūdeņi	Gruntsūdens piesārņojums ar naftas produktiem (ogļūdeņraži, cinka savienojumi)
Katlakalna kapi	Daugava	Gruntsūdens piesārņojums
Rīgas ūdens, SIA, Daugava, ūdens attīrīšanas stacija	Olektes upe -> Daugava?	Alumīnija koagulantu saturošus filtru skalošanas notekūdeņi
Individuālie urbumi, izsmelamās kanalizācijas akas, filtrācijas lauki,	Daugava	Neattīrītie notekūdeņi
Valsts galvenais autoceļš A7		Bīstamo vielu noplūde, putekļi, eksplozija
Ūdensapgādes urbumi atbilstoši apzīmējumam (zilais rombs)		
Olaines novads²⁸		
Medciems	Gruntsūdeņi	Neattīrītie notekūdeņi: Individuālie urbumi, izsmelamās kanalizācijas akas, filtrācijas lauki, izsmelamās tualetes bedres. Nav centr. ūdens un kanalizācijas apgādes, nav lietus ūdens kanalizācijas.
Ūdensapgādes urbumi atbilstoši apzīmējumam (zilais rombs)		
Mārupes novads²⁹		
Daļēji tiek izmantoti septiņi un filtrācijas lauki	Gruntsūdeņi	Neattīrītie notekūdeņi
Kapsēta	Gruntsūdeņi	Gruntsūdens piesārņojums
GUS/DUS	Gruntsūdeņi	Gruntsūdens piesārņojums ar naftas produktiem
GUS	Gruntsūdeņi	Gruntsūdens piesārņojums ar naftas produktiem, naftas produktu noplūdes risks

²⁶ Salaspils novada attīstības programma 2012.-2018.gadam

²⁷ Ķekavas pagasta teritorijas plānojums 2009.-2021. gadam; baložu pilsētas teritorijas plānojums 2008.-2020. gadam

²⁸ Olaines pilsētas teritorijas plānojums 2004. - 2016. gadam. Galīgā redakcija

²⁹ Mārupes novada teritorijas plānojums 2014.-2026. gadam

Ūdens teritoriju un krastmalu tematiskais plānojums

Lidostas „Rīga” bijušās degvielas bāze (SIA „GULFSTREAM oil”)	Grāvji, Neriņas upe.	Gruntsūdens piesārņojums ar naftas produktiem, naftas produktu noplūdes risks
SIA Mārupe piesārņota vieta		
RIX Lidosta potenciāli piesārņota vieta		
Naftas produktu noliktava	Grāvji, Neriņas upe.	Peldošo naftas produktu slānis
Bijusi degvielas noliktavas teritorija		Grunts un gruntsūdens piesārņojums ar naftas produktiem, peldošo naftas produktu slānis
Kapsēta	Gruntsūdeņi	Gruntsūdens piesārņojums
Virszemes ūdens piesārņojums		
Mārupes sadzīves atkritumu izgāztuve	Gruntsūdeņi	Gruntsūdens piesārņojums
Notekūdeņu attīrīšanas iekārtas		Stacionārie piesārņojuma avoti; Nepietiekami attīrītu notekūdeņu noplūde gruntī
Ūdensapgādes urbumi		
Babītes novads		
Babīte	Gruntsūdeņi	Nav lietus ūdens kanalizācijas -> meliorācijas grāvjos
Piņķi	Gruntsūdeņi	Nav lietus ūdens kanalizācijas -> meliorācijas grāvjos
Spilves pagasts	Gruntsūdeņi	Neattīrītie notekūdeņi: Individuālas attīrīšanas iekārtas, krājtvernes
SIA “Spilve”		Neattīrītie notekūdeņi tiek novadīti pa kanalizācijas spiedvadu “Jūrmala-Rīga” uz Daugavgrīvas NAI
Mežāres	Gruntsūdeņi	Neattīrītie notekūdeņi: Individuālas attīrīšanas iekārtas
Ūdensapgādes urbumi		
Jūrmalas pilsēta³⁰		
Pieslēgums pie centr. kanalizācijas nav plānoti	Buļļupe, Lielupe	Neattīrītie notekūdeņi: Individuālas attīrīšanas iekārtas
Potenciāli piesārņota vieta (no kārtēs)	Lielupe	
Ūdensapgādes urbumi		

³⁰ Jūrmalas teritorijas plānojums, teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi: Saistošā grafiskā daļa.

2.2.3.4. Plūdu risks un applūšanas rezultātā iespējamais piesārņojums.

Rīga izvietojusies Piejūras zemienē, kam raksturīgs līdzens reljefs, lēnas, mainīgas upju gultnes un augsts gruntsūdens līmenis. Ģeoloģiskie apstākļi kopā ar jūras tuvumu un tās savienojumu ar Daugavu, noteiktos laika apstākļus rada ūdens līmeņa svārstības un plūdus.

2010.-2011. gadā Rīga piedalījās LIFE+ programmas līdzfinansētā projekta „Rīgas pilsētas virszemes ūdeņu ietekmju novērtēšana, novēršana un ekoloģiskā stāvokļa uzlabošana” (turpmāk – “Rīga pret plūdiem”) izstrādē. Tā ietvaros tika veikta ar klimata pārmaiņām saistīto hidroloģisko procesu izpēte un prognozēšana Rīgas pilsētas teritorijai, modelējot vēja uzplūdu un pavasara palu scenārijus trīs laika periodiem, kas atšķiras no klimata viedokļa (mūsdienu situācija, tuvā nākotne un tālā nākotne). Papildus tika veikta izpēte par lietusgāžu un sniega kušanas ūdeņu un to dažādas atkārtotās varbūtības scenāriji mūsdienā, tuvās un tālās nākotnes klimatam, kā arī izveidots Rīgas pilsētas hidroloģiskais modelis un veikta modelēšana, lai analizētu galvenos plūdu cēloņus.

Pētījuma rezultāti parāda, ka būtiskāko apdraudējumu Rīgā rada vējuzplūdi, mazāka ietekme ir pavasara paliem. Aprēķini liecina, ka klimata pārmaiņu ietekmē maksimālais vējuzplūdu līmenis pieaugs, kas skaidrojams ar vispārēju ūdens līmeņa celšanos jūrā. Sagaidāmais ūdenslīmeņa pieauguma ātrums (4,8 mm gadā) nedaudz pārsniedz jau tagad novēroto maksimālo ūdenslīmeņa pieaugumu (3,6 mm gadā). Tas nozīmē, ka vējuzplūdu ietekme nākotnē palielināsies. Savukārt attiecībā uz pavasara paliem, sagaidāms, ka notiks neliela to palielināšanās tuvajā nākotnē, bet tālajā nākotnē – samazināšanās.

Teritoriju applūšanu Rīgas pilsētā nosaka arī spēcīgas lietusgāzes un strauja sniega kušana. Šobrīd pilsēta nav pasargāta pret plūdiem, kuros ūdens līmenis pārsniedz 2,20 m atzīmi.

Plūdu gadījumā var tikt skartas Rīgas pilsētai būtiskas teritorijas un objekti, kā arī tiem ūdens tilpnēs var nonākt piesārņojums. Plūdu riskam pakļauto objektu skaits atšķiras dažādos plūdu riska scenārijos. Salīdzinot ar mūsdienu situāciju, plūdu riskam pakļauto objektu skaits tuvajā nākotnē palielinās nedaudz, bet tālajā – gandrīz dubultojs³¹.

Ņemot vērā, ka “Rīga pret plūdiem” gaitā veiktā īsā izmaksu-ieguvumu analīze parādīja, ka racionālu pamatojumu var rast tuvās nākotnes scenārija ar applūšanas risku reizi 100 gados (1%) risinājumu īstenošanai, Tabulā Nr.2.15. uzskaitīti objekti, kuri tiks skarti tuvās nākotnes plūdu scenārijā, ar plūdu varbūtību līdz 1%.

Veiktie aprēķini parādīja, ka rēķinot 2012.gada cenās, minētā scenārija plūdi rada vidēji 1,03 milj. latu (1,47 milj.eiro) lielus zaudējumus gadā un nākotnē tiem būs tendence palielināties. Tas nozīmē, ka jau tuvākajos gados ir jāņem par pasākumiem, kas mazinātu plūdu ietekmi uz Rīgas pilsētu.

³¹ Plūdu riska pārvaldības plāns Rīgas pilsētai

Ūdens teritoriju un krastmalu tematiskais plānojums

Tabula 2.15. Plūdu skartie objekti tuvās nākotnes scenārijā ar plūdu varbūtību līdz 1%.

Objektu tips	%	Plūdu skartie objekti	Riski
Sociālā infrastruktūra	1%	1) Starptautiskā Rīgas sākumskola; 2) Rīgas 46. arodvidusskola; 3) Ambulatorās veselības iestāde „Bolderājas poliklīnika”; 4) Latvijas centrālais jahtklubs „Latvijas jahta” ar jahtu piestātņi Daugavā; 5) Aktīvās atpūtas centrs „Latvijas ūdens sporta veidu klubs”.	Pulcēšanās, izglītības vai kultūras objektiem ir nozīmīga sociālā loma sabiedrībā.
Kultūrvēsturiski objekti	1%	1) Jahtklubs Balasta dambī 1, 2) Voleru muiža, Voleru iela 11 3) Lidosta „Spilve”, Daugavgrīvas ielā 140 4) Ķīpsalas vēsturiskā apbūve	Kultūrvēsturisko vērtību zaudēšana, līdzekļi, kas jāiegulda atjaunošanā
Saimnieciskās darbības objekti	50%	1) katlu māja „Daugavgrīva”, Lēpju iela 4, 2) SIA „korporācija Magnāts”, Daugavgrīvas iela 83/89 3) SIA „Latvijas propāna gāze”, Podraga iela 2 4) Bijusī lauksaimniecības mašīnu rūpnīca, kurā atradās solventa un smērvielu pazemes tvertnes, pēc kuru demontāžas iespējamas noplūdes gruntī. 2009.gadā veikta sanācija	Vides piesārņojuma risks, no objekta noplūstot piesārņojošām vielām. Ekonomiskais risks – nepieciešamība pārtraukt ražošanu.
	20%	1) SIA „Freja” bijusī PSRS armijas teritorija, kuģu būvētavā, tagad kokmateriālu osta, ilgstoši rūpnieciski noslogota teritorija, Flotes iela 14	
	10%	1) SIA „Jūras vējš” tehnikas remonts un uzglabāšana, Bolderājas šoseja b/n	
	5%	2) SIA „Cemex”, Podraga iela 2 3) Bijusī PSRS armijas teritorija Rīgas Brīvostā, sālskābes novietne, Mangalsala pie Daugavas	
	1%	2) SIA „Neste Latvia”, Lucavsala iela 1 3) SIA „ASK” dzelzs tērauda vai citu metālu rūpnieciska apstrāde, Jaunciema gatve 161 4) AS BMGS betona ražotne, Tvaika iela 27 5) AS „PET Baltija” PET pudeļu pārstrādes rūpnīca, Tvaika iela 27, 6) SIA „Universalremonts” zemes sūcēju remontdarbnīcas un degvielas uzpildes stacija, Voleri 1A 7) „Rīgas jūras osta” bijusī kuģu remonta rūpnīca, Zilā iela 5a, 8) A/S „Krēmeri”, bijusī Latvijas upju kuģniecība, kuģu un bagarēšanas tehnikas remonta vieta, Zilā iela 3 9) SIA „DSE”, bijusī Spilves lidostas naftas bāze, Spilves iela 1 10) SIA „KRS”, kuģu remonta darbi, metālapstrāde, krāsošana, Voleru ielā 1 11) NBS speciālo uzdevumu vienība, bijušās Padomju armijas pretgaisa raķešu daļa ar 2 degvielas un 1,5 t kālija peroksīda glabātuvēm, Dzintara iela 63 12) Bijusī Rīgas dīzeļbūves rūpnīca, kurā atradās čuguna lietuve, instrumentu cehs, Ganību dambis 40	
Aizsargājamās dabas teritorijas		1) Dabas parks „Piejūra” 2) Dabas liegums „Vecdaugava” 3) Dabas liegums „Jaunciems” 4) Dabas liegums „Krēmeri” 5) 17 mikroliegumi.	Risks pastāv tikai sugām, kuru dzīvotspējai nav piemērota regulāra applūšana. Lielākai daļai aizsargājamo dabas teritoriju plūdu situācijas ir vēlamas.

2.2.3.5. Monitorings.

Lai novērtētu ūdens kvalitāti un izmaiņas, kas notiek laika gaitā, atbilstoši Ūdens apsaimniekošanas likumā noteiktajām prasībām visā Latvijas teritorijā, tai skaitā Rīgā, regulāri tiek veikts ūdens monitorings. Izšķir trīs galvenos monitoringa veidus – virszemes ūdens monitorings, peldvietu ūdens monitorings un vidē novadāmo notekūdeņu monitorings.

2.2.3.5.1. Virszemes ūdens monitorings

Virszemes ūdens monitorings tiek veikts atbilstoši LVĢMC izstrādātās Vides monitoringa programmas 2015.-2020.gadam ietvaros sagatavotajā Ūdeņu monitoringa programmā norādītajiem monitoringa pārskata periodiem, analizējamo rādītāju skaitam un robežvērtībām. Balstoties uz veiktajiem rādītājiem katru gadu tiek sastādīts virszemes ūdeņu stāvokļa pārskats.

Normatīvie akti³² nosaka, ka virszemes ūdens monitorings jāveic katru gadu un datu vākšanas periodiskums ir norādīts Ūdeņu monitoringa programmā. Pēdējo reizi ūdens stāvokļa pārskats par visiem Daugavas upju baseinā ietilpstošajiem ūdens objektiem veidots 2014.gadā, tomēr dati no Rīgas teritorijā izvietotajām monitoringa stacijām lielākoties pieejami par laika periodu no 2011.-2013.gadam³³. Šobrīd Rīgas un tai tuvējā teritorijā izvietotās stacijas, kā arī tajās veikto mērījumu regularitāte attēlotas tabulā Nr.2.16.

Tabula 2.16. Virszemes ūdens monitoringa stacijas Rīgas teritorijā

Nr	ŪO Kods	ŪO Nosaukums	Monitoringa stacijas nosaukums	St. veids	Ģeogr. platums	Ģeogr. garums	Gadi, kad veikts monitorings
Virszemes ūdens kvalitātes monitoringa stacijas (VUK)**							
1.	D413SP	Daugava	Daugava pie Rumbulas	VUK	56,9573	24,09465	2006-2013
2.	D413SP	Daugava	Daugava, Andrejosta	VUK	56,9394	25,65793	2006-2009
3.	D401	Mīlgrāvis - Jugla	Mīlgrāvja caurteka	VUK	57,02483	24,11177	2003-2004, 2007,2009
4.	E048SP	Rīgas ūdenskrātuve	Rīgas ūdenskrātuve - lejpus Lipšiem	VUK	56,835138	24,392444	2006-2014
5.	E041	Vecdaugava	Vecdaugava	VUK	57,059222	24,089861	2008
6.	E045	Juglas ezers	Juglas ezers	VUK	56,979638	24,279666	2006-2008, 2012-2013
8.	E042	Ķīsezers	Ķīsezers- Rīga, pretī Mīlgrāvja caurteikai	VUK	57,037513	24,140048	2004-2006, 2009-2011, 2013
9.	E042	Ķīsezers	Ķīsezers- Rīga, pretī Mežaparkam	VUK	57,020609	24,174802	2004-2005, 2009-2011, 2013
Hidroloģiskā monitoringa stacija (HM)*							
10.	D413	Daugava	Andrejosta	HM	56,96071	24,09384	Katru stundu
11.	D401	Ķīsezers	Rīga (Ķīsezers)	HM	56,99826	24,22463	
12.	D400	Rīgas līcis	Daugavgrīva	HM	57,05925	24,02339	

* **HM** - Hidroloģiskā monitoringa stacija - Tiek mērīts ūdens līmenis virs jūras līmeņa, caurplūdums, temperatūra, dziļums un upes platums.

** **VUK** - Virszemes ūdens kvalitātes monitoringa stacija – Tiek mērīts ķīmiskais sastāvs.

³² MK 17.02.2004.noteikumi Nr.92 „Prasības virszemes ūdeņu, pazemes ūdeņu un aizsargājamo teritoriju monitoringam un monitoringa programmu izstrādei”

³³ Pārskats par virzemes un pazemes ūdeņu stāvokli 2014.gadā. VSIA “LVĢMC”.2014. Rīga

2.2.3.5.2. Peldvietu ūdens monitoringi

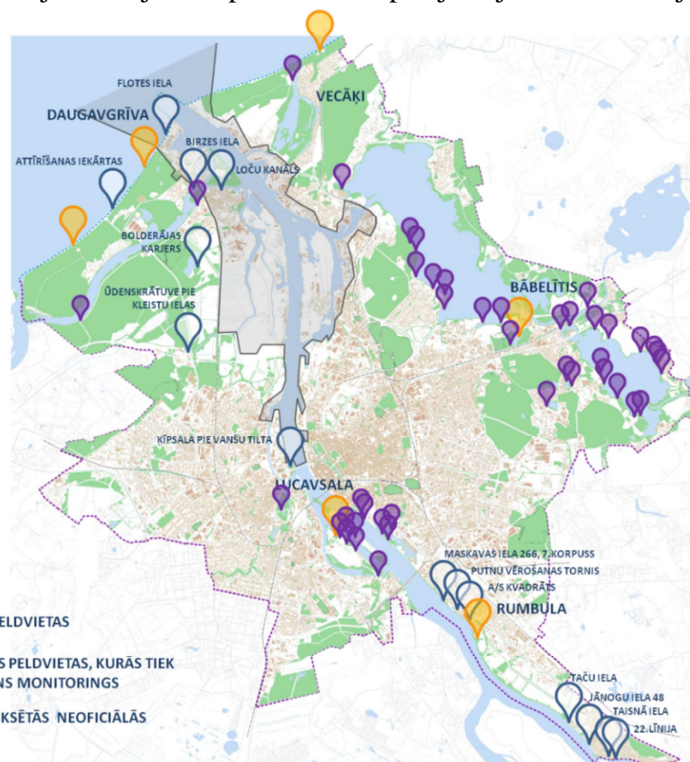
Peldvietu ūdens ir piekrastes ūdeņu un iekšzemes ūdeņu teritorija peldvietā, kuru cilvēki izmanto peldēšanai³⁴. Peldvietu izveides kārtību nosaka MK 10.01.2012. noteikumi Nr.38 „Peldvietu izveidošanas un uzturēšanas kārtība”, kuros noteiktas prasības oficiālo peldvietu izveidei un uzturēšanai, kā arī sniegts visu Latvijas teritorijā esošo oficiālo peldvietu saraksts.

Ūdens kvalitātes mērījumi tiek veikti peld sezonā, kas ilgst no 15.maija līdz 15.septembrim atbilstoši MK 06.07.2010.noteikumiem Nr.608 „Noteikumi par peldvietu ūdens monitoringu, kvalitātes nodrošināšanu un prasībām sabiedrības informēšanai”, kas nosaka prasības peldvietu monitoringam un izdala peldvietas, kurās tas veicams par valsts un kurās – par pašvaldības līdzekļiem.

Rīgā ir sešas oficiālās peldvietas, kas izveidotas un tiek uzturētas atbilstoši MK 10.01.2012. noteikumiem Nr.38 „Peldvietu izveidošanas un uzturēšanas kārtība” prasībām un kurās ūdens monitoringi tiek veikti par valsts līdzekļiem: jūras peldvietas „Vakarbulļi”, „Daugavgrīva” un „Vecāķi” un iekšzemes peldvietas „Bābelītis”, „Rumbula”, „Lucavsala”.

Rīgas teritorijā atrodas arī neoficiālās peldvietas, kurās ūdens monitoringi tiek veikti par pašvaldības līdzekļiem. Šo peldvietu skaits katru gadu mainās svārstoties robežās no 15-20 peldvietām. Veselības inspekcijas mājas lapā pieejamajā informācija liecina, ka monitoringi šajās peldvietās tiek veikti vienu līdz trīs reizes sezonā. 2015.gada peld sezonā mērījumi veikti 15 peldvietās (Pielikums Nr.2)³⁵.

Atbilstoši 2013.gadā pēc Rīgas domes Pilsētas attīstības departamenta veiktajam pētījumam “Ūdensobjektu un krastmalu ārpus Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritorijas izpēte” (turpmāk - Pētījums), Rīgas ūdensobjektos ir vēl vairāki desmiti vietu, kuras cilvēki izmanto lai peldētos, bet kurās netiek veikts peldvietu ūdens monitoringi, un kas nav aprīkotas ar atbilstošu infrastruktūru. Līdz ar to var secināt, ka peldūdens monitoringi netiek veikti 63% no identificētajām peldvietām. Peldvietu izvietojums attēlots attēlā Nr.2.4.

Attēls Nr. 2.4. Esošo peldvietu izvietojums Rīgā

³⁴ Ūdens apsaimniekošanas likums 13². punkts

³⁵ Veselības inspekcijas mājas lapa www.vi.gov.lv

2.2.3.5.3. Notekūdeņu kvalitātes mērījumi

Saskaņā ar Ministru kabineta 2002.gada 22.janvāra noteikumiem Nr.34 "Noteikumi par piesārņojošo vielu emisiju ūdenī", notekūdeņiem atbilstošie to izcelsmei tiek iedalīti četrās grupās:

- **Sadzīves notekūdeņi** ir notekūdeņi, kas radušies publiskās un dzīvojamās ēkās un sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas vietās dažādu fizioloģisko, higiēnas un sadzīves darbību dēļ;
- **Ražošanas notekūdeņi** ir notekūdeņi, kas radušies uzņēmējdarbības vai ražošanas vietās un nav klasificējami kā sadzīves notekūdeņi vai lietus notekūdeņi;
- **Lietus notekūdeņi** ir ūdeņi, kas veidojas no atmosfēras nokrišņiem, tiem notekot no ēku jumtiem, ielām un citām teritorijām ar pilnīgu vai daļēju virsmas segumu;
- **Komunālie notekūdeņi** ir sadzīves notekūdeņi, sadzīves un ražošanas notekūdeņu sajaukums un lietus notekūdeņi. Komunālie notekūdeņi Rīgā tiek novadīti kopsistēmā Rīgas centrālajā daļā.

Notekūdeņi var tikt novadīti:

- Sadzīves kanalizācijas sistēmā;
- Centralizētās kanalizācijas sistēmā;
- Lietus notekūdeņu kanalizācijas sistēmā;
- Atklātā ūdenstilpē vai meliorācijas grāvī.

Ņemot vērā, ka visi minētie notekūdeņi var saturēt bīstamas ķīmiskas vai bioloģiskas vielas, ar tiem gruntī vai atklātās ūdenstilpēs var nonākt piesārņojums.

Likums „Par piesārņojumu” nosaka, ka jebkuram uzņēmumam, kas veic piesārņojošu darbību ir jāsaņem piesārņojošās darbības atļauja. Rīgas teritorijā minētās atļaujas izsniedz Valsts vides dienesta Lielrīgas reģionālās vides pārvaldes (turpmāk- LRRVP), atļaujās ietverot prasības, kādā veidā operatoram jāapsaimnieko notekūdeņi – jāveic to attīrīšana un monitorings.

Notekūdeņi pirms novadīšanas ir jāattīra līdz noteiktu vielu daudzums tajās nepārsniedz LRRVP izsniegtās atļaujās norādītos robežlielumus. Robežlielumi tiek noteikti saskaņā ar MK 2002.gada 22.janvāra noteikumiem Nr.34 "Noteikumi par piesārņojošo vielu emisiju ūdenī".

Novadītajiem notekūdeņiem vai ūdenstilpes ūdenim ir jāveic monitorings, lai identificētu piesārņojošo vielu klātbūtni. Par monitoringa nepieciešamību norāda piesārņojošās darbības atļaujā, nosakot:

- Vai ir nepieciešams veikt monitoringu;
- Cik bieži tas ir jāveic (reizi gadā, divas reizes gadā, četras reizes gadā vai nepārtraukti)

Saskaņā ar Valsts vides dienesta Lielrīgas reģionālās vides pārvaldes 2014.gadā sniegto informāciju, Rīgas teritorijā ir izsniegtas 11 A kategorijas un 363 B kategorijas piesārņojošās darbības atļaujas, no kurām daļā gadījumu ir pieļaujama notekūdeņu novadīšana vidē pēc atbilstošas attīrīšanas veikšanas. LVĢMC dati liecina, ka 2015.gadā vidē novadīti ~ 59000 m³ notekūdeņu³⁶.

³⁶ LVĢMC statistiskais valsts pārskats “2-ūdens”

2.2.3. Galvenās uz ūdens objektu ekoloģisko situāciju attiecināmās problēmas un tematiskā plānojuma ietvaros risināmie uzdevumi.

Ņemot vērā iepriekšminēto, galvenās problēmas, kas saistītas ar ūdensobjektu piesārņojuma avotiem ir:

1. Joprojām pastāv draudi neizpildīt Ūdens struktūrdirektīvas noteiktās prasības vairāku ūdens objektu ūdens kvalitātes rādītāju sasniegšanai (Daugava, Ķīšezers, Juglas ezers, Vecdaugava).
2. Ūdens kvalitātes monitoringa tīkls nav pietiekami blīvs, lai objektīvi izvērtētu katra atsevišķā ūdens objekta ekoloģisko stāvokli un līdz ar to potenciālā piesārņojuma ietekmi uz dzīvajiem organismiem. Finansējuma trūkuma dēļ Rīgā izvietotajās monitoringa stacijās mērījumi nav veikti kopš 2014.gada. Rīgas mazajos ūdens objektos monitorings netiek veikts vispār.
3. Peldvietās tiek veikts tikai atsevišķu vielu monitorings nevis pilna ķīmiskā sastāva aina. Peldūdens kvalitātes mērījumi tiek veikti tikai daļā no faktiskajām Rīgas peldvietām, un daudzās no tām retāk nekā reizi mēnesī peldsezonas laikā.
4. Ūdens objektu ekoloģiskā situācija ir cieši saistīta ar grunts un pazemes ūdeņu piesārņojumu krastmalās. Ņemot vērā atbildību sadali piesārņojuma novēršanai, pašvaldība var likvidēt tikai daļu no piesārņotajām un potenciāli piesārņotajām teritorijām.
5. Centralizētā kanalizācijas sistēma nav izbūvēta visās Rīgas apdzīvotajās teritorijās. Tajās tiek lietoti lokāli kanalizācija savākšanas risinājumi. Sistēmu nepareizas ierīkošanas vai uzturēšanas gadījumā, var notikt grunts un pazemes ūdeņu piesārņošana.
6. Teritorijās, kur kanalizācijas sistēma ir novecojusi, bojājumu dēļ var notikt grunts un pazemes ūdeņu piesārņošana.
7. Joprojām tiek fiksēti gadījumi, kad lietus notekūdeņu sistēmās nesankcionēti tiek iepļudināti piesārņoti sadzīves vai ražošanas notekūdeņi.
8. Ģimenes dārziņu teritorijās netiek kontrolētas sanitārās normas, iespējama tiem piegulošo ūdens objektu piesārņošana ar biogēnām vielām.

Ņemot vērā ekoloģiskās situācijas izvērtējumā sniegto piesārņojuma cēloņu aprakstu, lai uzlabotu ūdens kvalitāti ir jāveic dažādi pasākumi: jālikvidē piesārņojuma avoti, jāsamazina potenciāls avāriju risks un tālāka vides piesārņošana gan no ražošanas objektiem, gan sadzīves kanalizācijas. Tāpēc **tematiskā plānojuma uzdevumi** ir noteikt turpmākās rīcības ūdens kvalitātes uzlabošanai:

1. Nosakot teritorijas, kurās prioritāri ierīkojamas centralizētās kanalizācijas un ūdensapgādes sistēmas.
2. Nosakot prioritātes piesārņoto teritoriju sanācijā un potenciāli piesārņoto teritoriju attīrīšanā;
3. Sniedzot rekomendācijas peldvietu ūdens un virszemes ūdens kvalitātes mērījumu uzlabošanai;
4. Sniedzot priekšlikumus sadarbībai ar Rīgai piegulošajām pašvaldībām ekoloģiskās situācijas uzlabošanai;
5. Nosakot RTP ietekmi ekoloģiskā stāvokļa uzlabošanai Rīgas ūdenstilpēs.

2.2.5. Galveno piesārņojuma avotu likvidēšana.

2.2.5.1. Piesārņotās teritorijas.

Ņemot vērā 2.2.3.1. apakšnodaļā norādīto piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu aizņemto platību, ir nepieciešams veikt pasākumus to likvidēšanai.

Saskaņā ar likuma "Par piesārņojumu" 38.panta 2.daļu, kas nosaka, ka "*Zemes īpašnieks, ja uz viņu neattiecas šā panta pirmajā daļā minētie nosacījumi, sedz ar sanācijas pasākumiem saistītos izdevumus, ja šie pasākumi tiek veikti ar viņa piekrišanu un zemes vērtība pēc to īstenošanas paaugstinās, un ja šā panta pirmajā daļā minētās personas nevar pilnā apmērā segt sanācijas izdevumus*", pašvaldība ir atbildīga par tās īpašumā esošās teritorijās izvietoto piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu likvidēšanu.

Atbilstoši Rīgas domes struktūrvienību darbības specifikai, piesārņoto teritoriju likvidēšana ir Rīgas domes Mājokļu un vides departaments (turpmāk – RD MVD) kompetencē. Pēc RD MVD 2015.gadā sniegtās informācijas³⁷, šobrīd ir uzsākta vairāku pašvaldības īpašumā esošu piesārņoto un potenciāli piesārņoto teritoriju sanācija vai pirmssanācijas izpētes darbi. Minētās teritorijas ir izvēlētas ņemot vērā tajās esošā piesārņojuma bīstamības pakāpi un aizņemto platību. Pasākumi, kas jāveic, lai pabeigtu piesārņojuma likvidēšanu minētajās teritorijās, norādīti tabulā Nr 2.17. Sagaidāms, ka pēc minēto darbu pabeigšanas, piesārņoto un potenciāli piesārņoto teritoriju platība samazināsies par ~90ha.

Tabula 2.17. Teritorijas, kurās sanācija veicama prioritāri

Teritorija	Statuss	Plānotās rīcības
Kleistu izgāztuve	Rekultivācijas projekta skaņošana Rīgas pilsētas būvvaldē	Rekultivācijas projekta īstenošana
Bukaišu izgāztuve	Ir veikta piesārņojuma izpēte	Projekta izstrāde piesārņojuma likvidēšanai un tā īstenošana.
Bolderājas karjers	Plānots uzsākt piesārņojuma likvidēšanu	Piesārņojuma likvidēšana
Teritorija Sarkandaugavā	Īstenota piesārņojuma likvidēšanas 1.kārta	Īstenot piesārņojuma likvidēšanas atlikušos posmus
Sarkandaugavas upīte	Ir veikta piesārņojuma izpēte	Projekta izstrāde piesārņojuma likvidēšanai un tā īstenošana.
Kīleveina grāvis	Ir piešķirti līdzekļi piesārņojuma izpētei	Piesārņojuma izpētes veikšana, projekta izstrāde piesārņojuma likvidēšanai un šī projekta īstenošana
Deglava ielas izgāztuve	Pabeigts sanācijas process, teritorija labiekārtota	Apsaimniekošana

Pēc šo projektu pabeigšanas, jāturpina darbs pie pārējo pašvaldības īpašumā esošo piesārņoto un potenciāli piesārņoto teritoriju attīrīšanas. Projektu īstenošanas secība nosakāma, piesārņotās teritorijas analizējot pēc šādiem kritērijiem:

1. Piesārņotās teritorijas izmērs,
2. Atrašanās riska ūdens objekta sateces baseinā,
3. Piesārņojošās vielas daudzums un izplatība (augšne, ūdens),
4. Piesārņojošās vielas ietekme uz ekosistēmu,

³⁷ RD MVD elektroniskā pasta vēstule.

5. Īpašumpiederība – iespēja likvidēt visu piesārņojumu vienlaicīgi,
6. Pieejamais finansējuma avots un apjoms,
7. Teritorijas attīstības uzsākšana.

Daudzas piesārņotās un potenciāli piesārņotās teritorijas tikai daļēji ir pašvaldības īpašumā, un tajās teritoriju sanācija var būt apgrūtināta, ja neizdodas panākt vienošanos par veicamo darbu termiņu, izmaksām un pušu ieguldījumu. Kopumā privātīpašumā atrodas 24% (94 ha) piesārņoto un potenciāli piesārņoto teritoriju. Šādu teritoriju sanāciju iespējams veicināt ar finansiālu instrumentu palīdzību - īstenojot projektus ar ES fondu atbalstu.

Piesārņoto un potenciāli piesārņoto teritoriju, kas neatrodas pašvaldības valdījumā sanāciju šobrīd regulē RTP2006 iestrādātās prasības, ko nepieciešams saglabāt arī RTP2030:

1. Būvniecība piesārņotā vai potenciāli piesārņotā teritorijā, kas reģistrēta LVĢMC datu bāzē, un kas var radīt vai rada draudus cilvēku veselībai un videi, pieļaujama tikai pēc piesārņotās vai potenciāli piesārņotās teritorijas izpētes, kas veicama normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā.
2. Būvniecība piesārņotā teritorijā iespējama tikai pēc teritorijas sanācijas un centralizēto inženierkomunikāciju izbūves.

2.2.5.2. Ūdensapgāde un kanalizācijas sistēmas.

Ūdensapgādes un kanalizācijas sistēma var piesārņot grunti un ūdensobjektus gan avārijas situācijā, gan gadījumos, kad teritorijā nav izbūvēta centralizētā kanalizācijas sistēma un notekūdeņi tiek savākti individuālās attīrīšanas iekārtās vai uzkrāti kanalizācijas bedrēs. Lai novērstu piesārņojumu, kas rodas no trūkumiem ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmā, tai skaitā – centralizētās sistēmas fragmentāra nodrošinājuma, nepieciešams izvirzīt vienotas prasības notekūdeņu kvalitātei.

Saskaņā ar spēkā esošo normatīvo aktu prasībām centralizētās kanalizācijas sistēmas aglomerācijas definīcija un tai izvirzītās pamatprasības noteiktas Ministru kabineta (MK) noteikumos Nr.34 (2002.gada 22.janvārī) „Noteikumi par piesārņojošo vielu emisiju ūdenī”, kas nosaka, ka prasības komunālo notekūdeņu centralizētai savākšanai un emisijai nosaka ūdenssaimniecības aglomerācijai, ar to saprotot apdzīvotas vietas vai to robežās esošas atsevišķas teritorijas daļas, kur iedzīvotāju skaits, apdzīvotības blīvums un ekonomiskā aktivitāte ir pietiekami koncentrēta, lai būtu ekonomiski pamatoti veidot centralizētu kanalizācijas tīklu sistēmu notekūdeņu savākšanai un novadīšanai uz notekūdeņu attīrīšanas iekārtām vai uz to galīgās novadīšanas vietu vidē.

Ar 01.01.2016. ir stājies spēkā 18.06.2015. pieņemtais „Ūdenssaimniecības pakalpojumu likums”, kurš citu starpā nosaka, ka:

(3) Lai nodrošinātu vides aizsardzību un dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu, vietējās pašvaldības dome, izvērtējusi centralizētās ūdensapgādes sistēmas un centralizētās kanalizācijas sistēmas ierīkošanas ekonomisko pamatojumu, saskaņā ar teritorijas attīstības plānošanas normatīvajiem aktiem teritorijas plānojumā nosaka:

- 1) apbūves teritorijas, kurās ierīkojamas centralizētās ūdensapgādes sistēmas un centralizētākanalizācijas sistēmas;*
- 2) apbūves noteikumus teritorijās, kurās ierīkojamas centralizētās ūdensapgādes sistēmas un centralizētās kanalizācijas sistēmas.*

2015.gadā pēc pašvaldības SIA “Rīgas ūdens” pasūtījuma tika izstrādāts pētījums “Rīgas pilsētas centralizētās kanalizācijas sistēmas aglomerācijas un centralizētās

ūdensapgādes sistēmas pakalpojumu sniegšanas zonas aktualizācija” nosakot robežas ūdensapgādes un kanalizācijas aglomerācijai (Pielikums Nr.1.1. un Nr.1.2.).

Aglomerācijas robežās ir jāizbūvē centralizētā kanalizācija, bet, ja tās izveide ir ekonomiski neizdevīga vai neuzlabo vides kvalitāti, pieļaujams izbūvēt arī decentralizētās kanalizācijas sistēmas, šādu rīcību pamatojot ar tehniski ekonomisko izpēti.

Šobrīd decentralizēto sistēmu, individuālo kanalizācijas bedru izbūve un to uzraudzība, kā arī pašvaldības atbildība minēto procesu kontrolē nav skaidri regulēta. Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija plāno izstrādāt ar Ūdenssaimniecības pakalpojumu likumu saistītus Ministru kabineta noteikumus, kas ļaus pašvaldībām noteikt papildus prasības kanalizācijas sistēmu izbūvei tās administratīvajā teritorijā.³⁸

Pielikumā 1.1. norādītā centralizētās kanalizācijas aglomerācijas robeža noteikta balstoties uz iedzīvotāju skaitu, blīvumu un ekonomisko attīstību konkrētā teritorijā. Līdz ar to ārpus aglomerācijas robežām atstātas galvenokārt apstādījumu un dabas teritorijas, bet arī teritorijas ar nelielu iedzīvotāju blīvumu un apbūvi. Lai nepasliktinātu ekoloģisko situāciju, līdzvērtīgas prasības aglomerācijas robežās esošajām teritorijām tiks izvirzītas arī teritorijām, kas atrodas ārpus aglomerācijas robežām un vienlaikus - riska ūdens objekta sateces baseinā.

2.2.5.3. Piesārņojuma avoti ārpus Rīgas.

Piesārņojuma likvidēšana citu pašvaldību teritorijās ir grūti ietekmējams process, ko nosaka gan piesārņoto teritoriju īpašumpiederība, pašvaldības finansiālās iespējas piesārņojuma likvidēšanā, gan politiskā griba.

Rīgas pašvaldība var sekmēt kaimiņu pašvaldību teritorijā esošo piesārņoto teritoriju ietekmes samazinājumu uz Rīgas ūdensobjektiem vairākos veidos:

1. Sniedzot nosacījumus kaimiņu pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentu (Ilgstspējīgas attīstības stratēģija, teritorijas plānojums, tematiskais plānojums) izstrādes laikā,
2. Sniedzot nosacījumus lokālu teritorijas attīstības plānošanas dokumentu (lokālplānojums, detālplānojums) un būvprojektu izstrādes gaitā, gadījumos, kad saskaņā ar normatīvajiem aktiem tiek pieprasīts Rīgas pašvaldības saskaņojums,
3. Iniciēt un/vai piedalīties kopīgos projektos, tai skaitā ar Eiropas savienības fondu piesaisti, kas vērsti uz piesārņojuma likvidēšanu,
4. Sadarboties ar valsts un citu pašvaldību pārvaldi normatīvo aktu pilnveidošanā attiecībā uz piesārņotām teritorijām un citiem ar piesārņojuma riska mazināšanu saistītiem jautājumiem.

2.2.5.4. Monitorings.

Regulāra ūdens kvalitātes uzraudzība palīdz precīzāk identificēt piesārņojuma avotus un piesārņojuma izmaiņas laika gaitā. Lai uzlabotu piesārņojuma kontroli Rīgas pašvaldības teritorijā, nepieciešams pakāpeniski, bet mērķtiecīgi palielināt dažāda veida monitoringu Rīgas ūdenstilpēs.

³⁸ Vides politikas pamatnostādnes 2014.–2020. gadam

2.2.5.4.1. Peldvietu monitorings.

Šobrīd monitorings oficiālajās peldvietās tiek veikts reizi mēnesī, bet neoficiālajās peldvietās vidēji 2-3 reizes visas sezonas laikā³⁹. Lai uzlabotu peldvietu ūdens kvalitātes mērījumu pārklājumu Rīgas teritorijā, nepieciešams palielināt neoficiālo peldvietu skaitu, kurās tiek veikti kvalitātes mērījumi un palielināt mērījumu biežumu tajos.

Tematiskā plānojuma ietvaros noteiktas peldvietas, kurās turpmāk būtu jāveic ūdens kvalitātes monitorings. Tabulu (Nr 2.20.) ar noteiktajām peldvietām skatīt 2.3.5.1. apakšnodaļā. Ūdens kvalitātes mērījumi visās neoficiālajās peldvietās jāveic ne retāk kā reizi mēnesī visas peldsezonas laikā no maija līdz septembrim.

Pašvaldībai jāinvestē jaunu oficiālo peldvietu izveidē, nodrošinot apmeklētāju drošībai un veselībai atbilstošas kvalitātes rekreācijas teritorijas. Detalizētu aprakstu par peldvietu attīstības iespējām skatīt 2.3.5. apakšnodaļā.

2.2.5.4.2. Ūdens kvalitātes monitorings.

LVĢMC veiktie virszemes ūdens kvalitātes mērījumi ir teritoriāli fragmentāri un nepietiekama finansējuma gadījumā arī neregulāri. Lai nodrošinātu vispusīgu informāciju par patieso ekoloģisko stāvokli Rīgas ūdens objektos, pašvaldībai jāuzņemas vadošā loma piesārņojuma izpētē tās teritorijā, turpinot ūdensobjektu ekspluatācijas (apsaimniekošanas) noteikumu izstrādes laikā aizsākto praksi ūdens kvalitātes monitoringa veikšanā.

2.2.5.5. Plūdu riska pārvaldības plāna īstenošana.

Plūdu riska pārvaldības plānā Rīgas pilsētai ir noteiktas darbības dažādu ar applūšanu saistītu problēmu risināšanai.

2.2.5.5.1. Teritoriju aizsardzība pret plūdiem

Pēc projekta "Rīga pret plūdiem" ietvaros veikto izpēšu rezultātiem ir izdalītas vairākas plūdu riska teritorijas, kuru aizsardzībai nepieciešamas pretplūdu aizsargbūves:

1. Teritorijas ap Buļļupi (Vakarbuļļi, Rītabuļļi, Daugavgrīva, Bolderāja),
2. Teritorijas ap Vecdaugavu,
3. Teritorijas ap Hapaka grāvi un Beķera grāvi (Krēmeri, Voleri, Spilve),
4. Teritorijas ap Ķīšezeru, Juglu un Baltezeru, teritorijas ap Sarkandaugavu,
5. Teritorijas ap Zunda kanālu (Ķīpsala, Klīversala, Mārupītes lejtece),
6. Teritorijas ap Bieķengrāvi (Mūkusala, Bieķensala, Lucavsala),
7. Teritorijas ap Krasta ielu no Salu tilta līdz Dienvidu tiltam.

Minētajām teritorijām ir izstrādāti pretplūdu risinājumi, atsevišķos gadījumos piedāvājot vairākus iespējamus variantus. Lai izstrādātu pretplūdu pasākumu ieviešanas investīciju projektu, pašvaldībai jāveic daudzkritēriju analīze piedāvātajiem pretplūdu aizsardzības pasākumiem un jānosaka īstenošanai izvēlētais pretplūdu risinājuma variants katrā no teritorijām, kurās jānodrošina pretplūdu aizsardzība, kā arī jānosaka to īstenošanas prioritārā secība.

³⁹ Veselības inspekcijas mājas lapa: <http://www.vi.gov.lv/lv/vides-veseliba/peldudens>

2.2.5.5.2. Erozijas riska novēršana.

Projekta ietvaros veicot erozijas riska novērtējumu ir secināts, ka Daugavas krastu nostiprināšanas darbu rezultātā tās krasti ir stabili un nav straumes apdraudēti pat ekstremālu palu vai plūdu gadījumā. Atsevišķās vietās ir novērojams paaugstināts krasta erozijas risks:

1. Mangaļu pussalā Daugavas labajā krastā pirms Austrumu mola, kas ir arī viļņu erozijas izpausmes vieta.
2. Daugavas labā stāvkrasta josla Latgales priekšpilsētā Dārziņos gar Daugavas ielu 300m garumā.
3. Mīlestības saliņas krasta noskalošana gar Daugavu, kas var pastiprināties pēc kuģu ieejas kanāla Rīgas ostā rekonstrukcijas.
4. Buļļu salas rietumu piekraste⁴⁰.

Saskaņā ar Projektā veiktajām izpētēm, visas Daugavas krasta erozijas vietas ir uzskatāmas par nebūtiskām no to radītā apdraudējuma viedokļa un tādēļ nepieciešamības gadījumā ir nostiprināmas, izmantojot risinājumus, kas nepalielina straumes ātrumu, t.i. preterozijas risinājumi bez pretplūdu funkcijas.

Buļļu salas rietumu piekrastes erozijas problemātika ir jāvērtē atsevišķi īstenojot detalizētu izpēti tās erozijas procesu cēloņa un intensitātes novērtēšanai.

2.2.5.5.3. Lietusgāžu radīto plūdu novēršana.

Projekta ietvaros identificētie risinājumi lietus gāžu radītā apdraudējuma novēršanai detalizēti ir skatīti Meliorācijas tematiskajā plānojumā.

⁴⁰ Informācija saņemta sabiedrības līdzdalības pasākuma "Apkaimju gids" laikā.

2.3. Piekļuves iespējas pie ūdens, peldvietas un atpūtas vietas ūdens malās.

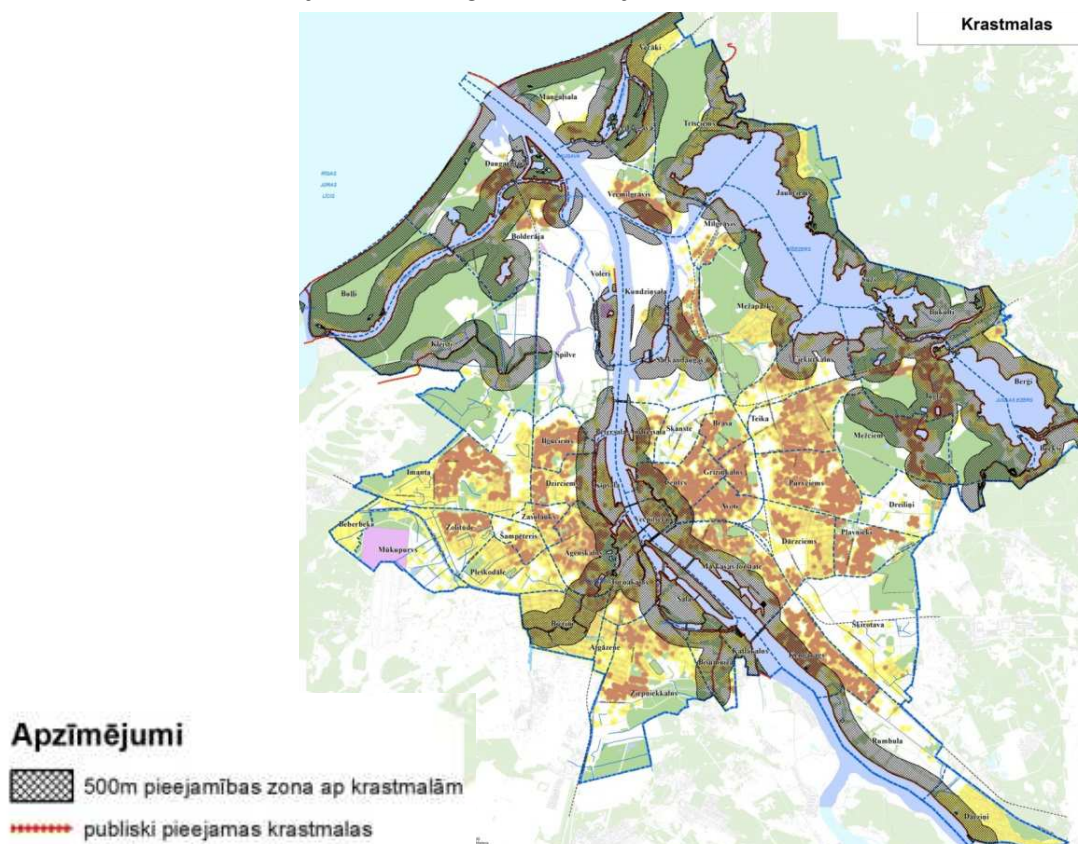
Ūdensobjekti ir viens no būtiskākajiem dabas resursiem Rīgas pilsētā, kam ir ne tikai nozīmīgs ekonomiskais un ekoloģiskais potenciāls, bet arī būtiska loma pilsētas iedzīvotāju rekreācijas vajadzību nodrošināšanā. Iespēja piekļūt ūdensmalām ir priekšnosacījums dažādu publisku funkciju izvietojšanai tajās.

Normatīvie akti nosaka, ka pašvaldību teritorijas plānojumos atbilstoši mēroga noteiktībai ir jāparedz piekļuves vietas publiskajiem ūdeņiem, kā arī norāda publiskās peldvietas un atpūtas vietas pie ūdeņiem⁴¹.

2.3.1. Piekļuves iespējas ūdenstilpju krastmalām

Saskaņā ar Zvejniecības likumu ap ūdensobjektiem tiek noteikta tauvas josla, kas ir sauszemes josla gar ūdensobjekta krastu, kas paredzēta ar zveju vai kuģošanu saistītām darbībām un kājāmgājējiem. Civillikums nosaka, ka pie publiskiem ūdeņiem pieder jūras piekrastes josla, kā arī likuma 1102. panta pielikumā uzskaitītie ezeri un upes. Visi pārējie ūdeņi ir privāti.

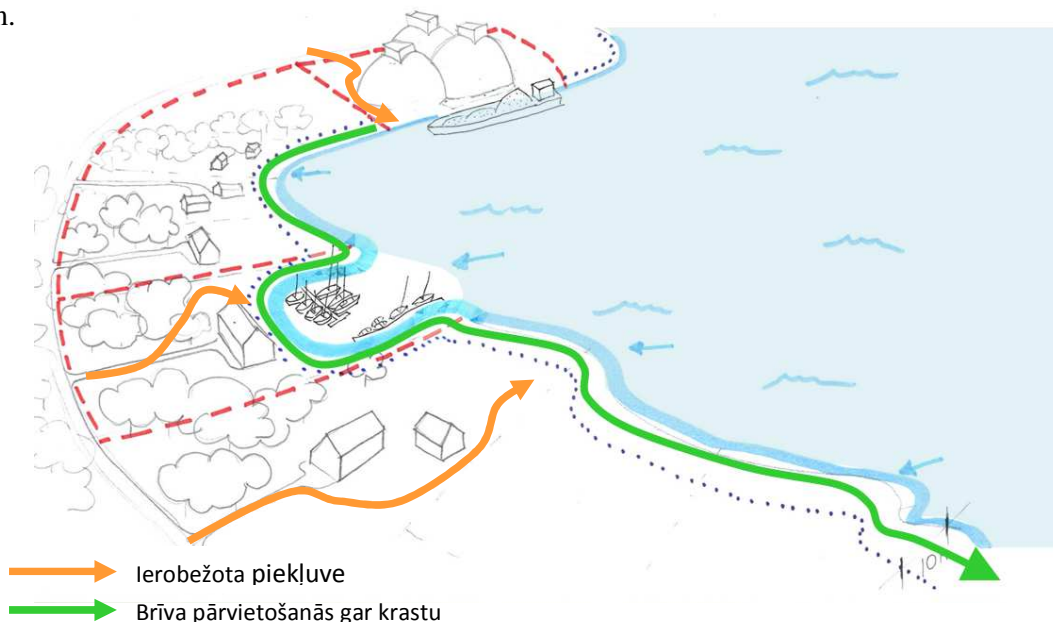
Ap publiskajiem ūdens objektiem tauvas josla tiek noteikta 10m, ap pārējiem – 4m platumā. Saskaņā ar Zvejniecības likuma 9.panta 16.punktu, Rīgas brīvdostas teritorijā tauvas josla netiek noteikta. Rīgas teritorijā esošie ūdeņi, ap kuriem tiek noteikta tauvas josla, ir attēloti attēlā Nr.2.5. 500 m jeb kājāmgājējam ērtā attālumā no Rīgas ūdensobjektu tauvas joslām dzīvo 194235 cilvēki jeb 28,3% Rīgas iedzīvotāju.

Attēls 2.5. Tauvas joslas 500m sasniedzamība.

⁴¹ MK 30.04.2013.noteikumi Nr.240 "Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi"

Praksē tauvas joslas principa īstenošana nenodrošina pilnvērtīgu piekļuvi ūdensmalām. Saskaņā ar Zvejniecības likumu, tauvas josla ir paredzēta, lai pārvietotos gar ūdeni vai nokļūtu krastā no ūdens puses, bet negarantē iespēju brīvi piekļūt no sauszemes puses. Normatīvie akti ļauj privātīpašniekiem liegt piekļuvi tauvas joslai caur savu īpašumu vai noteikt speciālu režīmu, atļaujot piekļuvi noteiktos diennakts laikos, vai noteiktām personu grupām.

Attēls 2.6. Tauvas joslas darbības princips

Saskaņā ar MK 30.04.2013.noteikumiem Nr.240 “Vispārīgie teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi” krastmala ir teritorija ūdensobjektu krastā un tā tuvumā, kurā nodrošināta publiska piekļuve un publiskas funkcijas. Līdz ar to ap ūdensobjektu noteikta tauvas josla tiesiskā izpratnē nevar tikt uzskatīta par garantētu piekļuves vietu ūdensobjektam un ir jāmeklē papildus instrumenti, lai nodrošinātu pietiekami daudz publiski pieejamu ūdensmalu.

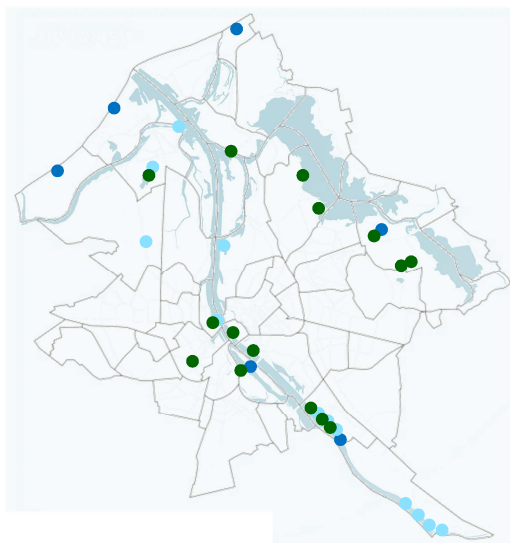
2.3.2. Peldvietas un atpūtas vietas

Ūdensmalas tiek izmantotas daudzveidīgu aktivitāšu veikšanai. Ikdienā ūdensmalas pilda publiskās ārtelpas funkciju – tās tiek izmantotas pastaigām, rotaļām, sporta aktivitātēm. Lielākoties gada siltajā laikā ūdensmalas ir populārākas kā citas rekreācijas teritorijas, jo nodrošina iespēju atveldzēties peldoties.

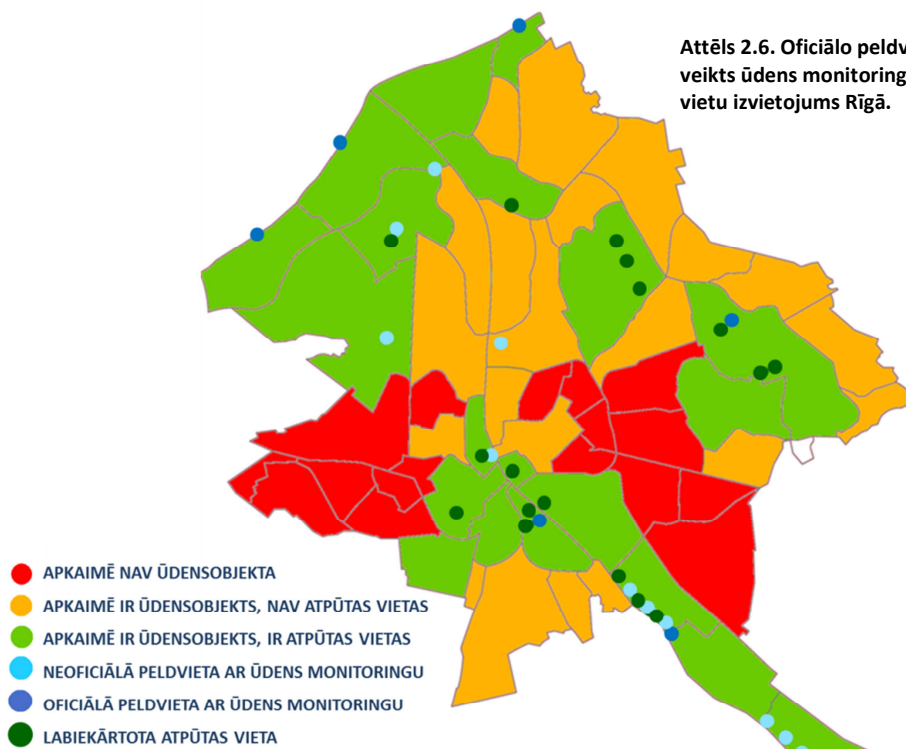
Rīgā ir ievērojams skaits ūdens objektu un ūdensmalu kopējais garums ir ~ 459 km, no tiem publisko ūdeņu ūdensmalu garums -276km.

Labiekārtotas krastmalas ikdienā nav pieejamas visu Rīgas apkaimju iedzīvotājiem, tai skaitā tādu, kurās ir ūdensobjekti. Lielāki un mazāki ūdens objekti (neskaitot dekoratīvos dīķus un meliorācijas sistēmu) ir izvietoti 41 no Rīgas 58 apkaimēm. Tomēr tieši visblīvāk apdzīvotajās pilsētas apkaimēs ūdensobjektu nav (attēls Nr.2.7.).

Ņemot vērā, ka 48% iedzīvotāju dzīvo apkaimēs, kurās ūdensobjekti nav izvietoti, tie dodas uz atpūtas vietām pie ūdeņiem ārpus savas apkaimes robežām. (attēls Nr.2.6.).

Attēls 2.6. Oficiālo peldvietu, peldvietu, kurās tiek veikts ūdens monitorings un labiekārtoto atpūtas vietu izvietojums Rīgā.

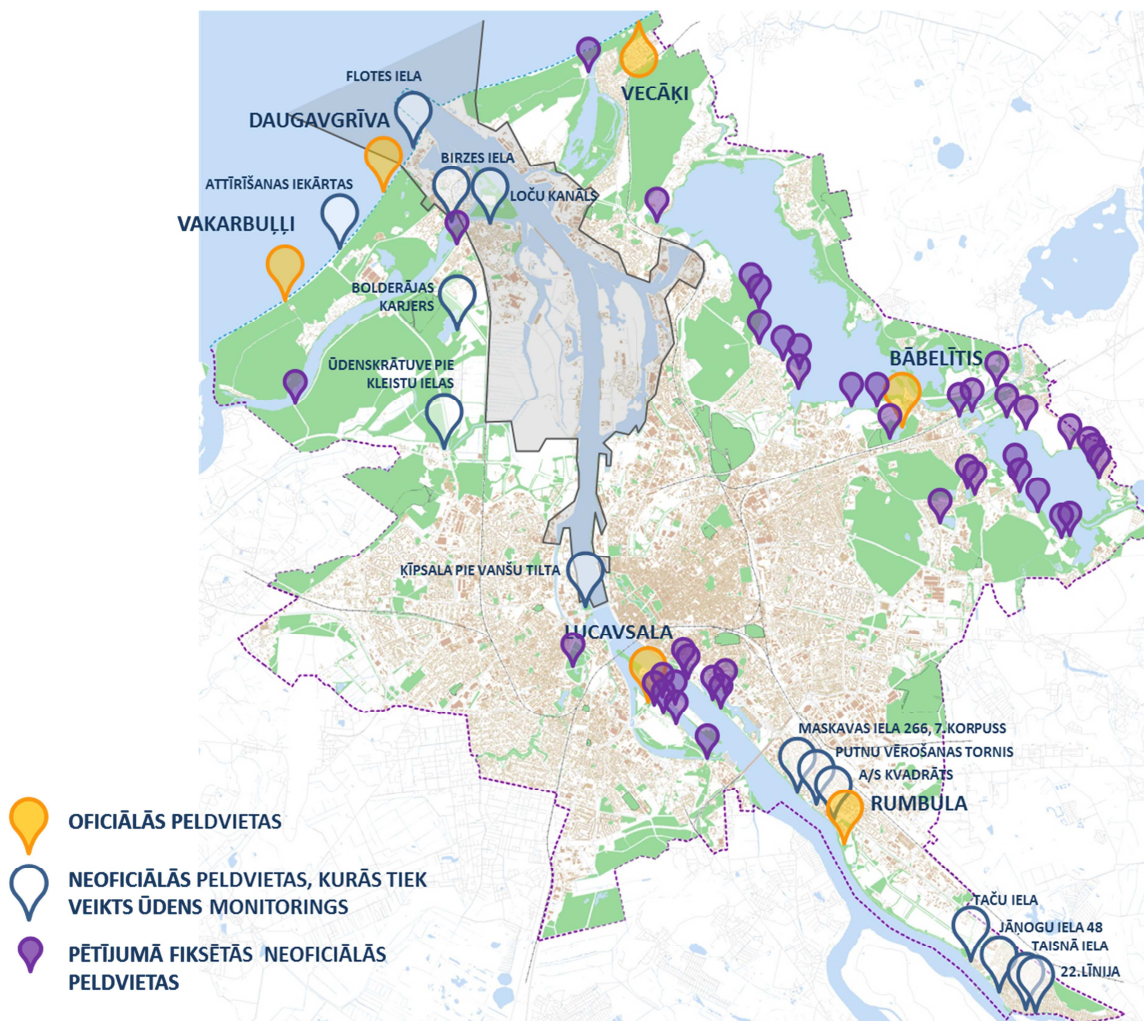
Attēls 2.7. Apkaimju iedalījums atbilstoši labiekārtotu atpūtas vietu pieejamībai pie ūdens.

2.3.2.1. Peldvietas

Rīgā šobrīd ir sešas oficiālās peldvietas, kas izveidotas atbilstoši MK 10.01.2013. Noteikumiem Nr.38 „Peldvietu izveidošanas un uzturēšanas kārtība”. Bez uzskaitītajām oficiālajām peldvietām, Rīgas pilsētas iedzīvotāji kā vietas, kur atpūsties un peldēties, ir iecienījuši arī citas ūdenstece un ūdenstilpes: Juglas ezeru, Ķīšezeru, Buļļupi, u.c.

Lielākajā daļā upju un ezeru krastos peldvietas ir izveidojušās stihiski - vietās, kur iedzīvotāji spēj piekļūt mazāk aizaugušajiem krasta punktiem. Iekšzemes peldvietas pārsvarā izvēlas tie iedzīvotāji, kuri dzīvo konkrētajā apkaimē, uz jūras pludmali dodas cilvēki no visas Rīgas teritorijas⁴².

Iekšzemes peldvietām ir raksturīga neliela pludmales daļa, kā tas ir, piemēram, Ķengaragā pie Daugavas, kur izveidojušās vairākas mazas peldvietas, bez īpaši veidota labiekārtojuma. Peldvietu izvietojums Rīgā attēlots attēlā Nr.2.8.

Attēls 2.8. Rīgas peldvietas

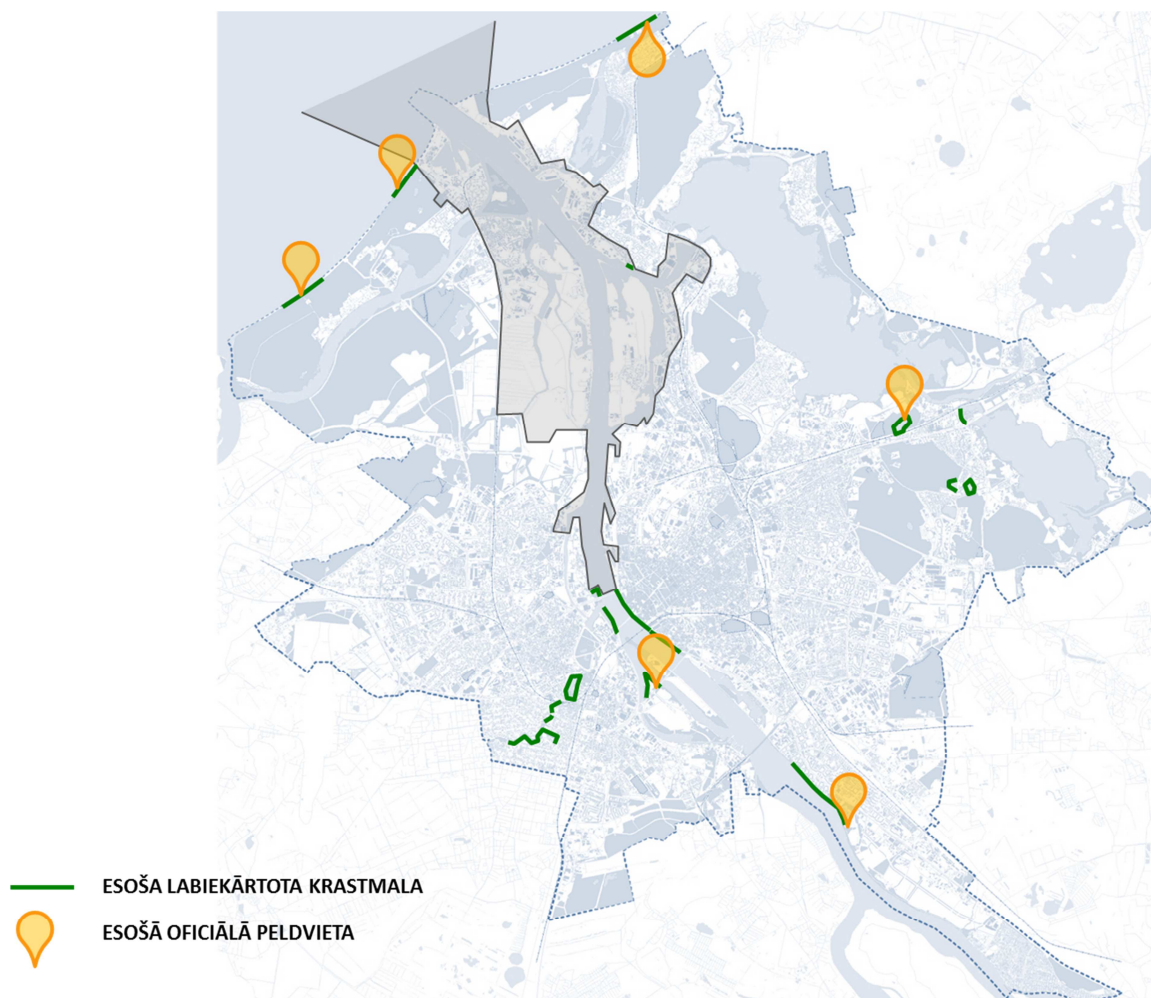
⁴² Ūdensobjektu un krastmalu ārpus Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritorijas izpēte. SIA "Metrum". Rīga. 2013.

2.3.2.2. Atpūtas vietas

Vairāku ūdens objektu krastos pašvaldība ir izveidojusi dažāda labiekārtojuma līmeņa atpūtas vietas vai iekārtojusi krastmalu posmus, kas ietver gan gājēju un velosipēdu ceļu un apstādījumu izveidi, gan rotaļu un sporta laukumu ierīkošanu dažādu vecuma grupu apmeklētājiem. Arī visas oficiālās peldvietas ir daļa no labiekārtotas krastmalas posma. Papildus jāmin, ka labiekārtotas krastmalas tiek veidotas arī pie privātipašumā esošiem objektiem ar publisku funkciju – piemēram, Swedbank centrālās ēkas krastmala, biroja ēkas un restorāna “Ostas skati” krastmala un citas. Tematiskā plānojuma ietvaros tiks apskatītas pašvaldības īpašumā vai valdījumā esošās teritorijas.

Šobrīd labiekārtotas ir gan publisko ūdeņu, gan mazo upju un ezeru krastmalas kopumā 21,2 km garumā jeb 4,6% no visām Rīgas ūdensmalām (Attēls Nr.2.9.). Tomēr analizējot labiekārtoto ūdensmalu izvietojumu pa Rīgas apkaimēm, var secināt, ka lai arī puse Rīgas iedzīvotāju dzīvo apkaimē, kurā atrodas kāda ūdensmala (pielikums Nr.3), tikai 30 % dzīvo apkaimē, kurā ir labiekārtota ūdensmala vai izveidota peldvieta.

Kā indikatoru izvēloties iedzīvotāju skaitu 500 m rādiusā no labiekārtotajām ūdensmalām, secināms, ka tās ikdienā ir sasniedzamas 7% Rīgas iedzīvotāju.

Attēls 2.9. Labiekārtotie krastmalu posmi Rīgā

2.3.3. Galvenās attiecībā uz publisko piekļuvi ūdensmalām, peldvietu un labiekārtoto krastmalu izveides iespējām identificētās problēmas un uzdevumi tematiskajam plānojumam.

Problēma: Apkopojot gan Pētījumā, gan iedzīvotāju aptaujās saņemto informāciju, attiecībā piekļuves nodrošinājumu publiskajiem ūdeņiem, kā arī peldvietu un atpūtas vietu izvietojumu pilsētā minamas šādas problēmas:

1. Rīgā ir maz oficiālo peldvietu un labiekārtotu atpūtas vietu pie ūdeņiem.
2. Apmeklētāju skaits gan oficiālajās, gan neoficiālajās peldvietās un atpūtas vietās aug, radot papildus slodzi uz vidi un sociālo spriedzi ar vietējiem iedzīvotājiem.
3. Peldvietas neatbilst normatīvo aktu prasībām un tajās netiek garantēta apmeklētāju drošība.
4. Gan peldvietās, gan atpūtas vietās trūkst piemērota labiekārtojuma – informācijas zīmju, sporta laukumu, atkritumu savākšanas urnu, tualesu, pārgērbšanās kabīņu u.tml.
5. Peldvietas un labiekārtotās atpūtas vietas atrodas tālu no dzīvojamajiem rajoniem un var būt grūti sasniedzamas – sabiedriskā transports pieturvietas atrodas tālu no peldvietām, trūkst autostāvvietu tiešā peldvietu tuvumā, līdz peldvietām neved droši veloceļiņi.

Tematiskā plānojuma uzdevumi ir noteikt:

1. Kritērijus oficiālo peldvietu un atpūtas vietu telpiskajam izvietojumam un prasības labiekārtojumam
2. Peldvietu izvietojumu pilsētā
3. Atpūtas vietu izvietojumu pilsētā
4. Labiekārtojuma līmeņa sadalījumu atpūtas vietās
5. Prasības peldvietu un atpūtas vietu labiekārtošanai.

2.3.4. Piekļuves iespējas ūdenstilpju krastmalām.

Lai noteiktu piekļuves iespējas ūdensobjektiem, nepieciešams noteikt ūdensmalu posmus, kur piekļuvi ir iespējams nodrošināt ar tiesiskiem instrumentiem. Ūdens teritoriju un krastmalu tematiskā plānojuma ietvaros šī nosacījuma izpildei tika atlasītas ūdensmalas, kuras atbilst šādiem kritērijiem:

1. Vietas, kur ūdens objekta tauvas josla atrodas pašvaldības funkcijām rezervētā zemesgabalā;
2. Vietas, kur perpendikulāri ūdensmalas tauvas joslai pienāk ielu sarkanās līnijas,
3. Vietas, kur ūdens objekta tauvas josla atrodas paralēli ūdens objektam izvietotās sarkanajās līnijās.

Kartogrāfiski analizējot pieejamos datus atbilstoši minētajiem kritērijiem secināms, ka par publiski pieejamām uzskatāmas krastmalas 260 km garumā. Lai novērtētu, cik pieejamas ir Rīgas ūdensmalas, kā indikators tika izmantots iedzīvotāju skaits, kas dzīvo 500 m attālumā no pieejamas ūdensmalas⁴³. Salīdzinājums starp iedzīvotāju skaitu, kas dzīvo 500 m attālumā no ūdensmalas, kurai ir noteikta tauvas josla un to, kas dzīvo 500 m attālumā no ūdensmalām, kurās iespējams piekļūt pēc būtības, attēlots tabulā Nr 2.18.

Ūdensmalu pieejamība atšķiras dažādos Rīgas ūdens objektos, piemēram, Daugavas ūdensmalas lielā platībā ir slēgtas publiskai piekļuvei Rīgas brīvostas darbības dēļ, Ķīšezera krastmalas daudzviet ir privātpašumā. Kā teritorijas ar ierobežotu piekļuvi uzskatāmas arī tādi publiski objekti kā Rīgas zooloģiskais dārzs, Brīvdabas muzejs, golfa klubs „Ozo” un citi, jo tajos ieeja ir par samaksu.

Piekļuves veids	Iedzīvotāju skaits 500 m radiusā	Iedzīvotāju skaits (% no Rīgas iedzīvotāju skaita)
Tauvas josla	194235	28,3%
Izpildīti piekļuves kritēriji	179650	26%

Tabula 2.18. Ūdensmalu pieejamība Rīgā

Ūdensmalu publiskās pieejamības situācija attēlota Pielikumā Nr.7. un 7.1.-7.12.

Piekļuvi ūdensmalai var uzlabot vairākos veidos:

1. nodrošināt ūdensmalai perpendikulāras publiskās piekļuves vietas, saglabājot pašvaldības īpašumā zemesgabalus ūdensmalās,
2. izveidojot gājēju ceļus uz privātā īpašumā esošām zemēm, nosakot to kā īpašuma apgrūtinājumu par labu sabiedrības iespējai piekļūt publiskajiem ūdeņiem,
3. labiekārtojot minētās teritorijas atbilstoši dažādu funkciju īstenošanai: laivu ielaišanai, makšķerēšanai, atpūtai dabā, peldvietām un citām aktivitātēm.

2.3.5. Attīstāmo peldvietu noteikšana un prasības to attīstībai.

2.3.5.1. Attīstāmo peldvietu noteikšana

Izvērtējot esošo oficiālo peldvietu trūkumus un priekšrocības, kā arī ūdensmalu lietošanas paradumus, tika izveidota kritēriju tabula, kas ļauj izvērtēt potenciālos rekreācijas

⁴³ Pilsētvides attīstību raksturojošo pakalpojumu kvalitāte un pieejamība Rīgas 55 apkaimēs. SIA „Datorkarte”, 2012.

objektus (tabula Nr.2.19.). Sarakstā ietverti gan tādi kritēriji, ko iespējams izmantot teritorijas plānojuma mērogā, gan tādi, ko jāpielieto veicot teritorijas plānošanu detalizētākā – lokālplānojuma, detālplānojuma, labiekārtojuma projekta, līmenī.

Tabula 2.19. Kritēriji labiekārtojamo peldvietu un krastmalu posmu identificēšanai.

Nr.	Kritērijs	Izvērtēšanas līmenis
1.	Pie ūdensobjekta nav neviena oficiālā peldvieta / atpūtas vieta	Teritorijas plānojuma un tematiskā plānojuma līmenis
2.	Apkaimē, kurā atrodas ūdensobjekts, nav neviena oficiālā peldvieta / atpūtas vieta	Teritorijas plānojuma un tematiskā plānojuma līmenis
3.	Iedibināta peldvieta/atpūtas vieta	Teritorijas plānojuma un tematiskā plānojuma līmenis. Var tikt papildināts lokālā plānošanas līmenī.
4.	Peldvietu/ atpūtas vietu iespējams izveidot uz pašvaldības īpašumā esoša zemesgabala	Teritorijas plānojuma un tematiskā plānojuma līmenis. Var tikt papildināts lokālā plānošanas līmenī.
5.	Iedzīvotāju skaits 500m attālumā ap potenciālo peldvietu/ atpūtas vietu	Teritorijas plānojuma un tematiskā plānojuma līmenī, aktualizējot lokālā plānošanas līmenī.
6.	Transporta pieturvietu skaits 500m attālumā ap potenciālo peldvietu / atpūtas vietu	Teritorijas plānojuma un tematiskā plānojuma līmenī, aktualizējot lokālā plānošanas līmenī.
7.	Piekļuves iespējas ar velosipēdu 1km attālumā	Teritorijas plānojuma un tematiskā plānojuma līmenī, aktualizējot lokālā plānošanas līmenī.
8.	Piekļuves iespējas ar auto un stāvvietu pieejamība	Teritorijas plānojumā un tematiskajā plānojumā tiek vērtēts ielu tuvums. Lokālā līmenī jārisina stāvvietu jautājums.
9.	Peldvietas tuvumā nav lietus ūdens kanalizācijas izteka, kopsistēmas pārgāzne vai cits piesārņojumu radošs objekts.	Teritorijas plānojuma līmenī tiek analizēti pieejamie dati par kanalizācijas izlaidēm ūdenstilpēs. Lokālā mērogā jāveic peldvietas ūdens analīzes, lai identificētu patieso piesārņojuma apjomu.
10.	Specifiski vietas raksturlielumi – ūdens, grunts kvalitāte, ainaviskums utt.	Vērtē lokālā līmenī

Par pamatu peldvietu un atpūtas vietu tīklojumam tika ņemtas gan Pētījumā identificētās oficiālās un iedibinātās peldvietas, gan informācija par ūdensmalām, kurās Rīgas dome plāno veidot labiekārtojumu un atpūtas vietas. Šīs teritorijas tika izvērtētas atbilstoši izvirzītajiem kritērijiem un rezultāti pārskatīti un koriģēti darba grupās, balstoties uz katra atsevišķās teritorijas kompleksu analīzi. Rezultātā tika noteiktas jaunveidojamās oficiālās peldvietas un tās, kurās veicams ūdens monitoringa par pašvaldības līdzekļiem (tabula 2.20. un Pielikums Nr.7).

Tabula 2.20. Labiekārtojamās peldvietas.

Peldvieta		Esošā situācija	Plānotā situācija
Nosaukums	Kods		
Bābelītis	BĀP-1	Oficiālā peldvieta	Saglabāt oficiālo peldvietu
Buļļupe	BP-1	Iedibināta peldvieta	Izveidot oficiālo peldvietu
	BP-2	Iedibināta peldvieta	Izveidot oficiālo peldvietu
	BP-3	Iedibināta peldvieta	Nodrošināt ūdens monitoringu
	BP-4	Iedibināta peldvieta	Nodrošināt ūdens monitoringu
Bolderājas karjers	BOP-3	Iedibināta peldvieta	Izveidot oficiālo peldvietu
Daugava	DP-1	Iedibināta peldvieta	Izveidot oficiālo peldvietu

	DP-2	Oficiālā peldvieta	Saglabāt oficiālo peldvietu
	DP-4	Iedibināta peldvieta	Nodrošināt ūdens monitoringu
	DP-7	Iedibināta peldvieta	Nodrošināt ūdens monitoringu
	DP-10	Iedibināta peldvieta	Izveidot oficiālo peldvietu
	DP-11	Iedibināta peldvieta	Nodrošināt ūdens monitoringu
	DP-12	Oficiālā peldvieta	Saglabāt oficiālo peldvietu
	DP-13	Iedibināta peldvieta	Nodrošināt ūdens monitoringu
	DP-14	Iedibināta peldvieta	Nodrošināt ūdens monitoringu
	DP-16	Iedibināta peldvieta	Nodrošināt ūdens monitoringu
	DP-18	Iedibināta peldvieta	Nodrošināt ūdens monitoringu
Dambjpurva ezers	DAP-1	Iedibināta peldvieta	Nodrošināt ūdens monitoringu
Hapaka grāvis	HP-1	Iedibināta peldvieta	Izveidot oficiālo peldvietu
Juglas ezers	JP-1	Iedibināta peldvieta	Izveidot oficiālo peldvietu
Juglas ezers	JP-12	Iedibināta peldvieta	Nodrošināt ūdens monitoringu
Juglas ezers	JP-2	Iedibināta peldvieta	Izveidot oficiālo peldvietu
Juglas ezers	JP-3	Iedibināta peldvieta	Izveidot oficiālo peldvietu
Vakaruļļu pludmale	JUP-1	Oficiāla peldvieta	Saglabāt oficiālo peldvietu
Pludmale pie Bolderājas attīrīšanas iekārtām	JUP-2	Iedibināta peldvieta	Nodrošināt ūdens monitoringu
Daugavgrīvas pludmale	JUP-3	Oficiālā peldvieta	Saglabāt oficiālo peldvietu
Pludmale pie Flotes ielas	JUP-4	Iedibināta peldvieta	Nodrošināt ūdens monitoringu
Vecāķu pludmale	JUP-5	Oficiālā peldvieta	Saglabāt oficiālo peldvietu
Ķīšezers	ĶP-2	Iedibināta peldvieta	Izveidot oficiālo peldvietu
Ķīšezers	ĶP-4	Iedibināta peldvieta	Izveidot oficiālo peldvietu
Ķīšezers	ĶP-5	Iedibināta peldvieta	Izveidot oficiālo peldvietu
Vecdaugava	VP-1	Iedibināta peldvieta	Izveidot oficiālo peldvietu
Velnezers	VEP-1	Iedibināta peldvieta	Nodrošināt ūdens monitoringu

2.3.5.2. Prasības peldvietu labiekārtošanai.

Peldvietu klasifikācijas un ietilpības aprēķini ir veikti analizējot teorētisku peldvietas pamatmodeļi, kur peldvietas sauszemes joslas garums gar krastu ir pieņemts 50 m, bet platums – 10 m, un peldēšanās sektora attālums no krasta – 20 m. Līdz ar to teorētiskā mazās peldvietas modeļa lielums ir 1500 kv.m. (0,15 ha), no kura 500 kv.m. aizņem peldvietas sauszemes daļa, bet 1000 kv.m. – ūdens daļa. Vienas ģimenes (3 cilvēki) atpūtai paredzētā vieta aprēķinos tika pieņemta ~5kv.m. (2.25x2.25), ar vismaz 3-6 m platu brīvu joslu līdz nākamajai atpūtas vietai. Līdz ar to vienas ģimenes atpūtas vieta krastā aizņem no 15-30 kv.m., vai 5-10 kv.m. uz vienu atpūtnieku⁴⁴.

⁴⁴ Ūdensobjektu un krastmalu ārpus Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritorijas izpēte. SIA "Metrum".2013. Rīga

Lai nodrošinātu estētiskās un ekoloģiskās vides saglabāšanu peldvietās, kā arī garantētu apmeklētāju drošību un komfortu, Ūdens teritoriju un krastmalu tematiskā plānojuma ietvaros tiek izvirzītas prasības peldvietu attīstībai.

1. Izveidojot publisku peldvietu jāievēro 10.01.2012. Ministru Kabineta noteikumu Nr.38 „Peldvietas izveidošanas un uzturēšanas kārtība” un 06.07.2010. Ministru Kabineta noteikumu Nr.608 „Noteikumi par peldvietu ūdens monitoringu, kvalitātes nodrošināšanu un prasībām sabiedrības informēšanai” prasības.
2. Peldvietā veido pludmales zonu ar smilšu klājumu. Peldvietas kopējo platību nosaka summējot pludmales zonas platību un peldēšanās sektora platību. Peldvietas var iedalīt:
 - 1.1.mazas peldvietas, kuru kopējā platība nepārsniedz 0,2 ha;
 - 2.1.vidēji lielas peldvietas, kuru kopējā platība ir no 0,2 ha – 2 ha;
 - 3.1.lielas peldvietas, kuru kopējā platība ir lielāka par 2 ha.
3. Peldvietās nav pieļaujama motorizēto ūdens transportlīdzekļu (peldlīdzekļu, motorlaivu, kuteru, kuģu) atrašanās un izmantošana, izņemot glābšanas dienestu transportlīdzekļus, valsts un pašvaldības organizētajai kontrolei paredzētos transportlīdzekļus, kā arī aktīvai atpūtai paredzētos transportlīdzekļus, kuri izmantojami šim nolūkam atvēlētajās vietās.
4. Pludmales apkalpes un infrastruktūras objektu aizņemtā platība peldvietā nedrīkst pārsniegt 10%. Mazās peldvietās nodrošina minimālo prasību izpildi infrastruktūrai krastā, un tā ietver:
 - 4.1.ģērbtuve, kas nodrošina vienlaicīgu pārgērbšanās iespēju diviem atpūtniekiem;
 - 4.2.pārvietojamā tualete;
 - 4.3.atkritumu konteiners;
 - 4.4.velonovietne, ar ne mazāk kā 10 velosipēdu novietošanas iespējām;
 - 4.5.peldvietas tuvumā izvietots auto stāvlaukums, vai cita iespēja novietot autotransportu (piemēram esošas ielas malā), ar ne mazāk kā 10 vietām.
5. Vidējas un lielas peldvietas labiekārtojumam jāizstrādā pludmales labiekārtojuma projekts, izdalot aktīvās, ūdenssporta un mierīgās (klusās) atpūtas zonas pludmalē, projektā precizējot nepieciešamās apkalpes un labiekārtojuma infrastruktūras izvietojumu un skaitu, ņemot vērā prognozējamo vienlaicīgo peldvietas apmeklētāju skaitu.
6. Izstrādājot peldvietu labiekārtojuma projektu pieņem, ka uz vienu peldvietas apmeklētāju nepieciešams ne mazāk kā 5-10 kv.m. peldvietas sauszemes zonā, izņemot teritoriju, ko aizņem pludmales apkalpes un infrastruktūras objekti.
7. Peldvietā jāizvieto peldvietas informācijas stends un, ja iespējams, arī citās informācijas vietās pie peldvietas ieejām norādot sekojošu informāciju:
 - 7.1.par piekrastes teritorijas ekosistēmu un dabas jutīgajām un aizsargājamām teritorijām;
 - 7.2.par ūdens kvalitāti;
 - 7.3.uzvedības kodekss jeb kārtības noteikumi, kas regulē peldvietā pieļaujamās aktivitātes un peldvietas apmeklētāju rīcības;
 - 7.4.regulējums attiecībā uz mājdzīvnieku atrašanos peldvietā;
 - 7.5.peldvietas zonējums – aktīvā zona, klusās atpūtas zona un ūdenssporta zona;
 - 7.6.atkritumu konteineru lietošanas noteikumi;

- 7.7.transportlīdzekļu pārvietošanos peldvietā u.tml.
8. Nav pieļaujams peldūdens kvalitātes apdraudējums no sadzīves, komunālajiem vai ražošanas notekūdeņiem.
 9. Izskaloto aļģu apsaimniekošanai jānorisinās saskaņā gan ar peldvietas apmeklētāju, gan ekosistēmas interesēm. Dabiskais aļģu izskalojums jāpieņem kā normāls līdz brīdim, kad tas rada nopietnas neērtības vai veselības apdraudējuma un ūdens kvalitātes pasliktināšanās risku. Ja ir nepieciešams aļģes savākt un pārvietot prom no peldvietas teritorijas, uzmanība jāpievērš videi draudzīgai to apsaimniekošanai, ja iespējams izmantojot tās kā mēslojumu vai kompostējot.
 10. Ierīkojot peldvietā tualetes, jāparedz kanalizācijas sistēma ar notekūdeņu novadīšanu kanalizācijas tīklā vai uz vietējām attīrīšanas iekārtām, vai jāizmanto pārvietojamās tualetes.
 11. Ģērbtuvju, tualešu (arī pielāgotu invalīdiem ar speciālām vajadzībām), dušas iekārtu, atkritumu konteineru nepieciešamo skaitu pludmalē projektētājs nosaka atkarībā no pludmales noslogojuma.
 12. Lai aizsargātu piekrastes veģētāciju, peldvietu apmeklētāju plūsmas regulēšanai ierīkojami gājēju celiņi.

2.3.6. Attīstāmo krastmalu noteikšana un prasības to attīstībai.

2.3.6.1. Attīstāmo krastmalu noteikšana.

3.3.2. apakšnodaļā minētās peldvietas lielākajā daļā gadījumu ir daļa no plašākas labiekārtotas krastmalas posma, kas pārsniedz pašas peldvietas izmērus. Ņemot vērā tos pašus kritērijus, ko peldvietu izvērtēšanā, tika noteikti arī nākotnē labiekārtojami krastmalu posmi, kas izmantojami rekreācijas funkciju nodrošināšanai. Papildus tika izdalīti krastmalu posmi, kuru labiekārtojums jārisina kopā ar ielu izbūvi ielu sarkano līniju ietvaros. Labiekārtojamās krastmalas attēlotas pielikumā Nr.7. (detalizēti pielikumos 7.1.-7.12.)

Labiekārtotas rekreācijas teritorijas piesaista cilvēkus un tādējādi tiek ietekmēta ekosistēma, satiksme un tuvējo apdzīvoto teritoriju iedzīvotāju ikdienu. Apmeklētāju skaits lielā mērā ir atkarīgs no labiekārtojuma līmeņa un tā piedāvātajām iespējām. Tāpēc, ņemot vērā labiekārtojamo krastmalu izmēru, tām piegulošās apbūves un labiekārtojuma raksturu, dabas vērtības un paredzamo noslodzi, tika noteikts krastmalas vēlamais labiekārtojuma līmenis.

Labiekārtojuma līmeņi, to izveides gadījumi un apraksti norādīti Tabulā Nr.2.21. Aprakstos sniegtas galvenās prasības krastam piegulošās sauszemes joslas labiekārtojumam un vispārīgas prasības, kas noteiktas ņemot vērā paredzamo izmantošanas intensitāti. Detalizētas prasības pārējā labiekārtojuma veidošanai tiks noteiktas Apstādījumu un publisko ārtelpu tematiskajā plānojumā.

Tabula 2.21. Krastmalu labiekārtojuma līmeņi

Labiekārtojuma līmenis	Kādos gadījumos izveido	Apraksts un prasības
Dabas taka - dabiska krastmala ar pārvietošanās iespējām un/ vai minimālu	<ul style="list-style-type: none"> • vērtīgās dabas teritorijās, • teritorijās, kur nav paredzama intensīva cilvēku kustība 	<p>Prasības krastmalai:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Saglabā vai pilnveido nogāzes slīpumu • Krastu nostiprināšana pieļaujama tikai, lai nodrošinātu pārvietošanās drošību. Stiprināšanai izmanto dabīgus materiālus – akmeņus, koku pinumus.

labiekārtojumu	<ul style="list-style-type: none"> • teritorijās, kas paredzētas dabas vērošanai un izziņai 	<ul style="list-style-type: none"> • Pieļaujams izbūvēt punktveida pieejas/laipas pie ūdens, veidojot lokālu stiprinājumu. • Takām izmanto granti, smilti vai koka laipas. • Saglabā dabiskos stādījumus. Veidojot jaunus stādījumus, izmanto vietai raksturīgos augus – zālājs, smilgas, meldri, niedres utt. • Var tikt veidotas speciālas piknika vietas <p>Vispārīgas prasības:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Izvieto atkritumu savākšanas tvertnes un pārvietojamās tualetes un nodrošina regulāru to tīrīšanu. • Nodrošina autostāvvietas teritorijas tuvumā.
Taka - labiekārtots gājēju un velosipēdu ceļš gar ūdeni	<ul style="list-style-type: none"> • Teritorijās, kur paredzama vidēji intensīva cilvēku kustība un labiekārtojums dažādām apmeklētāju grupām • Lokālas nozīmes labiekārtotu krastmalu teritorijās 	<p>Prasības krastmalai:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nodrošina teritorijas aizsardzību pret applūšanu, ja tas paredzēts Plūdu riska pārvaldības plānā Rīgas pilsētai. • Saglabā vai veido slīpu vai terasveida nogāzi, galvenajām gājēju plūsmām paredzot ceļus terases augšējā daļā. Terases nogāzes lejas daļā, ja tā ir applūstoša, var paredzēt sezonālas, vieglas konstrukcijas laipas vai citu dabīgu ceļa segumu. • Vertikāli stiprinātu nogāzi veido, ja tāda ir iedibināta, vai paredzēta piestātnes izbūvei. • Nodrošina pieejas vietas ūdens objektam, krasta stiprinājumā izbūvējot kāpnēs, pandusus, laipas u.c. elementus. Izbūvējot minētos elementus dabīgos krastmalas posmos, veido lokālus stiprinājumus. • Vietās, kur ir vertikāls krasta stiprinājums vai izvietotas laipas, nodrošina glābšanas inventāru. • Galvenajiem gājēju un velosipēdu ceļiem pielieto cieto ceļa segumu (bruģi, asfaltu, betona flīzes uc.). Var veidot arī citu segumu, ja tiek nodrošinātas vides pieejamības prasības. • Veido koku un krūmu stādījumus • Veido labiekārtojuma elementus dažādām apmeklētāju grupām un dažādiem aktivitāšu līmeņiem (vingrošanas rīki, sporta spēlēm piemēroti laukumi, soli u.c.). • Izvieto velosipēdu statīvus peldvietu, sporta rīku un tuaļu tuvumā. • Nodrošina apgaismojumu <p>Vispārīgas prasības:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Izvieto atkritumu savākšanas tvertnes un pārvietojamās tualetes un nodrošina regulāru to tīrīšanu. • Nodrošina ērtu sasniedzamību ar kājām un ar velosipēdu, vēlams integrēt veloceliņu tīklā. • Nodrošina sasniedzamību ar sabiedrisko transportu.
Promenāde / ūdensmalas parks	<ul style="list-style-type: none"> • Teritorijās, kur paredzama intensīva cilvēku kustība un daudzveidīgs labiekārtojums dažādām apmeklētāju grupām. • Pilsētas nozīmes labiekārtotu krastmalu teritorijās. 	<p>Prasības krastmalai:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nodrošina teritorijas aizsardzību pret applūšanu, ja tas paredzēts Plūdu riska pārvaldības plānā Rīgas pilsētai. • Saglabā vai veido slīpu vai terasveida nogāzi, galvenajām gājēju plūsmām paredzot ceļus terases augšējā daļā. Terases nogāzes lejas daļā, ja tā ir applūstoša, var paredzēt sezonālas, vieglas konstrukcijas laipas vai citu dabīgu ceļa segumu. • Vertikāli stiprinātu nogāzi veido, ja tāda ir iedibināta, vai paredzēta piestātnes izbūvei. • Nodrošina pieejas vietas ūdens objektam, krasta stiprinājumā izbūvējot kāpnēs, pandusus, laipas u.c. elementus. Izbūvējot minētos elementus dabīgos krastmalas posmos, veido lokālus stiprinājumus. • Krastmala posmos var tikt veidota kā piestātņu krastmala, saglabājot iespējas kājāmgājējiem piekļūt ūdenim.

		<ul style="list-style-type: none"> • Vietās, kur ir vertikāls krasta stiprinājums vai izvietotas laipas, nodrošina glābšanas inventāru. • Galvenajiem gājēju un velosipēdu ceļiem pielieto cieto ceļa segumu (bruģi, asfaltu, betona flīzes uc.). Var veidot arī citu segumu, ja tiek nodrošinātas vides pieejamības prasības. • Ar atbilstošiem ceļa apzīmējumiem nodala velosipēdu un gājēju kustību • Jauniem koku stādījumiem lieto dižstādus • Veido daudzveidīgus labiekārtojuma elementus dažādām apmeklētāju grupām un dažādiem aktivitāšu līmeņiem (vingrošanas rīki, sporta spēlēm piemēroti laukumi, soli u.c.). Nodala aktīvās un mierīgās atpūtas zonas. • Teritoriju plāno tā, lai tā izmantojama gan ziemas, gan vasaras sezonā. • Izvieto velo stāvvietas. • Nodrošina apgaismojumu • Pieļaujama sezonāla pakalpojumu un tirdzniecības objektu izbūve. <p>Vispārīgas prasības:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Izvieto atkritumu savākšanas tvertnes un stacionārās tualetes un nodrošina regulāru to tīrīšanu. • Nodrošina ērtu sasniedzamību ar velosipēdu, veidojot labiekārtotās teritorijas tiešā velosipēdu tuvumā vai integrējot teritoriju velosipēdu tīklā. • Nodrošina autostāvvietu tiešā labiekārtotās teritorijas tuvumā. Ja teritorija izvietota gar krastmalu posmā, kas garāks par 1 km, autostāvvietas jāizvieto vairākās vietās, bet ne retāk kā 1 km. • Nodrošina sasniedzamību ar sabiedrisko transportu gan ziemas, gan vasaras sezonā.
--	--	---

Saskaņā ar tabulā Nr 2.21. noteiktajām prasībām un atbilstoši tabulā Nr 2.19. noteiktajiem kritērijiem izdalītajiem labiekārtojamiem krastmalu posmiem noteiktie labiekārtojuma līmeņi aprakstīti tabulā Nr 2.22. un detalizēti – Pielikumā Nr.9.

Tabula 2.22. Labiekārtojami krastmalu posmi

Labiekārtotā krastmala		
Ūdens objekts	Kods	Plānotais labiekārtojuma līmenis
Bābelītis	BAKR-1	Taka
Buļļupe	BKR-1	Taka
	BKR-2	Dabas taka
	BKR-3	Taka - posmā no dzelzceļa līdz Mazai Kleistu ielai. Dabiska krastmala – posmā no Mazās Kleistu ielas līdz vietai, kur Lielā iela pagriežas prom no Buļļupes
	BKR-4	Dabas taka
Bolderājas karjers	BOK-1	Taka
Gaiļezers	GKR-1	Taka
Dambjpurva ezers	DPKR-1	Dabas taka
Hapaka grāvis	HKR-1	Taka
	HKR-2	Taka
Juglas kanāls	JKKR-1	Promenāde
Juglas ezers	JKR-1	Taka
	JKR-2	Dabas taka
Vakarbuļļu pludmale	JUKR-1	Promenāde
Daugavgrīvas pludmale	JUKR-2	Promenāde
Vecāķu pludmale	JUKR-3	Promenāde
Ķīšezers	ĶKR-1	Taka
Māras dīķis	MKR-1	Taka
Mārupīte	MKR-2	Dabas taka
Strazdupīte	STK-1	Dabas taka
Velnezers	VEKR-1	Taka
Daugava	DKR-1	Promenāde
	DKR-2	Promenāde
	DKR-3	Promenāde
	DKR-4	Promenāde
	DKR-5	Promenāde
Daugava Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritorijā	RVCKR-1	Labiekārtojuma līmenis tiek risināts RVC AZ plānojumā.
	RVCKR-2	Labiekārtojuma līmenis tiek risināts RVC AZ plānojumā.
	RVCKR-3	Labiekārtojuma līmenis tiek risināts RVC AZ plānojumā.
	RVCKR-4	Labiekārtojuma līmenis tiek risināts RVC AZ plānojumā.
	RVCKR-5	Labiekārtojuma līmenis tiek risināts RVC AZ plānojumā.
	RVCKR-6	Labiekārtojuma līmenis tiek risināts RVC AZ plānojumā.
	RVCKR-7	Labiekārtojuma līmenis tiek risināts RVC AZ plānojumā.
	RVCKR-8	Labiekārtojuma līmenis tiek risināts RVC AZ plānojumā.
	RVCKR-9	Labiekārtojuma līmenis tiek risināts RVC AZ plānojumā.
	RVCKR-10	Labiekārtojuma līmenis tiek risināts RVC AZ plānojumā.
	RVCKR-11	Labiekārtojuma līmenis tiek risināts RVC AZ plānojumā.
	RVCKR-12	Labiekārtojuma līmenis tiek risināts RVC AZ plānojumā.
	RVCKR-13	Labiekārtojuma līmenis tiek risināts RVC AZ plānojumā.
	RVCKR-14	Labiekārtojuma līmenis tiek risināts RVC AZ plānojumā.
	RVCKR-15	Labiekārtojuma līmenis tiek risināts RVC AZ plānojumā.
	RVCKR-16	Labiekārtojuma līmenis tiek risināts RVC AZ plānojumā.

Izvērtējums parādīja, ka rekreācijas teritorijas atbilstoši to attīstības un izmantošanas intensitātes potenciālam iespējams iedalīt divos tipos – pilsētas nozīmes un lokālas nozīmes krastmalas. Labiekārtojamo krastmalu sadalījums atbilstoši minētajiem tipiem norādīts tabulā Nr.2.23.

Tabula 2.23. Krastmalu iedalījums atbilstoši izmantošanas intensitātei

Peldvietu un atpūtas vietu tips	Apraksts	Esošās atpūtas vietas ūdens malās	Plānotās atpūtas vietas ūdens malās
Pilsētas nozīmes labiekārtotas krastmalas	<ul style="list-style-type: none"> • Nodrošināts daudzveidīgs labiekārtojums un dažādu aktivitāšu zonas. • Oficiālās peldvietas ar plašu krasta zonu. • Nepieciešams labs sabiedriskā transporta un auto stāvvietu nodrošinājums. • Nākotnē jāveido drošs savienojums ar veloceļu tīklu. • Prioritāri jāveido pie publiskajiem ūdeņiem. • Vēlams neveidot tiešā blīvi apdzīvotu teritoriju tuvumā, lai mazinātu apmeklētāju radītās transporta plūsmas, trokšņa uc. faktoru ietekmi uz vietējiem iedzīvotājiem. 	<ul style="list-style-type: none"> • Visas jūras krasta peldvietas un labiekārtotās krastmalu daļas: Vakarbuļļos (JUP-1, JUKR-1), Daugavgrīvā (JUP-3, JUKR-2) un Vecāķos (JUP-5, JUKR-3). • Lucavsalas parks (RVCKR-5) un peldvieta “Lucavsala” (DP-2). • Ķengaraga promenāde (DKR-4) un peldvieta “Rumbula” (DP-12) kā uzlabojams piemērs, jo tās apmeklētāju pieplūdums rada apgrūtinājumu vietējiem iedzīvotājiem 	<ul style="list-style-type: none"> • BKR-3 • BOK-1 • RVCKR-1 • RVCKR-2 • RVCKR-3 • RVCKR-4 • RVCKR-5 • RVCKR-6 • RVCKR-12 • RVCKR-13 • DKR-2 • DKR-3 • DKR-4 • DKR-5 • JKR-1 • JUKR-1 • JUKR-2 • JUKR-3 • ĶKR-1
Lokālas nozīmes labiekārtotas krastmalas	<ul style="list-style-type: none"> • Nodrošināts labiekārtojums dažādām vecuma grupām. • Teritorija ir ērti sasniedzama ar kājām un ar velosipēdu. • Ja krastmalas posmā atrodas arī iedibināta peldvieta, jānodrošina ūdens kvalitātes monitorings. 	<ul style="list-style-type: none"> • Juglas promenāde (JKKR-1), • Velnezera (VEKR-1), • Dambjapurva (DPKR-1) un Bābelītes ezeru (BAKR-1) krastmalas. 	<ul style="list-style-type: none"> • BAKR-1 • BKR-1 • BKR-2 • BKR-4 • GKR-1 • RVCKR-7 • RVCKR-8 • RVCKR-9 • RVCKR-10 • RVCKR-11 • RVCKR-14 • RVCKR-15 • RVCKR-16 • DKR-1 • DPKR-1 • HKR-1 • HKR-2 • JKKR-1 • MKR-1 • MKR-2 • SKR-1 • VEKR-1

Visu pārējo Rīgas ūdensmalu, kas neietilpst šajā nodaļā aprakstītajās teritorijās, labiekārtošana tiek skatīta kontekstā ar tām piegulošo teritoriju attīstību un tiek plānota atbilstoši tai.

2.3.6.2. Vispārīgas prasības krastmalu attīstībai.

Attiecībā uz atpūtas vietu plānošanu krastmalās, izvirzītās šādas prasības.

1. Krastmalu izmantošanas un apbūves noteikumi attiecas uz „Ūdeņu teritorijas” funkcionālajā zonā vai tās apakšzonās iekļautajām sauszemes (t.sk. applūstošajām) teritorijām, vai citās funkcionālās zonās ietilpstošajām krastmalu teritorijām, kas atrodas vismaz 20 m joslā gar ūdensobjekta krastu, krastmalas apstādījumus un teritorijas kas ir tieši funkcionāli saistītas ar ūdens teritoriju izmantošanu un, ja ūdensobjektam pieguļ iela, tad arī tās teritoriju sarkanajās līnijās.
2. Krastmalu funkcionālā izmantošana galvenokārt jāplāno kontekstā ar attiecīgā ūdensobjekta plānoto izmantošanu, nodrošinot ūdensobjekta publisko pieejamību, izņemot rūpnieciskās ražošanas vai transporta infrastruktūras teritorijās „Ostas ūdens akvatorijas teritorijas” (Ū5) piegulošajās krastmalu teritorijās, kur ir ierobežota publiskā pieejamība.
3. Ūdensobjektiem ir jānodrošina publiskā piekļuve kājāmgājējiem un velobraucējiem no pilsētas ielām vai auto stāvlaukumiem līdz publiski pieejamām ūdensmalām vai peldvietām, atbilstoši teritorijas plānojumā paredzētajām vietām, vai arī saskaņā ar teritorijas lokālplānojuma, detālplānojuma, būvprojekta vai teritorijas labiekārtojuma projektu.
 - 3.1. gājējiem paredzētās publiskās piekļuves takas nepieciešams marķēt un labiekārtot, tādējādi organizējot perspektīvās gājēju plūsmas;
 - 3.2. publiskās piekļuves vietas – gājēju takas īpaši aizsargājamās dabas teritorijās jāierīko ņemot vērā šo teritoriju speciālos noteikumus;
 - 3.3. vietās, kur paredzētas publiskas laivu ielaišanas vietas, publiskās piekļuves ceļi jāierīko atbilstoši gājēju un vieglā autotransporta piebraukšanas un apgrīšanās nodrošināšanai, laivu ielaišanas vietā izbūvējot slipu (laivu nolaišanas rampu);
 - 3.4. ierīkojot publiskās piekļuves vietas – gājēju takas, jāievēro normatīvi attiecībā uz vides pieejamību personām ar funkcionāliem traucējumiem;
 - 3.5. publiski pieejamu ūdensobjektu krastmalās jāierīko aktīvās atpūtas vietas un/vai piknika vietas, nodrošinot iespēju iedzīvotājiem atpūsties ūdensobjektu krastmalās.
2. Krastmalu labiekārtošanā ievēro principiālos krastmalu šķērsgriezumus⁴⁵ atbilstoši tabulai Nr.2.24. un grafiskajam pielikumam Nr.10.

Tabula 2.24. Krastmalu principiālie šķērsgriezumi

Kods	Apraksts	Krastmalas		
		Dabas taka	Taka	Promenāde
1A	Dabiska ūdensmala un krastmala bez krasta stiprinājuma ar lēzenu (daļēji applūstošu) krastu	X	X	X
1B	Dabiska ūdensmala un krastmala ar reljefa pacēlumu un krasta nogāzes stiprinājumu		X	X
1C	Dabiska ūdensmala un krastmala ar lokālu krasta stiprinājumu un krastmalas laipu ūdenī	X	X	X
1D	Dabiska ūdensmala un krastmala ar labiekārtotu gājēju/velo taku bez krasta stiprinājuma	X	X	X

⁴⁵ Ūdensobjektu un krastmalu ārpus Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritorijas izpēte. SIA “Metrum”. Rīga, 2013.

Ūdens teritoriju un krastmalu tematiskais plānojums

1E	Dabiska ūdensmala un krastmala ar labiekārtotu gājēju/velo taku bez krasta stiprinājuma	X	X	X
2A	Labiekārtota ūdensmala un krastmala ar lokālu krasta stiprinājumu un labiekārtotu gājēju/velo taku		X	X
2B	Labiekārtota ūdensmala ar reljefa pacēlumu un krasta nogāzes stiprinājumu		X	X
2C	Labiekārtota ūdensmala un krastmala ar izbūvētu pretplūdu dambi		X	X
2D	Labiekārtota ūdensmala un krastmala ar vertikālu krasta stiprinājumu un krastmalas laipu ūdensobjekta applūstošajā zonā			X
2D-1	Labiekārtota ūdensmala un krastmala pie ielas ar vertikālu krasta stiprinājumu un krastmalas laipu ūdensobjekta applūstošajā zonā			X
3A	Labiekārtota ūdensmala un krastmala ar terasēm			X
3A-1	Labiekārtota ūdensmala un krastmala pie ielas			X
3B	Ūdensmala un krastmala ar gājēju promenādi publiskā vai dzīvojamās apbūves teritorijā		X	X
3C	Ūdensmala un krastmala blīvas publiskās apbūves teritorijā			X
4A	Iekšzemes piestātne un labiekārtota krastmala – gājēju promenāde		X	X
4B	Ar kuģošanu saistīta ūdensmala un krastmala pie ielas		X	X
4C	Iekšzemes piestātne pie izbūvētas krastmalas			X
4D	Ar kuģošanu saistīta ūdensmala un krastmala dzīvojamās apbūves teritorijā		X	X
4E	Labiekārtota ūdensmala un krastmala ar reljefa pacēlumu, krasta nogāzes stiprinājumu un laipu ūdenī.		X	X

2.3.6.3. Peldvietu un atpūtas vietu izveidei nepieciešamie resursi.

Jaunu peldvietu un atpūtas vietu izveide, kā arī jau esošo paplašināšana, uzturēšana un papildus labiekārtošana ir iespējama nodrošinot atbilstošu finansējumu, ko iespējams iedalīt trīs daļās:

1. Finansējums, kas nepieciešams teritorijas iegūšanai Pašvaldības īpašumā vai nomā;
2. Finansējums, kas nepieciešams teritorijas labiekārtošanai;
3. Finansējums, kas nepieciešams teritorijas uzturēšanai;

Lai samazinātu finansiālos tēriņus, kā arī lai novirzītu iespējami vairāk līdzekļu kvalitatīva labiekārtojuma izveidei un regulārai teritorijas uzturēšanai, visefektīvākais risinājums jaunas atpūtas vietas un peldvietas veidot uz pašvaldībai piederošiem zemes gabaliem. Tāpēc Ūdens teritoriju un krastmalu tematiskā plānojuma ietvaros analizēta īpašumpiederība kā viens no galvenajiem kritērijiem labiekārtotu krastmalu un peldvietu izveidei, labiekārtošanai primāri izvēloties teritorijas, kas jau ir Rīgas domes īpašumā vai valdījumā.

Tabulā Nr.3.12. analizēta peldvietu, kuras plānots attīstīt, īpašumpiederība. Kā redzams, tad desmit jeb 28% no visām peldvietām atrodas uz zemēm, kas ir pašvaldības īpašumā un nostiprinātas kā pašvaldības funkcijai nepieciešamas ar Rīgas domes lēmumiem. Septiņpadsmit jeb 47% no peldvietām atrodas uz publisko ūdeņu zemes gabaliem, kas tikai atsevišķos gadījumos ir reģistrēti uz valsts vārda. Saskaņā ar Civillikuma 1104.pantu publiskie ūdeņi pieder valstij un saskaņā ar Zemes pārvaldības likuma 15.panta 2.daļu ir pašvaldības valdījumā.

Tabulā Nr.3.13. analizēta labiekārtojamo krastmalu īpašumpiederība. 146 jeb 66 % no teritorijām, kas nepieciešamas labiekārtoto krastmalu izveidei atrodas pašvaldības īpašumā, no tām – 63 % ir ietverti Rīgas domes lēmumos par teritoriju rezervēšanu pašvaldības funkciju veikšanai. Savukārt, pārējos 74 zemesgabalus, kas nav pašvaldības īpašumā (jeb 33 % no visiem atpūtas vietu izveidei nepieciešamajiem zemesgabaliem), veido šāds sadalījums: rezerves zemju fondā ietvertie zemesgabali, valsts īpašumā vai valdījumā esoši zemesgabali, kā arī privātipašumā esoši zemesgabali.

Lai nodrošinātu Ūdens teritoriju un krastmalu tematiskajā plānā noteikto krastmalu un peldvietu labiekārtošanu, nepieciešami šādi soļi:

1. Rīgas domei jālemj par iespēju rezerves zemes fondā ietvērto zemesgabalu nostiprināšanu pašvaldības funkciju nodrošināšanai, valsts īpašumā esošo teritoriju izmantošanas tiesību iegūšanu un privātipašumu atsavināšanu vai nomu.
2. Krastmalu posmiem izstrādājami labiekārtojuma projekti. Pilsētas nozīmes labiekārtotās krastmalās nepieciešams arhitektūras konkurss. Bez konkursa iespējams izvietot papildus infrastruktūru jau esošās labiekārtotās teritorijās.
3. Projektu īstenošana izmantojot pašvaldības un ES fondu līdzekļus. Projektus iespējams realizēt pa kārtām.

2.4. Ūdensobjektu izmantošana

Ūdensobjekti tiek izmantoti dažādu aktivitāšu veikšanai – gan saimniecisku (Rīgas Brīvostas darbība, zveja), gan rekreācijas (laivu tūrisms, ūdens sporta veidi). Šo aktivitāšu nodrošināšanai ir nepieciešama atbilstoša infrastruktūra, kas galvenokārt ir saistīta ar kuģošanas līdzekļu piestāšanu.

2.4.1. Kuģošana

Rīgas teritorijā praktiski visi publiskie ūdeņi, kā arī citi lielākie ūdensobjekti ir kuģojami. Savukārt, mazajās upītēs un ezeros, pārvietošanās var būt apgrūtināta. Nelielā dziļuma dēļ tajās jau šobrīd iespējams braukt tikai ar atbilstoši izvēlētām izmēra laivām atbilstošā sezonā. Būtiskākais trūkums ir nepārdomāta ielu un ceļu izbūve, kad šķērsojot ūdensteces tiek lietotas caurtekas, nevis veidoti tilti, kas ļautu pārvietoties ar laivām arī salīdzinoši nelielos ūdens objektos.

Rīgas ūdeņi tiek izmantoti gan braukšanai ar motorizētiem ūdens transporta līdzekļiem, gan airu laivām. Ņemot vērā Rīgas atrašanos tuvu Daugavas ietekai jūrā, kā arī Daugavas un Ķīšezera izmērus, Rīgā ir arī plašas iespējas burāšanai.

Kuģošanas intensitāte ir saistīta ar vairākiem faktoriem – klimatiskajiem apstākļiem, finansiālajām iespējām, tradīcijām, bet viens no būtiskākajiem priekšnoteikumiem ir pietiekams kuģošanai nepieciešamās infrastruktūras nodrošinājums un racionāls tās izvietojums.

Ņemot vērā, ka kuģošana ir saistīta gan ar ekonomiskām aktivitātēm (Rīgas brīvosta, starptautiskie un lokālie tūrisma pakalpojumi), gan tai ir nozīmīga loma iedzīvotāju rekreācijas funkciju nodrošināšanai, ir jāveicina gan lielo ūdensobjektu plašāka izmantošana, gan jāizmanto mazo ūdensobjektu sniegtais tūrisma potenciāls.

2.4.1.1. Kuģu ceļi un navigācija

Saskaņā ar MK 01.03.2005. noteikumiem Nr.158 „Noteikumi par kuģošanas līdzekļu satiksmi iekšējos ūdeņos”, ar 2006.gada 1.janvāri, iekšējo ūdeņu īpašniekam vai valdītājam nepieciešamības gadījumā ir pienākums aprīkot iekšējo ūdeņu akvatoriju ar nepieciešamajām navigācijas zīmēm un ugunīm.

Šobrīd Rīgas teritorijā esošajos ūdensobjektos atbilstoši normatīvo aktu prasībām izveidoti kuģu ceļi atrodas tikai Rīgas brīvostas teritorijā (Pielikums Nr.4).

- kanāls kuģu ienākšanai Rīgas ostā (no pieņemšanas bojas „B” līdz Pasažieru terminālim);
- kanāls Mīlgrāvja caurtecē;
- Sarkandaugavas kuģu ceļš;

Pārējā Rīgas teritorijā navigācijas zīmes ir izvietotas fragmentāri – uz tiltu balstiem un atsevišķām hidrobūvēm. Ūdensobjektos, kuros notiek intensīva kuģošana, nepietiekams navigācijas zīmju izvietojums var apdraudēt kuģošanas drošību. Navigācijas zīmju izvietošana ir būtiska arī ūdensobjektos, kur kuģošana jāierobežo dabas aizsardzības nolūkā un akvatorijās, kurās notiek dažādas ar ūdens izmantošanu saistītas aktivitātes, piemēram vindsērfings, kaitošana, makšķerēšana uc.

Līdz šim izstrādātajos plānošanas dokumentos ir norādīts, ka trūkst izvērtējuma par Rīgas pašvaldības teritorijā esošo ūdeņu atbilstību normatīvajos aktos noteiktajām kuģošanas drošības prasībām⁴⁶. Šāds novērtējums joprojām nav izstrādāts.

Uzsākot tematiskā plānojuma izstrādi, Rīgas teritorijā esošie publiskie ūdeņi bija valsts īpašums un to apsaimniekošana bija valsts pārziņā. 01.01.2015. stājoties spēkā Zemes pārvaldības likumam, visi publiskie ūdeņi tika nodoti valdījumā pašvaldībām, kuru teritorijā tie atrodas, tai skaitā – Rīgas domei. Līdz ar to šobrīd kuģu ceļu izveide un navigācijas zīmju izvietošana iekšzemes ūdeņos ir Rīgas domes pienākums. Šobrīd vēl nav noteikta par šo prasību izpildi atbildīgā Rīgas domes institūcija.

2.4.1.2. Kuģošanas ierobežojumi

Kuģošanas līdzekļu satiksmes kārtību Latvijas Republikas iekšējos ūdeņos, iekšējo ūdeņu īpašnieka vai valdītāja pienākumus, kā arī ūdens satiksmes un drošības noteikumus Latvijas Republikas iekšējos ūdeņos un 3000 metru platā joslā no krasta (bāzes) līnijas uz jūras pusi Rīgas jūras līča un Baltijas jūras Latvijas Republikas piekrastes daļā nosaka 01.03.2005. Ministru kabineta noteikumi Nr.158 „Noteikumi par kuģošanas līdzekļu satiksmi iekšējos ūdeņos”. Papildus tam, Rīgas ostas teritorijā jāievēro arī 07.03.2006. Rīgas domes saistošie noteikumi Nr.42 „Rīgas brīvostas noteikumi”.

Saskaņā ar MK 01.03.2005 noteikumiem Nr.158 “Noteikumi par kuģošanas līdzekļu satiksmi iekšējos ūdeņos”, kuģot ir aizliegts tajās akvatorijās un peldvietās, kur to aizliedzis iekšējo ūdeņu īpašnieks vai valdītājs, kā arī pašvaldības saistošajos noteikumos noteiktās vietas. Rīgā kuģošana aizliegta tabulā Nr.2.25. norādītajos ūdens objektos. Visos objektos ierobežojumi noteikti, lai aizsargātu dabas vērtības. Noteiktie ierobežojumi ne vienmēr tiek atzīti par pilnībā attaisnojamiem, ņemot vērā, ka tiek ierobežota ūdensobjektu tradicionālā izmantošana un kuģošanas ierobežošana paātrina ezera aizaugšanu.

Tabula 2.25. Ūdensobjekti, kuros ierobežota kuģošana

Ūdens objekts	Pamatojums	Ierobežojumi un aizliegumi
Juglas ezers	RD 04.06.2002. saistošie noteikumi Nr.29 „Juglas ezera apsaimniekošanas noteikumi”	Visu gadu aizliegta kuģošana ar motorizētiem ūdens transporta līdzekļiem. Laikā no 15.marta līdz 30.jūnijam aizliegta ūdens velosipēdu, vējdēļu, jahtu un airu laivu izmantošana (tai skaitā maksšķerēšana no laivām).
Ķīšezers, dabas lieguma „Jaunciems” akvatorijas daļa	Dabas lieguma "Jaunciems" individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi	Dabas lieguma zonā aizliegts pārvietoties ar ūdens motocikliem un ar citiem kuģošanas vai peldošiem līdzekļiem, kuru mehāniskā dzinēja vai motora jauda pārsniedz 3,7 kW izņemot pārvietošanos Juglas upes posmā pa šo noteikumu 1.pielikumā norādīto pasažieru kuģu ceļu. Sezonas lieguma teritorijā aizliegts pārvietoties ar jebkādiem ūdenstransporta līdzekļiem, izņemot sezonas lieguma teritorijas šķērsošanu pa īsāko ceļu no Ķīšezera Pils kaktā esošajām laivu piestātnēm, nepārsniedzot ātrumu 5 km/h.
Vecdaugava, dabas lieguma „Vecdaugava” akvatorijas daļa	Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi.	Aizliegts pārvietoties ar ūdens motocikliem, rīkot ūdens motosporta un ūdensslēpošanas sacensības, pārvietoties ar kuģošanas un citiem peldošiem līdzekļiem, kuru mehāniskā dzinēja vai motora jauda pārsniedz 3,7 kW.

⁴⁶ Virszemes ūdensobjektu apsaimniekošanas koncepcija 2008.-2013.gadam. RD MVD, Rīga, 2008.

2.4.2. Piestāšana un kuģošanas līdzekļu glabāšana

Kuģošanas infrastruktūras neatņemama sastāvdaļa ir piestāšanas iespējas, kam atkarībā no kuģu izmēra var būt ļoti dažādas tehnoloģiskās prasības. Piestātnes var tikt izmantotas īslaicīgi – lai piestātu pie kāda objekta (pakalpojumu iestāde, tūrisma objekts uc.) vai ilgtermiņā – kā pastāvīga stāvvietu kuģošanas sezonā. Lai nodrošinātu kuģošanas līdzekļu piestāšanu un stāvēšanu, tiek izbūvētas piestātnes un laivu un jahtu ostas.

2.4.2.1. Laivu un jahtu ostas

Saskaņā ar RTP2006 laivu un jahtu osta ir kuģošanas līdzekļu piestātne ar vismaz 25 kuģošanas līdzekļu (jahtu, atpūtas un ūdens transporta kuģu, laivu u.c.) novietošanai ūdenī paredzētām vietām, kā arī piestātnes darbības nodrošināšanai nepieciešamo būvju un infrastruktūras objektu kopums.

Departaments 2016.gadā veica aptauju lielākajās Rīgas piestātnēs, lai noskaidrotu to darbības specifiku un prasības teritorijas attīstībai. Balstoties uz aptaujas rezultātiem, Rīgā kopā atrodas septiņas laivu un jahtu ostas, kas atbilst augstāk minētajam aprakstam. No tām trīs atrodas Rīgas vēsturiskā centra (turpmāk - RVC) teritorijā, bet četras – Rīgas brīvdostas teritorijā (turpmāk - RBO):

1. Andrejostas jahtklubs (RVC, RBO),
2. AAgenosta (RVC),
3. Pilsētas jahtklubs (RVC, RBO),
4. Jahtklubs "Auda" (RBO),
5. Jaunciema osta,
6. Laivu centrs,
7. Latvijas jahta un Centralas jahtklub (RBO).

Kopumā jahtu ostās iespējams uzņemt ~ 1000 dažādu kuģošanas līdzekļu. Praktiski visas laivu un jahtu ostas ir publiski pieejamas vai daļēji publiski pieejamas un to teritorijā tiek nodrošinātas arī dažādas citas funkcijas – gan restorāni, kafejnīcas un veikali, gan dažāda sporta un atpūtas iespējas, kā arī burāšanas apmācība.

Jahtu ostās pārsvarā gadījumu ir pieejami primāri nepieciešamie pakalpojumi – ūdens, elektrība, arī tualete un duša jahtu ostas apmeklētājiem. Tomēr tikai divās no aptaujātajām ostām ir iespēja iztukšot jahtu septiskās tvertnes. Tas ļauj secināt, ka lielākajā daļā gadījumu jahtu notekūdeņi nonāk tieši atklātajos ūdens objektos.

Detalizēti laivu un jahtu ostu aptaujas rezultāti apkopoti pielikumā Nr 4.1.

MK 30.04.2013.noteikumos Nr.240 "Vispārīgie teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi" ir noteikts, ka teritorijas plānojumos jānorāda publiski pieejamas pasažieru kuģu, jahtu un laivu piestātnes. RTP2006 grafiskajā pielikumā Nr.20 norādītas astoņas laivu un jahtu ostas ārpus RVC AZ teritorijas, kuru novietojums jaunajā RTP ir jāpārskata atbilstoši faktiskajai situācijai.

2.4.2.2. Piestātnes

Saskaņā ar RTP2006 piestātne ir hidrotehniska vai peldoša būve vai tās daļa ar nepieciešamo aprīkojumu virszemes ūdensobjekta krastā un ūdenī, kas paredzēta kuģošanas līdzekļu piestāšanai un stāvēšanai vai peldošu būvju novietošanai.

Pētījuma ietvaros tika veikta Rīgas teritorijas ūdensmalu apsekošana, tajā skaitā tika identificētas kuģošanas līdzekļu piestātņu vietas. Visplašākais piestātņu tīkls ir izveidots Rīgas Brīvdabas teritorijā, kur tā kopgarums ir 18,2 km. Lielākā daļa no piestātnēm Rīgas Brīvdabas teritorijā ir izmantojamas kravas kuģu piestāšanai un atpūtas kuģu piestāšana tajos nav atļauta. Pārējā Rīgas teritorijā fiksētas 43 laivu un jahtu piestātnes, ko veido gan stiprinātu krastmalu posmi, gan atsevišķas piestātņu vietas (Pielikums Nr.4.).

Rīgas domes Satiksmes departamenta pārvaldībā ir 30 stiprinātās krastmalas 18,7 km garumā, kas izvietotas galvenokārt Rīgas vēsturiskā centra teritorijā. Tajās izvietotas 17 piestātnes, no kurām 2015.gadā bija iznomātas četras piestātnes Daugavas labajā krastā un divas piestātnes - kreisajā. Ņemot vērā, ka daļa centrā izvietoto piestātņu ir iznomātas un pastāvīgi ir aizņemtas, tiek samazinātas iespējas piestāt nekomerciālajiem ūdens transporta līdzekļiem. Piestātnes, kas nav RD Satiksmes departamenta pārvaldībā, atrodas privātīpašumā vai uzskatāmas par pamestām.

Piestātņu tīklojums ir veidojies pirms vairākiem gadu desmitiem atbilstoši tā brīža pilsētas attīstības situācijai. Ņemot vērā, ka ilgstoši nav notikusi infrastruktūras rekonstrukcija, daļa no piestātnēm ir sliktā tehniskā stāvoklī. Regulārā tehniskā stāvokļa pārbaude tiek veikta tikai RD Satiksmes departamenta pārziņā esošajām piestātnēm.

Lai nodrošinātu ūdens objektu krastā izvietoto enkurobjektu sasniegšanu, teritoriju savienošanu pa ūdens ceļiem un aktivizētu ūdens transporta izmantošanu, nepieciešams veikt esošo piestātņu rekonstrukciju un to tīklojuma paplašināšanu.

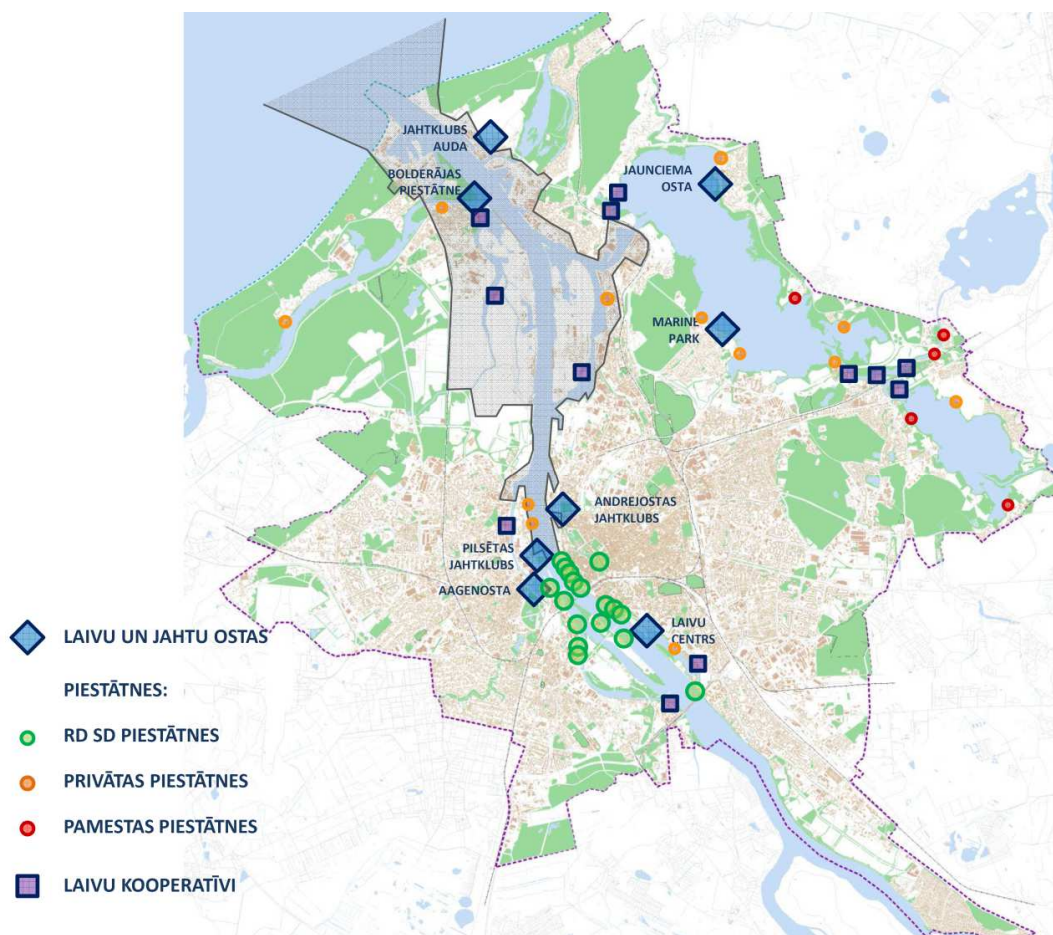
2.4.2.3. Laivu garāžu kooperatīvi.

Laivu garāžu kooperatīvi ir juridiski nodibinātas apvienības, kuru darbības mērķis ir nodrošināt tās biedrus ar laivu garāžām. Saskaņā ar Lursoft pieejamo informāciju Rīgas teritorijā ir izvietotas 12 laivu garāžu kooperatīvās sabiedrības, tomēr laivu glabāšanai faktiski tiek izmantotas arī auto garāžu kooperatīvu teritorijas, kas atrodas pie ūdens. Uz pašvaldības zemes atrodas viens no visiem kooperatīviem. Pārējie kooperatīvi atrodas uz valsts vai privātpersonām piederošas zemes. Identificētie laivu garāžu kooperatīvi ir fiksēti tabulā Nr.2.26. un attēloti attēlā Nr.2.10, kā arī Pielikumā Nr.4.

Tabula 2.26. Rīgas teritorijā esošie laivu garāžu kooperatīvi

Nr	Nosaukums	Kadastrs	Adrese	Veids	Zonejums
G-0	-	01000910072	Salamandras iela 1	privāts	J, A
G-0	-	01001130200	Bez adreses	pieņemti zemes komisiju atzinumi par īpašuma tiesību atjaunošanu	SL, A
G-1	Ziemeļblāzma	01001132310	Jaunciema gatve 231A	privāts	J, A
G-1	Ziemeļblāzma	01001132311	Jaunciema gatve 231A	privāts	J, A
G-2	Nāra	01000910430	Brīvības gatve 425	privāts	J, A
G-3	Mārkalne-1	01000910327	Foreļu iela 11	privāts	J, A
G-4	Čaika	01000722132	Krasta iela 97	privāts	T, U, J
G-5	Bolderāja-2	01000970014	Daugavgrīvas šoseja 5	valstij piekritīgā zeme	Oo
G-6	Taifūns	01001002005	Spailes iela 11	privāts	J
G-6	Taifūns	01001000170	Spailes iela 11	privāts	J, A
G-7	Sarkandaugava	01000680287	Tvaika iela 31	valstij piekritīgā zeme	Oo
G-8	Neptūns	01000732039	Bukaišu iela 12 k-1	privāts	T, J
G-9	Pirmā Jugla	01000910436	Brīvības gatve 429	privāts	J, A

G-10	Makšķernieks	01000910270	Mārkalnes iela 21	pašvaldībai piekritīgā zeme	SL
G-11	Zunda LG KB	01000632019	Mazā Ūdens iela 1	privāts	Ap, A
G-12	Vilnis	01001282101	Kanāla iela 2A	privāts	A
G-13	Aleja	01001140257	Gaiļu iela 1	privāts	J, A
G-14		01000962014	Kundziņas 2. līnija 5	valstij piekritīgā zeme	Jo, SL

Attēls 2.10. Laivu un jahtu ostas, piestātnes un garāžu kooperatīvi Rīgas teritorijā.

2.4.3. Ūdens objektu izmantošana saimnieciskai darbībai

2.4.3.1. Rīgas ostas darbība

Rīgas brīvosta (turpmāk - RBO) ir otra lielākā osta Latvijā un ceturta lielākā Baltijas jūras austrumu piekrastē. RBO teritorija atrodas abos Daugavas krastos Rīgas ziemeļu daļā un stiepjas 15 km garumā no Rīgas pilsētas centra līdz Rīgas jūras līcim. Tā aizņem 63,48 km² lielu platību, kuras lielāko daļu (69,1%) veido iekšējo ūdeņu un ostas ārējā reida teritorijas. Ostas akvatorijā ietilpst Daugavas lejtece apmēram 14 km garumā un Daugavas pietekas – Buļļupe, Hapaka grāvis, Mīlgrāvis, Sarkandaugavas atteka un Audupe.

RBO galvenā funkcija ienākumu gūšana no kravu pārkraušanas, tomēr tās attīstību nevar skatīt atrauti no tai piegulošajās teritorijās dzīvojošo iedzīvotāju dzīves kvalitātes un ostas teritorijā esošo dabas vērtību saglabāšanas aspekta.

Lai arī pašlaik RBO teritorijā ir ievērojamas platības ar vēl neattīstītām teritorijām (Voleri, Spilves pļavas, Mangaļsa u.c.), visintensīvāk tiek attīstītas tieši ūdensmalas, tādējādi samazinot publiski pieejamo ūdensmalu skaitu, kas līdzās piesārņojumam, troksnim un transporta intensitātei ir viena no galvenajām pieostas apkaimes iedzīvotāju sūdzībām.

Detalizēti RBO problemātika, tai skaitā ūdensmalu labiekārtošanas iespējas tiek skatītas Rīgas brīvostas tematiskajā plānojumā.

2.4.3.2. Pasažieru pārvadāšana

Vienīgais specializētais pasažieru terminālis Rīgā atrodas Daugavas labajā krastā – Andrejostā, kurā iespējams uzņemt pasažieru prāmjus un maza līdz vidēja lieluma kruīza kuģus ar iegrimi līdz 7m. Ja nepieciešams uzņemt lielāka izmēra pasažieru kuģus, tos iespējams pietauvot Vecmīlgrāvī, Eksportostā, Kundziņsalā vai Krievu salā, kur nav pasažieru apkalpošanai atbilstošas infrastruktūras, bet iespējams nodrošināt pietiekamu dziļumu.

Rīgā nav neviena ūdens transporta līdzekļa, kas nodrošinātu regulāru pasažieru pārvadāšanu Rīgas teritorijā. Plaši izplatīti ir tūristu pārvadājumi, ko nodrošina vairākas privātas kompānijas, piedāvājot dažādus apskates maršrutus.

Rīgā kuģu, jahtu un citu privāto peldlīdzekļu skaita pieaugumu kavē gan attiecīgās infrastruktūras trūkums, gan ūdens akvatoriju apsaimniekotāju atbildības sadalījums. Kā galvenā problēma Rīgas pilsētā ūdens transportlīdzekļu izmantošanā, neatkarīgi no tā izmēriem un pielietojuma mērķa, ir minama gan kopēja kuģošanas infrastruktūras novecošanās, pietauvošanās (īslaicīgās un ilglaicīgās) vietu trūkums, gan laivu un jahtu tehniskās apkopes un remonta vietu trūkums.

2.4.3.3. Zveja un makšķerēšana

Rīgas ūdensobjektos būtiska nodarbošanās ir rūpnieciskā zveja un amatierzveja. Buļļupē, Daugavā ar tās atzarojumiem un Mīlgrāvī saskaņā ar Civillikuma 2.pielikumu zvejas tiesības pieder vienīgi valstij. Rīgas pilsētas pašvaldības pārziņā zivsaimnieciskai izmantošanai ir teritorijai piegulošie Rīgas jūras līča piekrastes ūdeņi un iekšējās ūdenstilpes – Ķīšezers, Daugavas lejtece un Buļļupe. Šiem ūdensobjektiem ir raksturīga augsta potenciālā zivsaimnieciskā produktivitāte, bet pie zivsaimnieciskās izmantošanas augstākās kategorijas upēm ir pieskaitīta Daugavas lejtece.

Rūpnieciskā zveja Rīgas teritorijā ir atļauta tikai Daugavā (izņemot Rīgas brīvostas teritoriju, kur rūpnieciskā nozveja netiek veikta) un Buļļupē⁴⁷, savukārt Ķīšezerā atļauta tikai specializētā zveja ar zušu mурdiem. Rīgas pilsētas ūdenstilpēs un ūdenstecēs daudz cilvēku nodarbojas ar amatierzveju (maksšķerēšanu).

Maksšķerēšana ir ļoti izplatīts atpūtas veids un maksšķerēnieki intensīvi izmanto gan ūdenstilpi (pārvietojoties ar laivām), gan ūdensmalu (maksšķerējot no krasta, laivas ielaišanai, auto novietošanai utt.). Tomēr šobrīd Rīgā netiek veidota atbalsta infrastruktūra šim rekreācijas veidam – laivu ielaišanas vietas un piestātnes ar auto piestāšanas iespējām, labierīcības, atkritumu savākšanas vietas. Tādēļ regulāri tiek saņemtas iedzīvotāju sūdzības par maksšķerēnieku atstātajiem atkritumiem, neatļautās vietās novietotiem automobiļiem vai laivu ielaišanas procesā bojātiem krastu stiprinājumiem un veģetāciju.

2.4.4. Ūdens objektu izmantošana interešu izglītībai un rekreācijai

2.4.4.1. Interese izglītība

Ūdensobjekti kalpo ne tikai kā ekonomisks resurss vai ekosistēmas daļa. Ņemot vērā plašo ūdenssporta klāstu, Rīgas ūdeņi kalpo arī kā brīvā laika pavadīšanas vieta, Rīgas ūdeņos tiek organizētas gan brīvā laika pavadīšanas iespējas, gan apmācības, kas domātas pieaugušajiem un bērniem. Identificētās apmācības iestādes norādītas tabulā 2.27.

Tabula 2.27. Interese izglītības objekti, kas saistīti ar ūdens izmantošanu.

Organizācijas nosaukums	Atrašanās vieta	Darbības apraksts
BJSS „Rīdzene” Lucavsalas airēšanas bāze	Lucavsalas iela 43	Rīgas domes dibināta iestāde, kas realizē profesionālās ievirzes sporta izglītību airēšanas slalomā, smaiļošanā, kanoe, peldēšanā, vindsērfingā. Apmāca bērnus un jauniešus no 7–25 g.v.
Latvijas Olimpiskā burāšanas skola	Jaunciema gatve 135 Jaunciema osta	Darbojas Rīgā un Liepājā apmācot bērnus un jauniešus burāšanā. Rīgā skolas treniņi notiek Jaunciema ostā.
Bērnu burāšanas sporta skola	Balasta dambis 36 Pilsētas jahtklubs	Apmāca burāšanā bērnus no 8.g.v.
Rīgas burāšanas akadēmija.	Audupes iela 15/17 Jahtklubs „Auda”	Veidota uz JKA Burāšanas skolas bāzes. Rīgas burāšanas akadēmijai ir divas licencētas izglītības programmas burāšanā.
Millera burāšanas skola ”	Mārklnes iela 24 Marina Malina	Nodrošina sertificētus jahtu kapteiņu kursus, apmācot cilvēkus starptautiskā jahtu kapteiņu sertifikāta iegūšanai. Organizē praktisko jahtu vadīšanas apmācību.
Veikot.lv	Roberta Feldmaņa iela 8	Pārsvarā nodarbojas ar aktīvā ūdens sporta inventāra nomu: ūdensslēpes, veikbords, ūdensmotocikli. Apmāca visos minētajos sporta veidos.
Rīgas veikparks	Lucavsala	Bērnu un jauniešu veikborda skola
Rīgas jahtklubs	Pāvu iela 14	Bērnu burāšanas apmācība no 8 -18 g.v.
Vindsērfinga klubs 360	Roberta Feldmaņa iela 8	Bērnu un jauniešu vindsērfinga skola
Richard windsurfing club	Roberta Feldmaņa iela 11	Apmācība un noma vindsērfingā, SUP (stand up paddle), ledus burāšanā un paraseilingā.

⁴⁷ Zvejniecības likums.

2.4.4.2. Inventāra noma un rekreācija

Rīgā atrodas vairāki uzņēmumi (tabula Nr.2.28.), kuru specifika ir dažādu ūdens sporta veidu un ar ūdens izmantošanu saistītas rekreācijas pakalpojumu sniegšana un inventāra noma. Lai arī šo uzņēmumu darbība ir tirgus diktēta, to izvietojums ietekmē publiskās ārtelpas un it īpaši ūdensobjektu lietošanu.

Tabula 2.28. Ūdens sporta inventāra nomas objekti

Uzņēmums	Atrašanās vieta	Darbība specifika
Laivnieks.lv	Āgenskalna līcis	Kajaki, SOT, SUP
Veikot.lv	Roberta Feldmaņa iela 8	Ūdensmotocikli
Zvejas ielas laivu noma	Zvejas iela 10	Laivas makšķerēšanai
Seakayak.lv	Jaunciema gatve 135	Kajaki, kanoe, SOT
Rīgas laivas	Andrejostas iela 4	Kajaki, SUP
Langas laivas	Jaunciema gatvē pie pagrieziņa uz Carnikavu (Langas upes tilts)	Kanoe, makšķerēšanas laivas
Campo	Salamandras iela 1, Rīga, Latvia-LV-1024	Laivu noma, ūdens tūrisma inventārs

2.4.5. Galvenās ar ūdensobjektu izmantošanu saistītās problēmas un uzdevumi tematiskā plānojuma risinājumiem.

Problēma: Ņemot vērā augstāk minēto, galvenās problēmas, kas saistītas ar kuģošanu un tai nepieciešamo infrastruktūru Rīgā ir vairākas.

1. Neesoša vai nolietojusies kuģošanas navigācijas infrastruktūra (kuģu ceļi, navigācijas zīmes u.c.)
2. Nolietojusies piestāšanai un kuģu ielaišanai ūdenī paredzētā infrastruktūra.
3. Fragmentārs piestātņu, it īpaši - publiski pieejamo, tīklojums.

Tematiskā plānojuma uzdevumi ir:

1. Noteikt galvenos kuģošanas maršrūtus un pieturpunktus, integrējot tos kopējā labiekārtoto krastmalu tīklojumā.
2. Radīt pamatprincipus piestātņu tīklojuma attīstībai.
3. Noteikt prasības laivu un jahtu ostu, piestātņu un citas ar kuģošanu saistītas infrastruktūras izbūvei.

2.4.6. Ūdensobjektu izmantošana.

2.4.6.1. Perspektīvie kuģu ceļi

Stratēģijas telpiskās perspektīvas sadaļā – Transporta infrastruktūra ir iekļauti galvenokārt priekšlikumi par sauszemes transporta attīstību, no ūdeņu teritorijām transporta infrastruktūras shēmās iekļaujot tikai Daugavu, bet transporta infrastruktūras attīstības vadlīniju shēmā ir iekļauti arī galvenie upju transporta maršruti.

Lai nodrošinātu kuģošanas drošību un dabas aizsardzības prasības, kā arī radītu potenciālu krastmalu un piestātņu attīstībai, Ūdens teritoriju un krastmalu tematiskā plānojuma ietvaros tiek noteikti nākotnē attīstāmie kuģu ceļi. Kuģu ceļi attēloti grafiskajā Pielikumā Nr.8.un aprakstīti tabulā Nr.2.29.

Tabula 2.29. Attīstāmie kuģu ceļu virzieni

Kods	Ūdensobjekts	Piezīmes
BKC-1	Buļļupe	Kuģu ceļš Buļļupē ar atzaru Loču kanālā
DKC-1	Daugava	Kuģu ceļš Daugavā no Vanšu tilta (Rīgas brīvostas teritorijas D robežas) līdz Sausās Daugavas ietekai Daugavā, t.sk. ar atzarojumu no kuģu ceļa ass uz Spīķeru krastmalu
DKC-2	Mazā Daugava	Kuģu ceļš Mazajā Daugavā starp Zaķu salu un Lucavsalu
DKC-3	Bieķengrāvis	Mazizmēra kuģošanas līdzekļu un tūrisma laivu ceļš Bieķengrāvī starp Mūkusalas ielu un Lucavsalu.
KKC-1	Ķīšezers	Galvenais kuģu ceļš Ķīšezerā ar atzarojumiem uz krastā izvietotajām piestātnēm.
JKC-1	Juglas ezers	Galvenais kuģu ceļš ar atzaru uz bijušo Juglas papīrfabrikas teritoriju.
JKKC-1	Juglas kanāls	Kuģu ceļš, kas savieno Ķīšezeru un Juglas ezeru ar Lielo Baltezeru
VKC-1	Vecdaugava	Vecdaugavas galvenais kuģu ceļš no Mangaļu prospekta līdz Audupei
VKC-2	Vecdaugava	Kuģu ceļš Vecdaugavas A daļā.
VKC-3	Vecdaugava	Kuģu ceļš Vecdaugavas D daļā.

2.4.6.2. Piestātnes un laivu un jahtu ostas

Stratēģijā ir noteikts, ka Rīgas ūdens objektos ir jāparedz infrastruktūra krasta sasniegšanai no ūdensobjekta, veidojot nelielas piestātnes vai peldošus pontonus dažāda tipa motorizētu un nemotorizētu peldlīdzekļu piestāšanai.

Lai nodrošinātu ūdens ceļu izmantošanu transporta un rekreācijas vajadzībām, nepieciešams nodrošināt pietiekama skaita un racionāla izvietojuma publisku piestātņu izveidi. Vēlamais piestātņu izvietojums ir izveidots balstoties uz esošo piestātņu tīklojumu, kā arī Pētījumā un Rīgas ūdensobjektu ekspluatācijas (apsaimniekošanas) noteikumos ietvertajām prasībām. Pašvaldības piestātnes veidojamas:

1. Pielikumā 8. norādītajās plānoto kuģošanas līdzekļu piestātņu vietās.
2. Labiekārtojamo krastmalu posmos, pēc detalizētu labiekārtojuma projektu izstrādes. Labiekārtojamie krastmalu posmi attēloti pielikumā Nr.7 un detalizētajos pielikumos Nr.7.1.- 7.12.

Piestātņu tips un ietilpība jāvērtē katra atsevišķa projekta ietvaros, saskaņojot ar krastmalas labiekārtojuma līmeni, apbūves tipu, sasniedzamību un citiem apsvērumiem.

Piestātņu būvniecībai tiek izvirzītas šādas vispārīgas prasības:

1. No jauna būvējamu piestātņu precīza novietne nosakāma izstrādājot 2.1.5.3. nodaļā aprakstītos kompleksas attīstības plānošanas dokumentus, izstrādes ietvaros veicot atbilstošas izpētes;
2. Piestātņi veido kā stacionāru vai peldošu hidrotehnisku būvi un aprīko ar nepieciešamajiem inženierkomunikāciju pieslēgumiem;
3. Lai nodrošinātu piekļuvi piestātnei no sauszemes, paredz un izbūvē ceļu;
4. Piestātnēs paredz apgaismojumu.

Šobrīd darbojošās piestātnes ar ietilpību virs 25 kuģošans līdzekļiem (laivu un jahtu ostas) ir attēlotas grafiskajā pielikumā Nr.8. Jaunu laivu un jahtu ostu būvniecība par pašvaldības finansējumu šobrīd nav paredzēta.

Laivu un jahtu ostu būvniecībai tiek izvirzītas šādas vispārīgas prasības:

1. Laivu un jahtu ostas būvniecība atļauta izstrādājot lokālplānojumu, kurā nosaka:
 - 1.1. Nepieciešamo laivu un jahtu ostas sauszemes un ūdens daļu;
 - 1.2. Teritorijas plānoto (atļauto) izmantošanu;
 - 1.3. Piestātņu izvietojumu, tai skaitā – teritoriju publiski pieejamām īslaicīgām kuģošanas līdzekļu novietnām;
 - 1.4. Nepieciešamo inženiertehnisko apgādi;
 - 1.5. Prasības teritorijas labiekārtošanai;
 - 1.6. Nepieciešamo autonomvietņu skaitu.
2. Laivu un jahtu ostas teritorijā atļauta dažāda ar kuģošanu tieši saistītu būvju būvniecība, tai skaitā – remontdarbnīcas, jahtklubi, zinātniskās pētniecības iestāde, muzejs, ar jūrlietām saistīti komercobjekti.
3. Sporta būves, tirdzniecības un pakalpojumu objekti, tūrisma pakalpes objekti atļauti ne vairāk kā 30 % teritorijas.

2.4.6.3. Kuģošanas ierobežojumi.

Spēkā esošie kuģošanas ierobežojumi ir aprakstīti tematiskā plānojuma 2.4.1.2. nodaļā. Ņemot vērā, ka 2016.gadā ir pabeigts darbs pie vairākiem dokumentiem, kas regulē arī kuģošanas ierobežojumus, Ūdensobjektu un krastmalu tematiskajā plānojumā papildus nosacījumi netiek izvirzīti. Dokumenti, kuros izvirzītas prasības kuģošanai norādīti tabulā 2.30.

Tabula 2.30. Ūdensobjekti, kuros tiks noteikti kuģošanas ierobežojumi

Ūdens objekts	Dokuments
Juglas ezers	Juglas ezera ekspluatācijas (apsaimniekošanas) noteikumi
Ķīšezers, dabas lieguma „Jaunciems” akvatorijas daļa	Dabas lieguma "Jaunciems" individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi
Vecdaugava, dabas lieguma “Vecdaugava” akvatorijas daļa	Dabas lieguma "Vecdaugava" individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi

Jauni kuģošanas ierobežojumi Rīgas ūdensobjektos nav paredzēti, izņemot gadījumus, kad īpašs režīms nepieciešams kuģu ceļu ekspluatācijā.

2.4.6.4. Teritorijas peldbūvju izvietojumam.

Ūdens teritoriju un krastmalu tematiskajā plānojumā pastāvīgu peldbūvju kompleksu izvietojuma atļauja RTP2006 noteiktajās teritorijās. Peldbūvju teritorijas attēlotas pielikumā Nr.8. un prasības peldbūvju izvietojumam Rīgas ūdens objektos noteikti tabulā Nr.2.31. Nosacījumi un teritoriju robežas tiks precizētas RTP2030 izstrādes laikā.

Tabula 2.31. Teritorijas peldbūvju izvietojumam

Peldbūvju teritorija	Prasības un nosacījumi
Bieķengrāvja peldbūvju komplekss	Ņemot vērā, ka Lucavsālā ir noteikta obligātā lokālpilnojumā teritorija, peldbūvju izvietojuma jāskata lokālpilnojumā ietvaros, izvērtējot to kontekstā ar visas salas attīstību.
Juglas kanāla peldbūvju komplekss	Peldbūvju kompleksa izbūve iespējama tikai pēc lokālpilnojumā izstrādes.
Buļļupes peldbūvju komplekss	Peldbūvju kompleksa izbūve iespējama tikai pēc lokālpilnojumā izstrādes.
Individuālas peldbūves	Individuālas peldbūves publiskām funkcijām var tikt izvietotas kā sezonāli objekti var tikt izvietoti piestātnēs vai laivu un jahtu ostās. Peldbūvju izvietojuma pieļaujama, ja tiek saglabāta arī iespēja piestātnes funkciju nodrošināšanai.

Izvietojot peldbūves papildus jāievēro šādi nosacījumi:

1. Nevienā peldbūvju teritorijā nav atļauta peldbūvju dzīvojamās funkcijas (peldmāju) izvietojuma.
2. Pirms peldbūvju izvietojuma izbūvē nepieciešamās inženierkomunikācijas elektrības, ūdens ieguvei un kanalizācijas novadīšanai.
3. Katrai peldbūvei paredz tās funkcijas nodrošināšanai nepieciešamo autostāvvietu skaitu krastā.
4. Peldbūves izvietojuma, lai tiku saglabāta publiska piekļuve krastmalai.
5. Kompleksās peldbūvju teritorijās atļauts izvietot ne mazāk kā trīs peldbūves.
6. Nav pieļaujams, ka rindā viens pie otra tiek novietoti vairāki krastam paralēli peldbūvju apjomi, kas veido ielas nevis krastmalas fronti.
7. Krastam paralēlu peldbūvju novietojuma pieļaujama vienīgi tad, ja peldbūves augstums ir tāds, ka netiek aizsegts skats uz ūdensobjektu stāvot uz piestātnes. Citos gadījumos peldbūves augstums nedrīkst pārsniegt 8m no ūdens līnijas.
8. Attālums no maksimāli noslogotas peldsistēmas ieņemšanas dziļuma līdz ūdenstilpes gruntij jāizvēlas tāds lai nodrošinātu konkrētā ūdens objekta ūdens caurplūdes saglabāšanu un nevienā gadījumā nav mazāks par 60 cm pie zemākā reģistrētā ūdens līmeņa.

2.5. Ūdens objektu apsaimniekošana.

Ar Zemes pārvaldības likuma stāšanos spēkā 2015.gada 1.janvārī, visi iekšzemes publiskie ūdeņi, kā arī jūras piekrastes ūdeņi un pašvaldības teritorijā ietilpstošā piekrastes sauszemes daļa pāriet pašvaldības valdījumā.

Šobrīd dažādu ūdens objektu un ar tiem saistīto infrastruktūru uztur vairākas Rīgas domes institūcijas. Atbildības šo objektu apsaimniekošanā ir noteiktas RD15.11.2011.saistošajos noteikumos Nr.147 „Rīgas pilsētas hidrogrāfiskā tīkla lietošanas un uzturēšanas noteikumi” un attēloti tabulā Nr 2.32.

Tabula 2.32. Atbildību sadale ūdens objektu apsaimniekošanā

Atbildīgais	Uzturamie objekti
Rīgas domes Satiksmes departaments	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rīgas pilsētas Daugavas krasta nostiprinātās krastmalas un Rīgas tiltiem piegulošajās teritorijās esošās nostiprinātās krastmalas saskaņā ar noteikumu 1.pielikumu; 2. maģistrālos lietus notekūdeņu kanalizācijas kolektoros; 3. caurtekas, kas atrodas zem pilsētas ielām; 4. pilsētas ielu sarkano līniju robežās esošās akas ūdens novades sistēmā lietus notekūdeņu uzņemšanai un to pievadus; 5. lietus notekūdeņu kanalizācijas sūkņu stacijas, kurās tiek pārsūknēti lietus notekūdeņi no maģistrālajiem lietus notekūdeņu kanalizācijas kolektoriem.
Rīgas domes Mājokļu un vides departaments	<ol style="list-style-type: none"> 1. hidrogrāfisko tīklu Rīgas pilsētas pašvaldībai piekrītošajos vai piederošajos zemesgabalos, izņemot hidrogrāfiskā tīkla sastāvdaļas, kas minētas noteikumu 3., 5. un 6.punktā; 2. Rīgas pilsētas administratīvajā teritorijā esošus publiskos ūdeņus.
Rīgas brīvostas pārvalde	<ol style="list-style-type: none"> 2. Daugavas leņģesteces daļu ar tās attekām, grīvu un līčiem noteiktās brīvostas robežās.
Rīgas pilsētas pašvaldības izpilddirekcijas atbilstoši savai kompetencei un attiecīgās priekšpilsētas vai rajona administratīvās teritorijas robežās	<ol style="list-style-type: none"> 1. cauruļvadus, kas atrodas zem pagalmiem un piebraucamajiem ceļiem pašvaldībai piekrītošajos un/vai piederošajos zemesgabalos; 2. Daugavas krasta nenostiprinātās krastmalas, kā arī pārējo Rīgā esošo publisko ūdeņu krastmalas Rīgas pilsētas pašvaldībai piekrītošajos vai piederošajos zemesgabalos, izņemot noteikumu 1.pielikumā minētās krastmalas; 3. hidrogrāfiskajā tīklā ietilpstošos virszemes ūdensobjektus: Bābelīti, ezeru (bez nosaukuma) Bolderājā pie Kleistu ielas (zemesgabalos ar kadastra Nr.01001010106 un kadastra Nr.01001012162), Gaiļezeru, Velnezeru, Dambjapurva ezeru.
Īpašnieki, tiesiskie valdītāji vai lietotāji	<ol style="list-style-type: none"> 1. Cauruļvadus un citus būvelementus, kas pievienoti pie maģistrālā lietus notekūdeņu kanalizācijas kolektora, līdz kolektoram uztur šo cauruļvadu īpašnieki, tiesiskie valdītāji vai lietotāji; 2. Caurtekas, kas šķērso fizisko un juridisko personu īpašumā, tiesiskajā valdījumā vai lietošanā esošo ceļa pieslēgumu pilsētas ielu tīklam jeb piebraucamo ceļu, uztur piebraucamā ceļa īpašnieks, tiesiskais valdītājs vai lietotājs. 3. Hidrogrāfisko tīklu, kas regulē ūdens režīmu viena zemes īpašuma robežās, uztur zemes īpašnieks, tiesiskais valdītājs vai lietotājs paša spēkiem par saviem līdzekļiem. 4. Hidrogrāfisko tīklu, kas regulē ūdens režīmu divos vai vairākos zemes īpašumos vai zemes tiesiskajos valdījumos, uztur visi zemju īpašnieki, tiesiskie valdītāji vai lietotāji atbilstoši iegūstamajam labumam un proporcionāli zemes platībām.
SIA „Rīgas ūdens”	Nodrošina pilsētas sadzīves notekūdeņu savākšanu un novadīšanu līdz bioloģiskās attīrīšanas stacijai "Daugavgrīva", to attīrīšanu un attīrīto ūdeņu

	<p>izvadišanu Rīgas jūras līcī.</p> <p>Uztur kopsistēmas kanalizāciju Rīgas vēsturiskajā daļā. Kopsistēmā tiek savākti lietus, ražošanas un sadzīves notekūdeņi.</p> <p>Avārijas gadījumos vai lielu lietus gāžu laikā, lai neappludinātu sūkņu stacijas, SIA „Rīgas ūdens” izmanto notekūdeņu avārijas izplūdes Daugavā. Izlaides daudzumu fiksē ūdens mērītāji. Par izlaisto notekūdeņu daudzumu (m³) tiek maksāts dabas resursu nodoklis</p> <p>SIA „Rīgas ūdens” ir 16 šādas notekūdeņu avārijas izplūdes Daugavā:</p> <p>Austuves iela 5, Dambja iela 9, Eksporta iela 2b, Hanzas iela, Meldru iela – automātiskā, Tvaika iela 23a, Daugavgrīvas iela 101, Kuģu iela, Mūkusalas iela 8, Zaķusala kr. 3a, Gubernciems – automātiskā, Bauskas pārslēgšanās kamera, Buļļupes pārslēgšanās kamera, Ostas pārslēgšanās kamera, Volleru pārslēgšanās kamera, Tvaikoņu iela</p>
--	--

2.5.1. Rīcības ūdens objektu nomas kārtības izstrādei.

Virszemes ūdeņu plānoto (atļauto) izmantošanu nosaka Rīgas teritorijas plānojums un Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritorijas plānojums, ūdensteču un ūdenstilpju akvatorijas izdalot kā atsevišķu funkcionālo zonu – *ūdens teritorijas*. Rīgas domes 20.12.2005. saistošie noteikumi Nr.34 „Rīgas teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi” un Rīgas domes 07.02.2006. saistošie noteikumi Nr.38 „Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi” paredz ūdens teritorijās pieļaujamās būves un citas atļautās izmantošanas.

Saskaņā ar Ministru kabineta (turpmāk – MK) 19.08.2014. noteikumu Nr.500 „Vispārīgie būvnoteikumi” 3.1.punktu būvniecību var ierosināt zemes vai būves īpašnieks vai, ja tāda nav, – tiesiskais valdītājs (arī publiskas personas zemes vai būves tiesiskais valdītājs) vai lietotājs, kuram ar līgumu noteiktas tiesības būvēt;

2.5.2. Virszemes ūdeņu īpašuma tiesības

Rīgas pilsētas pašvaldība šobrīd tiesiskā izpratnē ir atsevišķu virszemes ūdeņu īpašnieks (piemēram, Pilsētas kanāls, Māras dīķis, Dambjapurva ezers, Velnezers, Gaiļezers, Bābelītes ezers, Kojusalas grāvis, Bolderājas karjers). Savukārt lielākā daļa virszemes ūdeņu (Daugava, Ķīšezers, Juglas ezers), atbilstoši Civillikuma (turpmāk – CL) 1102.pantam un šī panta I pielikumam ir publiskie ūdeņi, kas saskaņā ar CL 1104. pantu ir valsts īpašums.

Normatīvie akti šobrīd nevienai ministrijai neparedz publisko ūdeņu valdījuma tiesības. Saskaņā ar CL 1477.panta otrajā daļā noteikto lietu tiesības, kas pastāv uz likumu pamata, ir spēkā arī bez ierakstīšanas zemesgrāmatās. Valstij ir īpašuma tiesības un tā var rīkoties ar publiskajiem ūdeņiem kā īpašnieks ar visām no tā izrietošajām sekām bez īpašuma tiesību nostiprināšanas zemesgrāmatās. Pamatojoties uz augstākminēto, Ministru kabinets ir tiesīgs lemt par pašvaldību administratīvajā teritorijā esošo publisko ūdeņu un zemi zem tiem nodošanu attiecīgo pašvaldību valdījumā.

2.5.3. Publisko ūdeņu pārvaldība pēc Zemes pārvaldības likuma spēkā stāšanās.

Atbilstoši likumam „Zemes pārvaldības likums” (stājies spēkā ar 01.01.2015.), par vides aizsardzību atbildīgā ministrija ir tiesiskais valdītājs iekšzemes publiskajiem ūdeņiem, kas atrodas dabas rezervātos, nacionālajos parkos un dabas liegumos un nav privātpersonu

īpašumā vai citas ministrijas tiesiskā valdījumā, un jūras piekrastes sauszemes daļai, kas atrodas dabas liegumos, nacionālo parku dabas lieguma zonā un ainavu aizsardzības zonā vai robežojas ar to un nav citas ministrijas tiesiskā valdījumā. Par vides aizsardzību atbildīgā ministrija normatīvajos aktos paredzētajos gadījumos īpašnieka vārdā saskaņo darbības tās tiesiskajā valdījumā esošajos publiskajos ūdeņos. Vietējā pašvaldība savā administratīvajā teritorijā un tai piegulošajā teritorijā jūras piekrastes ūdeņos ir tiesiskais valdītājs jūras piekrastes joslai un iekšzemes publiskajiem ūdeņiem, kuru tiesiskais valdītājs nav par vides aizsardzību atbildīgā ministrija vai cita ministrija. Vietējā pašvaldība normatīvajos aktos paredzētajos gadījumos īpašnieka vārdā saskaņo darbības tās tiesiskajā valdījumā esošajos publiskajos ūdeņos.

2.5.4. Akvatoriju noma

Publisko ūdenstilpju (ezeru, upju un ūdenskrātuvju), kā arī to upju, kurās zvejas tiesības pieder vienīgi valstij nomas kārtību nosaka Ministru kabineta 2009.gada 11.augusta noteikumi Nr.918 „Noteikumi par ūdenstilpju un rūpnieciskās zvejas nomu un zvejas tiesību izmantošanas kārtību” (turpmāk – Noteikumi Nr.918).

Noteikumu Nr.918 2.punkts paredz, ka ūdenstilpi iznomā šādiem izmantošanas veidiem: rūpnieciskajai (komerciālajai, pašpatēriņa) zvejai; amatierzvejai – makšķerēšanai (turpmāk – makšķerēšana); akvakultūras dzīvnieku audzēšanai; kultūrvēsturisko un dabas objektu aizsardzībai; dzeramā ūdens apgādei un ūdens ņemšanai īpašām vajadzībām; zinātniskās pētniecības darbiem; rekreācijai (atpūtas uz ūdeņiem un peldvietu organizēšanai); ūdenssportam; ūdensceļu izmantošanai; hidrotehnisko būvju celtniecībai, ekspluatācijai un ūdensspēka izmantošanai, peldbūvju izvietojumam, lai ierīkotu ar pakalpojumu sniegšanu saistītus objektus

Ūdenstilpi Noteikumu Nr.918 2.punktā minētajiem izmantošanas veidiem, pildot deleģētās valsts (izpildvaras) funkcijas, iznomā pašvaldība.

Atbilstoši kompetenču sadalei Rīgas domē jautājumi, kas saistīti ar publisko un iekšējo ūdeņu izmantošanu un aizsardzību, tajā skaitā akvatorijas iznomāšanu ietilpst Mājokļu un vides departamenta kompetencē. Ar mērķi nodrošināt virszemes ūdeņu iznomāšanas procesa īstenošanu normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā un termiņā ir izveidota pašvaldības starpresoru institūcija – Virszemes ūdensobjektu un ar to saistīto sauszemes teritoriju un inženierbūvju iznomāšanas starpnozarū komisija, kas darbojas saskaņā ar Rīgas domes 18.12.2012. nolikumu Nr.280.

Saskaņā ar Noteikumu Nr.918 prasībām, ūdenstilpes nomas līguma sastāvdaļa ir ūdenstilpes ekspluatācijas noteikumi. Ekspluatācijas (apsaimniekošanas) noteikumi Rīgas pilsētā ir izstrādāti šādiem ūdensobjektiem – Daugavas akvatorijai (posmā no Rīgas robežas līdz Vanšu tiltam), Ķīšezeram, Buļļupei, Vecdaugavai. Šobrīd pēc Mājokļu un vides departamenta pasūtījuma tiek izstrādāti ekspluatācijas (apsaimniekošanas) noteikumi septiņiem Rīgas pilsētas virszemes ūdens objektiem: publiskajam ūdenim – Juglas ezeram un pašvaldības īpašumiem – Dambjpurva ezeram, Velnezera, Bolderājas karjeram (beznosaukuma ezeram Kleistos), Māras dīķim, Gailezeram un Bābelītes ezeram. Tiesisks pamats nodot nomā minētos virszemes ūdeņus būs tikai pēc šo noteikumu izstrādāšanas un apstiprināšanas.

2.5.6. Teritorijas plānojuma detalizācija

Atsevišķos virszemes ūdeņu ekspluatācijas (apsaimniekošanas) noteikumos noteiktas kompleksas plānošanas teritorijas. Ņemot vērā, ka minētie noteikumi ir izstrādāti laikā pēc Rīgas teritorijas plānojuma apstiprināšanas, šāda prasība nav ietverta Rīgas teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos. Lai varētu saskaņot daudzveidīgās lietotāju intereses un detalizēti plānot paredzētās funkcijas, kā arī lemt par akvatoriju nomas vienību izdalīšanu kompleksajās plānošanas teritorijās, pašvaldībai būtu nepieciešams izstrādāt lokālpilnojamu vienotai akvatorijas un ar tās izmantošanu saistīto piegulošo sauszemes teritoriju attīstībai. Lokālpilnojamu izstrādes nepieciešamības atsevišķās akvatorijās paredzēta arī Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritorijas plānojumā (Āgenskalna līcis).

2.5.7. Problemātika un risinājumi

Tematiskā plānojuma izstrādes gaitā tika izdarīti grozījumi MK 11.08.2009. noteikumos Nr.918 „Noteikumi par ūdenstilpju un rūpnieciskās zvejas nomu un zvejas tiesību izmantošanas kārtību”, kuri tika ierosināti pēc Rīgas domes iniciatīvas un ar kuriem ir panākts sekojošu būtiskāko problēmu risinājums:

- 1) Saskaņā ar MK 30.04.2013. noteikumiem Nr.240 „Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi” (turpmāk – Noteikumi Nr.240), Rīgas teritorijas plānojumā un Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritorijas plānojumā, viena no ūdens teritorijās atļautajām izmantošanām ir peldošu būvju ar publiskām funkcijām izvietošana. Noteikumi Nr.918 neparedzēja iespēju iznomāt ūdens objektus šādam mērķiem. Grozījumos tika papildināti iznomāšanai paredzētie akvatorijas izmantošanas veidi ar peldbūvju izvietošanas iespēju pakalpojumu objektu ierīkošanai;
- 2) Grozījumi paredz, ka publiskās ūdenstilpes var iznomāt tikai tādu ēku un būvju izvietošana, kas atļautas saskaņā ar normatīvajiem aktiem un kuras nav atļauts būvēt kā patstāvīgus īpašuma objektus;
- 3) Noteikumi Nr.918 paredzēja, ka virszemes ūdeņus var iznomāt uz laiku no pieciem līdz trīsdesmit gadiem. Šī norma nepieļāva iespēju pašvaldībai iznomāt akvatoriju uz mazāku termiņu. Grozījumos minimālais nomas termiņš tika svītrots, paredzot, ka ūdenstilpi var iznomāt uz laiku līdz trīsdesmit gadiem;
- 4) Noteikumi Nr.918 paredz nepieciešamību ūdenstilpes nomas konkursu rīkot tikai divos gadījumos – ja nomas iesniegumu skaits pārsniedz ūdenstilpes nomas iespējas vai, ja uz ūdenstilpes nomu Noteikumos Nr.918 minētajiem izmantošanas veidiem ir pieteikušies divi vai vairāki pretendenti, bet attiecīgie izmantošanas veidi atbilstoši ūdens ekspluatācijas noteikumiem ir savstarpēji pretrunīgi. Lai veicinātu konkurenci, kā arī pašvaldības un sabiedrības interesēs nodrošinātu iespēju iegūt labāko iespējamu piedāvājumu no ekonomiskā, vizuālā un vides viedokļa, Grozījumi šīs prasības paplašina, atsevišķiem izmantošanas mērķiem (rekreācijai, ūdenssportam, hidrotehnisko būvju būvniecībai un peldbūvju izvietošana) kā obligātu prasību nosakot ūdenstilpes nomas konkursa organizēšanu;
- 5) Esošais normatīvais regulējums nepietiekami nosaka nomas maksas apmēru gadījumos, ja ūdens objekts vai tā daļa tiek iznomātas mērķiem, kas nav saistīti ar zivsaimniecību. Grozījumi pašvaldībai deleģē tiesības izdot saistošos noteikumus, kuros nosaka nomas

maksu un nomas maksas atlaides savā administratīvajā teritorijā esošo publisko ūdenstilpju nomai. Grozījumos ietverta kārtība ūdenstilpes minimālās nomas maksas noteikšanai;

- 6) Šobrīd normatīvais regulējums neparedz vienotu iznomāšanas kārtību tādas attīstības ieceres, kuras realizācijai ir vienlaicīgi nepieciešama gan ūdenstilpe vai tās daļa, gan piegulošās sauszemes teritorijas noma. Grozījumi paredz, ka īstenojot vienotu attīstības ieceri, iznomāšanas procedūru organizē atbilstoši Noteikumu Nr.918 grozījumiem.

6.punktā minētā Noteikumu Nr.918 grozījumu tiesību norma par vienotās attīstības ieceres realizēšanu ir ietverta arī grozījumos MK 30.10.2007. noteikumos Nr.735 „Noteikumi par publiskas personas zemes nomu”.

2.5.8. Kompetences

Rīgas domes 15.11.2011. saistošie noteikumi Nr.147 „Rīgas pilsētas hidrogrāfiskā tīkla lietošanas un uzturēšanas noteikumi” nosaka Rīgas pilsētas hidrogrāfiskā tīkla uzturēšanas, pārvaldīšanas un aizsardzības kārtību. Saskaņā ar minēto noteikumu regulējumu, hidrogrāfiskā tīkla un to elementu uzturēšana ir Satiksmes departamenta, Mājokļu un vides departamenta, Rīgas pilsētas pašvaldības izpilddirekciju un Rīgas brīvostas pārvaldes pārziņā atbilstoši savai kompetencei.

2.5.9. Secinājumi.

1. Ar 2015.gada 1.janvāri stājās spēkā Zemes pārvaldības likums, ar kuru Civillikuma 1.pielikumā nosauktie publiskie ūdeņi pāriet pašvaldību valdījumā. Ar šī regulējuma stāšanos spēkā, nepieciešams vienoties par šādiem aspektiem:

- a. Šobrīd nav skaidrs, kura Rīgas domes struktūrvienība uzņemsies funkcijas, kas izriet no šīs Zemes pārvaldības likuma prasības.
- b. **Funkciju nodrošināšanai ir nepieciešams papildus resursi: darba vietas un finanses uzturēšanas izmaksu segšanai.** Lai realizētu efektīvu virszemes ūdeņu pārvaldību Rīgas pilsētā, nodrošinātu pašvaldības autonomo funkciju izpildi, pamatojoties uz likuma „Par pašvaldībām” 43.pantu, nepieciešams izstrādāt vienotus pašvaldības saistošus noteikumus par virszemes ūdeņu izmantošanu, aizsardzību un uzturēšanu, ietverot detalizētas prasības akvatorijas nomas jautājumu risināšanai (procesu izstrāde; nomas maksas noteikšana un nomas maksas atlaižu piemērošana; prasības nomas konkursa nolikumam un vērtēšanas kritēriju izstrādei; procesā iesaistīto pašvaldības departamentu kompetences un sadarbība u.c.) un paredzot administratīvo atbildību par to pārkāpšanu.
- c. Atsevišķām virszemes ūdensobjektu akvatorijām nepieciešams uzsākt lokālplānojuma izstrādi (Āgenskalna līcis, Kojusalas grāvis).
- d. Eksploatācijas (apsaimniekošanas) noteikumi nav izstrādāti Juglas kanālam (un lielākajiem grāvjiem – Hapaka grāvim, Kīleveina grāvim).

Pielikumi